Căci, tot ce se vede, tot ceea ce s-a construit și se construiește, este dăltuit astfel încît să dăinuiască peste veacuri. Alte și alte proiecte se află, de pe acum, pe planșele proiectanților, dorința de continuu progres fiind proprie oamenilor acestor meleaguri. Phenianul se grăbește, are de recuperat moștenirea tristă lăsată de războiul pustiitor. Istoria nouă a „țării dimineților liniștite" trebuie împlinită, poporul găsind, în politica partidului său comunist, ghidul înțelept, terenul fertil de manifestare a talentului și capacităților sale creatoare. Planul de dezvoltare a orașului, pînă în anul 2000, este o traducere în viață a concepțiilor tovarășului Kim Ir Sen și tovarășului Kim Giong Il, concepții ce înmănunchează aspirațiile de atingere a unor cote tot mai înalte de progres și civilizație și, totodată, de realizare a marii năzuințe de unificare pașnică a patriei.

Este știut că, în același timp cu opera de construcție a noii orînduiri, Partidul Muncii din Coreea și guvernul au depus și depun eforturi susținute pentru unificarea pașnică a Coreei. Divizarea artificială a țării este o rană dureroasă pentru poporul coreean și menține, în permanență, o stare de tensiune în zonă, cu largi implicații pe plan internațional. Prin glasul autorizat al președintelui Kim Ir Sen, care exprimă interesele și năzuințele întregului popor coreean, au fost formulate și avansate, în repetate rînduri, propuneri concrete, constructive, sinteza acestora fiind cuprinsă în programul privind constituirea Republicii Confederale Democrate Koryo.

În istoria relațiilor de strînsă prietenie și colaborare dintre poporul român și poporul coreean, la loc de cinste se situează solidaritatea militantă a țării noastre cu lupta dreaptă a poporului din R. P. D. Coreeană pentru apărarea cuceririlor sale revoluționare, pentru construcția noii orînduiri în partea de nord a Peninsulei Coreene, pentru reunificarea pașnică a țării, fără nici un amestec din afară.

SIRIA

Noi trepte de progres

Peste puține zile, poporul sirian va marca împlinirea a 43 de ani de la memorabila zi de 17 aprilie 1946, cînd, sub presiunea luptei de eliberare, ultimii soldați străini părăseau teritoriul țării. Acest act a însemnat dobîndirea independenței depline a Siriei.

Redevenit stăpîn pe propriile-i destine, poporul sirian s-a angajat, cu toată hotărîrea, pe calea lichidării grelei moșteniri a trecutului de dominație colonială, pe calea dezvoltării economico-sociale, reușind să înregistreze, în perioada ce a urmat, succese notabile în toate domeniile de activitate.

Noua orientare a fost subordonată imperativului unei creșteri economice accelerate și constante. O emancipare economică menită să revoluționeze mentalitățile, să le conecteze la nevoile specifice ale societății siriene, la posibilitățile și necesitățile reale ale națiunii.

Procesul modernizării economiei naționale a fost conceput într-o strînsă corelație cu cel al resurselor umane. Industrializarea și înscrierea țării pe noi trepte de progres material și spiritual n-ar fi fost posibile fără o politică de stimulare a învățămîntului, științei, a tuturor valorilor naționale, în consens cu aspirațiile sale. Resursele umane sînt considerate drept unul din cele mai importante izvoare ale dezvoltării de sine stătătoare și în ritmuri înalte. Într-adevăr, consolidarea independenței economice, accelerarea acestui proces presupune, în mod legic, pregătirea unui număr tot mai mare de cadre calificate. Aceasta continuă să fie strădania realistă a poporului sirian de a ridica, la cele mai înalte cote, civilizația sa modernă, izvorîtă din matca spirituală a unor vechi tradiții. Contribuția cadrelor naționale de specialiști în conducerea sectoarelor economice, în asigurarea eficienței noilor întreprinderi și ramuri industriale, s-a dovedit, în ultimele decenii, hotărîtoare pentru progresul constant al țării.

Între România și Republica Arabă Siriană s-au statornicit și se dezvoltă relații de prietenie și colaborare, care cunosc un curs ascendent. În cronica raporturilor dintre cele două țări și popoare, momentele de cea mai mare însemnătate le-au constituit întîlnirile la nivel înalt de la București și Damasc, soldate, de fiecare dată, cu importante documente, care au creat un cadru politico-juridic optim dezvoltării pe mai departe a cooperării pe multiple planuri. Pe această bază, raporturile dintre Partidul Comunist Român și Partidul Baas Arab Socialist au fost ridicate la cote superioare, ceea ce corespunde năzuințelor de pace, progres și prosperitate ale poporului român și sirian, dorinței acestora de a trăi într-o lume mai bună și mai dreaptă.

Așezată sub semnul stimei și înțelegerii reciproce, colaborarea româno-siriană are largi perspective de dezvoltare, în interesul ambelor țări, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

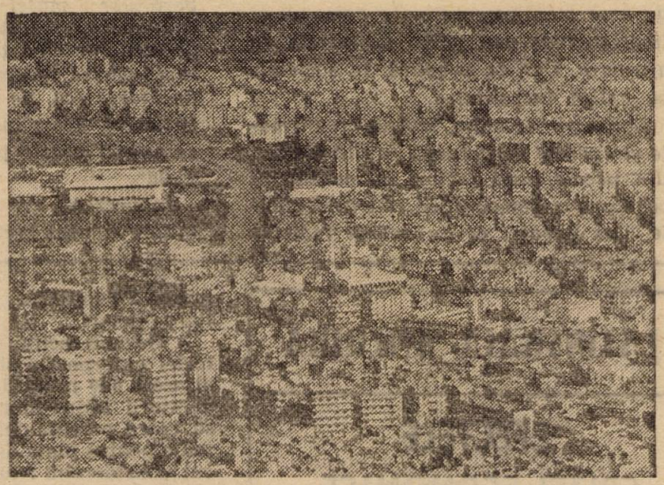

Vedere din capitala țării, Damasc

ZIMBABWE

Realizări economice importante

Potrivit unor estimări, economia Zimbabwe — țară care, la 18 aprilie, sărbătorește ziua națională — s-a dezvoltat, anul trecut, în termeni reali, cu 7 la sută, în comparație cu numai 0,3 la sută în 1987. Date ale Băncii de rezerve relevă că avîntul activității economice de anul trecut este rezultatul sporirii producției agricole cu 30 la sută, față de sezonul precedent și a creșterii cu 4,7 la sută a producției industriei de prelucrare în primele șapte luni ale anului, în comparație cu perioada corespunzătoare din 1987. Creșteri suplimentare s-au înregistrat în sectorul extractiv, unde producția a sporit cu o treime în primele șapte luni ale anului, cu o creștere deosebită la producția de nichel.

Aceste evoluții, împreună cu randamentul îmbunătățit al sectoarelor de export, au dus la creșterea considerabilă a activității economice, iar prognoza anterioară, potrivit căreia produsul intern brut se va dezvolta cu 5 la sută în termeni reali, va fi depășită. În prezent, se estimează că dezvoltarea va fi între 6 și 7 la sută. Actualul plan cincinal de dezvoltare al țării prevede ca investițiile în sectorul public să atingă, pînă la sfîrșitul acestui deceniu, cifra de 7,148 miliarde dolari zimbabweeni (4,098 miliarde dolari SUA). Aproximativ două treimi din suma planificată o reprezintă investițiile interne, iar restul cuprinde importul de mijloace de producție și lucrări de construcții ale companiilor străine. Principalelor sectoare productive — agricultura, mineritul și industria — le revin 2,021 miliarde dolari zimbabweeni, respectiv 28 la sută din totalul investițiilor. Cea mai mare parte din această sumă, respectiv 17 la sută, va fi investită în agricultură și silvicultură.

Relațiile dintre România și Zimbabwe — stabilite încă din perioada în care poporul acestei țări ducea lupta de eliberare — au cunoscut o evoluție continuu ascendentă, s-au adîncit și diversificat. Dialogul la cel mai înalt nivel de la București și Harare s-a soldat, de fiecare dată, cu rezultate importante, cu identificarea unor noi căi și modalități de natură să contribuie la dezvoltarea raporturilor de prietenie, solidaritate și cooperare dintre România și Zimbabwe.

„Avem multe de spus în legătură cu drepturile omului în Occident"

Dintr-un interviu acordat de James Stewart, secretar general al Partidului Comunist din Irlanda revistei „Probleme ale păcii şi socialismului"

Noi, comuniştii irlandezi, avem multe de spus în legătură cu drepturile omului, mai ales în Occident. Cum se garantează dreptul fiecărui om la muncă pentru mulţimea de tineri irlandezi, care nu au avut niciodată un loc de muncă şi care nu au nici o şansă să găsească de lucru ?

...Astăzi, ca şi în trecut, punctul de plecare al poziţiei burgheze în problema drepturilor omului îl constituie libertatea individuală. În acelaşi timp, se ignoră legătura dintre drepturile politice şi civice, pe de o parte, şi asemenea drepturi fundamentale cum sînt dreptul la muncă, la instruire, la ocrotirea sănătăţii, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, fiecare are, formal, libertatea de a se manifesta în orice domeniu şi libertatea de a-şi găsi mijloacele de afirmare. Dar, în practică, în societate se aplică inegalitatea.

Drepturile omului trebuie reafirmate şi apărate permanent. În ultimii ani, din păcate, unii factori au considerat că normele democratice sînt ireversibile. Dar imediat ce au apărut indiciile unei anumite slăbiri şi chiar ale unui regres al mişcării muncitoreşti organizate, forţele conservatoare ale taberei burgheze au anulat şi acele cuceriri ale oamenilor muncii considerate, pînă nu demult, o trăsătură permanentă a capitalismului „modernizat". Cine-şi închipuia, oare, în urmă cu cîţiva ani, că sub guvernul Thatcher va fi ameninţat dreptul la asistenţă medicală, drept cu care englezii se mîndreau în mod tradiţional ? Şi, oare, îşi putea cineva imagina că se va introduce „impozitul pe vot", care aruncă dreptul de vot britanic înapoi, pînă la perioada în care statutul politic al cetăţeanului era determinat de proprietate ?

Toate acestea ne-au întărit convingerea că, în pofida tuturor cuceririlor democratice, a tuturor drepturilor şi libertăţilor maselor, statul rămîne, în continuare, un instrument în mîna burgheziei. Iar cînd dobîndeşte preponderenţă partea conservatoare a clasei conducătoare (ca, de exemplu, în Marea Britanie), acest instrument este folosit cu prima ocazie pentru „revanşă socială".

În prezent, are loc un proces de limitare a unei serii de drepturi democratice, se lansează un atac împotriva libertăţii sindicale. Sîntem conştienţi şi de pericolul accentuării acestor tendinţe, o dată cu realizarea pieţei (vest)-europene unice. Extinderea împuternicirilor organelor Comunităţii (vest)-europene va slăbi substanţial dreptul irlandezilor de a influenţa destinele ţării lor, de a apăra pe cale democratică (prin intermediul alegerilor, al parlamentului) interesele naţionale proprii. Crearea pieţei unice în anul 1992 este, în esenţă, un proces în care capitalul supranaţional va înlătura toate piedicile ce stau în calea expansiunii lui la scară continentală. Printre aceste piedici se numără drepturile şi libertăţile fundamentale pe care oamenii muncii din diferite ţări şi le-au cucerit în lupte de peste un secol.

În mod logic se pune întrebarea : în faţa ofensivei forţelor conservatoare, ce poate garanta caracterul ireversibil al drepturilor şi libertăţilor democratice şi sociale ale oamenilor muncii ? După părerea partidului nostru, o asemenea garanţie o pot oferi schimbările calitative, fundamentale, adică revoluţionare, în întreaga orînduire socială, transformarea ei socialistă.

...Pentru noi, comuniştii dintr-o ţară capitalistă, cel mai important este faptul că tendinţa predominantă în societatea socialistă o reprezintă acum extinderea democraţiei, consolidarea drepturilor omului. Dimpotrivă, în Europa occidentală predomină o tendinţă opusă — aici pot fi observate pretutindeni limitări, încălcări directe şi indirecte ale libertăţilor democratice şi cuceririlor sociale ale oamenilor muncii.

*) Interviul este reprodus după ziarul cehoslovac „Rude Pravo".

LATINSKAIA AMERIKA

EFECTELE CRIZEI ECONOMICE ŞI PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII ÎN AMERICA LATINĂ*)

AMERICA LATINĂ parcurge una din cele mai complexe perioade ale istoriei sale postbelice. La începutul anilor '80, economia regiunii a fost confruntată cu o criză acută, iar apoi a intrat într-o perioadă de stagnare, care se caracterizează prin ritmuri joase ale creşterii economice, instabilitate în ramurile de bază, creşterea inflaţiei şi a şomajului. Dificultăţile economice contribuie la intensificarea încordării sociale şi la destabilizarea situaţiei politice în multe ţări latino-americane.

S-au redus substanţial creditele acordate ţărilor latino-americane. Dacă, în 1981, suma totală a creditelor era de 30,5 miliarde dolari, în 1985, această sumă era de numai 1,7 miliarde, iar, în 1986, de 1,6 miliarde dolari.

A devenit acută problema onorării datoriei externe (la sfîrşitul anului 1988, ea atinsese 430 miliarde dolari). Aproape toţi debitorii latino-americani au fost nevoiţi să ceară o reeşalonare a datoriei. Cheltuielile pentru plata datoriei externe au crescut considerabil : numai pentru plata dobînzilor, ţările din regiune cheltuiesc, anual, 25—30 miliarde dolari. America Latină s-a transformat, în consecinţă, într-un exportator de capital. În perioada 1982—1987, scurgerea resurselor financiare era de aproape 150 miliarde dolari.

În sfera comerţului exterior s-a redus considerabil importul (mai mult de 40 la sută). În condiţiile încetării aproape complete a creditării din partea băncilor străine, veniturile provenite din export au devenit singurul izvor de resurse valutare stringent necesare. Creşterea rapidă a cheltuielilor legate de plata datoriei externe (în acest scop, în perioada 1983—1987, au fost expediate 30—40 la sută din sumele încasate la export) a determinat ţările latino-americane să reducă la maximum importul de mărfuri şi să depună eforturi serioase în vederea extinderii exportului în centrele lumii capitaliste, pentru a mări încasările în valută.

Criza a afectat, în mod serios, şi activitatea participanţilor străini la investiţii ; investiţiile lor anuale au scăzut la mai mult de jumătate (de la 7,6 miliarde dolari, în 1981, la 3,3 miliarde dolari în 1984). O scădere însemnată a avut loc în Mexic, Chile, Argentina, Venezuela. În urma acestor procese nestimulatoare, rolul Americii Latine, ca sferă de bază a depunerii capitalului străin în lumea a treia a început să scadă : dacă, în 1981, regiunii îi reveneau 53,3 la sută din investiţiile curente în ţările în curs de dezvoltare, în 1984, ele reprezentau doar 29 la sută.

Reducerea considerabilă a investiţiilor a devenit unul din factorii hotărîtori care au determinat lunga perioadă de stagnare economică. În anii '80, aparatul productiv al industriei, practic, nu s-a dezvoltat, iar modernizarea sa s-a realizat pe o bază restrînsă.

O influenţă la fel de nefavorabilă a avut-o şi reducerea importului. Achiziţiile de utilaj industrial s-au micşorat de aproape două ori, de mijloace de transport — cu 60 la sută, materii prime şi combustibil — aproximativ cu o treime. Restricţiile la import şi insuficienţa investiţiilor s-au răsfrînt asupra situaţiei din industrie, provocînd o scădere a producţiei, o reducere a gradului de folosire a forţei de muncă. În prima jumătate a anilor '80, ponderea industriei în produsul global intern al Argentinei a scăzut de la 24,5 la sută la 23 la sută, a Mexicului — de la 26,2 la 24,6 la sută, a Uruguayului — de la 24,8 la 20,6 la sută. În prima jumătate a acestui deceniu, efectivul forţei de muncă în regiune a crescut de la 113 la 131 milioane oameni. A crescut continuu şomajul, a scăzut nivelul de trai al maselor de oameni ai muncii, ceea ce a dus la creşterea încordării pe plan social.

Schimbările petrecute în economia capitalistă mondială au influenţat nemijlocit structura relaţiilor economice externe ale Americii Latine. S-au complicat serios

*) „Latinskaia Amerika" nr. 2/1989.

condițiile de vînzare a mărfurilor de export. Situația a devenit acută pe piața zahărului, care are o mare importanță. În industria zahărului, în regiune lucrează 2,5 milioane de oameni ; Americii Latine îi revine o treime din producția mondială de zahăr și aproape jumătate din livrările la export. După petrol și cafea, zahărul este al treilea articol de export în ordinea importanței. În ultimii ani, companiile transnaționale au sporit ritmurile de producție a polizaharidelor și a altor substanțe (fructoze, dextroze), înlăturîndu-i pe producătorii latino-americani de pe principalele piețe de desfacere. SUA, de exemplu, au redus, în anii '80, importul de zahăr de circa 5 ori, Japonia a redus importul cu mai mult de o pătrime.

A avut loc și o scădere a prețurilor (aproape de zece ori în comparație cu 1974). Prețurile la majoritatea mărfurilor de export au scăzut considerabil, deși la multe mărfuri de import au rămas ridicate.

Avînd în vedere situația complicată pe piețele de materii prime, statele latino-americane au depus eforturi însemnate în scopul lărgirii pieței de desfacere a produselor finite și a semifabricatelor. Exportul acestor produse a crescut simțitor de la 1,5 miliarde dolari, în 1970, la 22 miliarde în 1988. Ritmurile cele mai înalte ale exportului de produse finite le are Brazilia — ponderea producției ei în exportul latino-american a crescut de la 23 la sută, în 1970, la 50 la sută, în 1985.

În principalele țări ale regiunii s-a dezvoltat industria constructoare de avioane, industria electrotehnică, industria constructoare de mașini, a căror producție se exportă.

Transformări substanțiale au avut loc și în domeniul financiar-valutar. Criza datoriilor, cu care se confruntă America Latină, nu numai că a complicat situația economică în regiune, dar a creat și un pericol serios pentru sistemul financiar al capitalismului mondial, pentru interesele marilor bănci occidentale, în primul rînd ale monopolurilor bancare ale S.U.A. Suma totală a creditelor acordate țărilor latino-americane de către băncile nord-americane a depășit cu 24 la sută propriul lor capital, iar la 9 din principalele bănci — cu 180 la sută.

Situația financiară a țărilor de pe acest continent rămîne critică, datoria externă continuă să crească ; pentru plata acesteia, țările latino-americane sînt nevoite să cheltuiască o parte însemnată din resursele valutare deficitare. Băncile internaționale, dimpotrivă, au folosit actualul cincinal pentru a-și rezolva problemele pe seama debitorilor.

Monopolurile bancare (în primul rînd ale SUA) refuză să anuleze vreo datorie, insistă asupra achitării regulate a dobînzilor, vor să folosească pîrghia datoriilor pentru a influența politica economică a statelor latino-americane.

Transformările adînci, care au loc în domeniul relațiilor economice externe, fac necesară, în țările latino-americane, elaborarea unei noi strategii orientate spre întărirea independenței economice, folosirea cu prioritate a resurselor interne, scăderea rolului factorilor externi în dezvoltarea economică.

Elaborarea unei strategii economice moderne se realizează în condițiile unei ascuțite lupte politice și ideologice. Capitalul monopolist internațional și aliații săi din America Latină vor să mențină, cu orice preț, regiunea în sistemul unor relații economice de inegalitate în drepturi, impun țărilor latino-americane modelul unei „economii deschise". Un promotor hotărît al acestei concepții este Fondul Monetar Internațional ; linia sa este îndreptată spre menținerea dependenței economice și financiare a continentului față de centrele capitaliste, menținerea condițiilor pentru exploatarea lui intensivă.

În ultimul timp, în America Latină se realizează programe proprii, orientate spre accelerarea creșterii economice și însănătoșirea situației financiare. Elaborarea unei strategii constructive a dezvoltării social-economice, care să răspundă intereselor vitale ale regiunii, se află, însă, abia într-un stadiu incipient. Confruntările în cadrul acestui proces au, în prezent, un caracter acut, căci soarta Americii Latine depinde astăzi de alegerea căii de dezvoltare.

PROFIL

CHADLI BENDJEDID

președintele Republicii Algeriene Democratice și Populare

Chadli Bendjedid s-a născut la 14 aprilie 1929, în localitatea Bouteldja, în apropiere de Annaba, într-o familie de țărani săraci. De tînăr a aderat la Frontul de Eliberare Națională. La începutul lui 1955 — la puțină vreme după izbucnirea luptelor împotriva ocupației străine, din noiembrie 1954 — s-a înrolat în forțele de guerilă Wilaya 2. A făcut o carieră militară rapidă. A fost numit adjunctul șefului departamentului operativ. Apoi, a lucrat la cartierul general al F.L.N. în Ghardimaou, sub conducerea colonelului Boumedienne.

Chadli Bendjedid a funcționat ca ofițer superior și după independența Algeriei iar, din 1963, a fost administrator militar al regiunii Constantine, integrată din 1964 regiunii Oran. În această perioadă, el a intrat în Consiliul revoluționar. În 1969, Bendjedid a fost avansat la gradul de colonel.

În ianuarie 1979, Chadli Bendjedid a fost ales secretar general al F.L.N. și a fost, totodată, propus ca singurul candidat pentru alegerile prezidențiale, pentru a asigura „conducerea politică unificată a partidului și statului". Prin scrutin popular, Chadli Bendjedid a fost ales șef al statului, la 7 februarie. La cel de-al V-lea Congres al F.L.N., din 1983, Chadli Bendjedid a fost reales secretar general al F.L.N., apoi, în 1984, din nou președinte al țării. La 10 octombrie 1988, Chadli Bendjedid a adresat națiunii un mesaj în care a anunțat modificări constituționale.

În urma referendumului de la 3 noiembrie, în conformitate cu amendamentele la Constituție, funcția de ministru al apărării este asigurată de Chadli Bendjedid. La cel de-al VI-lea Congres, desfășurat la 27-28 noiembrie, s-a hotărît ca președintele Bendjedid să dețină, în același timp, și funcția de președinte al F.L.N.

La 22 decembrie, Chadli Bendjedid a fost ales, pentru al treilea mandat consecutiv, ca șef al statului algerian.

Între preocupări ecologice și interese politico-economice

În pădurea tropicală amazoniană, scrie revista britanică „The Economist", au avut loc pregătiri pentru construirea unei șosele de asfalt, care va merge, la un capăt, în provincia vestică braziliană Acre, iar, la celălalt, la Pucallpa, în Peru ; de acolo, ea va face legătura cu marea autostradă transandină, pînă la Lima. Construcția va reprezenta o „ușă deschisă" spre Amazonia, comentează publicația, arătînd că porțiunea de șosea din Brazilia va fi destul de scurtă și va străbate o zonă lipsită complet de drumuri. Viitoarea cale de acces va permite Braziliei să exporte în Japonia cherestea, arahide și alte produse, folosindu-se un drum mai direct, via Lima. Lucrările sînt gata să înceapă odată cu anotimpul uscat, care debutează în luna aprilie. În legătură cu aceasta, guvernatorul provinciei Acre s-a întors, de curînd, dintr-o vizită la Tokio, care a avut ca scop perfectarea unor contracte cu Japonia în ce privește construcția șoselei.

Un grup de senatori americani, scrie „The Economist", și-au exprimat, însă, îngrijorarea față de acest proiect, care ar putea aduce prejudicii mediului înconjurător. Senatorii amintiți s-au întîlnit cu un membru al Dietei japoneze, cerînd acestei țări să aplice aceleași criterii ca Banca Mondială și Banca Interamericană de Dezvoltare, în ce privește restricțiile la împrumuturile în străinătate pentru proiecte care pot afecta ecosistemul. Se pare, însă, că preocupările ecologice sînt cel puțin dublate de interese politice și economice. Căci, subliniază revista, Japonia este, pe de o parte, interesată în noi surse de achiziționare de lemn tropical brut, după ce principalii săi furnizori din sud-estul Asiei — Indonezia și Malayezia — au interzis acest export, întrucît au preferat o valorificare mai bună prin prelucrare și transformare, pe plan intern, în cherestea. Pe de altă parte, „japonezilor li se cere să acorde mai multe împrumuturi țărilor lumii a treia, iar brazilienilor să atragă investitori străini și să-și plătească datoriile — scrie The Economist. Atît unii, cît și ceilalți consideră că americanii nu au de ce să se amestece în aceste probleme. Legăturile Japoniei cu Brazilia sînt mai ample decît simplul ajutor : un milion de persoane de origine japoneză trăiesc în zona orașului Sao Paolo, iar bogăția tot mai mare a Japoniei și potențialul de dezvoltare al Braziliei fac din aceste state parteneri firești. În noiembrie, în Brazilia vor avea loc alegeri. Nici politicienii, nici generalii țării nu vor să creeze impresia că vor ceda presiunilor din partea Statelor Unite".

Neue Zürcher Zeitung

„Exclușii"

— „Londra a devenit capitala europeană a tineretului fără locuințe" —

Numărul celor fără adăpost este în continuă creștere

Este puțin înainte de miezul nopții, o noapte nu foarte rece, fără zăpadă ; temperatura este aproape de zero grade, dar vîntul și umezeala fac ca frigul să fie mai pătrunzător. Într-un pavilion, cu intrări deschise la ambele capete, s-au aciuat aproape cincisprezece oameni — toți fără locuință. Alții s-au întins pe băncile din parc sau — în grupuri ori izolați — caută adăpost lîngă un copac de la marginea aleii. Hîrtia și cartonul de ambalaj sînt folosite drept saltea și plapumă, cutiile demontabile servesc drept „locuințe mobile". Unii au chiar și un sac de dormit ; celelalte lucruri de uz personal sînt strînse în pungi de plastic. În apropiere, o tăbliță pe care scrie : „Interzis accesul cîinilor pe gazon !"

Bun venit în parcul Lincoln's Inn Fields : unul din spațiile verzi ale capitalei britanice, situat între West End și City, înconjurat de clădiri masive din secolele XVIII și XIX. În același timp, unul din nenumăratele locuri unde — vara sau iarna — își găsesc adăpost londonezii lipsiți de o locuință. Consultînd enciclopedia Londrei, aflăm că, din 1894, a devenit un parc accesibil tuturor, dar pînă în secolul al XVIII-lea a fost piața unde se executau public condamnații la moarte.

În pavilion s-au ocupat deja toate locurile ; un tînăr venit mai tîrziu trebuie să înnopteze afară. Este originar din nord, a plecat în căutare de lucru — mai întîi la Manchester, apoi la Leeds, și, în sfîrșit, a sosit în sud-estul bogat, la Londra. Povestește de cîțiva cunoscuți care se bucură de avantajele unei locuințe asigurate ; de fapt, ei îl leagă de aceste locuri — și mai povestește de îndeletnicirea lui zilnică (împreună cu un coleg) : mătură străzile, în căutarea asiduă a mărunțișului pierdut. Uneori, reușește să adune chiar cîteva lire ; anul trecut, și-a procurat în felul acesta 450 de lire.

Dacă iarna este foarte grea, cîteva biserici și organizații de binefacere oferă azil celor lipsiți de locuință. În ianuarie 1987, cînd temperatura a scăzut la minus opt grade, cîteva sute de oameni au fost cazați în locuri amenajate în grabă ; de pildă, circa 300 — în biserica St. James din Picadilly. Mulți dintre cei lipsiți de locuință nu mai caută nici un astfel de adăpost, pentru că știu ce îi așteaptă : peste cîteva zile, ajung tot în stradă. Li se oferă din donații îmbrăcăminte groasă și o mîncare caldă. Iarna aceasta a fost mai blîndă, drept care toate bisericile le-au rămas închise. În zilele sărbătorilor de iarnă, o organizație de binefacere a găzduit două mii din cei lipsiți de locuință, le-a pus la dispoziție mîncare caldă și asistență medicală, puțină demnitate : dar numai pentru trei zile. Chiar și regina și-a dat osteneala — le-a oferit un cozonac de 200 kg.

Noaptea trece greu, frigul pătrunde în oase. Siluetele din pavilion, de pe bănci sau din iarbă par inerte. Totul se trezește la viață cînd se ivesc zorile. Cutiile de carton sînt strînse, „locuințele" dispar. Steve, care și-a petrecut noaptea pe una din băncile parcului, începe o nouă zi obișnuită : în primul rînd, caută un loc unde să se spele, apoi cerșește sau citește într-o bibliotecă. Seara, revine pe spațiul verde din Lincoln's Inn Fields. A fost profesor, a trăit în R.F.G. — germana lui e perfectă, o știe ca pe engleză. De opt ani nu mai are locuință, deși aceasta nu se remarcă din primul moment, deoarece pare îmbrăcat îngrijit.

Problema celor fără locuință din capitala britanică devine tot mai gravă cu fiecare an. Numărul lor depinde de conținutul

Cele mai diverse materiale de ambalaj pot servi drept „locuință" peste noapte

Cerșetori în gări și stații de metrou

R.F.G.

O noapte într-un azil

În timpul zilei trăiesc pe stradă. Unde ar putea trăi dacă nu au nici locuință, nici loc de muncă ? Unii dintre ei cerșesc în fața marilor magazine. Kurfürstendamm, din Berlinul occidental, este o zonă plină de strălucire. Însă la umbra luxului proliferează mizeria celor care au devenit de prisos. Printre cei mai săraci dintre cei săraci se numără, în acest oraș, peste 10 000 de persoane lipsite de adăpost ; persoane „marcate", chiar și din punct de vedere oficial : ștampila „fără domiciliu stabil", care apare pe actul de identitate, constituie o pată, o umilire trăită zilnic. Seară de seară, aceste persoane încearcă să obțină adăpost într-un azil.

Astfel, își începe reportajul un ziarist din R.D.G.

Într-o curte interioară, de pe Franklinstrasse nr. 27, descopăr casa pe care o căutam. O clădire mică, cu două etaje și ferestrele de la parter zăbrelite. Pe

■ „Un cerc vicios: «fără locuință înseamnă fără loc de muncă, și invers»".

■ „O societate care începe să semene, din ce în ce mai mult, în straturile ei marginale, cu cea descrisă de Charles Dickens".

care se dă acestei noțiuni. În fiecare noapte, circa 2 000 de persoane dorm pe străzi, în parcuri, sub poduri, în labirintul de beton al Royal Festival Hall, în coșuri de aerisire, în ganguri. Cîteva zeci de mii se adăpostesc în clădirile dărăpănate și goale, așa-numiții „squatter" sau „skipper". Nu sînt numai cei fără locuință, care fac parte din imaginea tradițională a străzii, ci din ce în ce mai mulți tineri plecați de acasă, șomeri veniți din alte părți, în căutarea unui loc de muncă ; uneori, îl găsesc, dar tot nu își pot permite închirierea unei locuințe. Desigur, nu toți cei lipsiți de locuință dorm sub cerul liber ; instituțiile particulare de binefacere și statul pun la dispoziție adăposturi, care se umplu, însă, pînă la refuz în fiecare noapte. Autoritățile cazează, în mizerabilele „bed and breakfast hotels", mamele cu copii, familiile cu mai mulți copii.

Nu numai la Londra cei lipsiți de o locuință reprezintă o problemă ; ea este prezentă și în alte regiuni ale Marii Britanii, chiar dacă nu este atît de vizibilă. Statisticile oficiale oferă o anumită imagine a amplorii crizei : la mijlocul anilor '60, erau înregistrate, oficial, circa 50 000 de familii lipsite de o locuință ; numărul lor a atins, între timp, peste 120 000, ceea ce reprezintă, de fapt, circa 370 000 de persoane. Statistica oficială este, însă, incompletă, deoarece ea cuprinde numai familiile cu copii, femeile însărcinate, bolnavii, bătrînii. Potrivit legislației, tinerii necăsătoriți nu sînt înregistrați — deci, nu sînt cuprinși în statistici. Organizația de binefacere „CHAR" estimează că numărul persoanelor fără adăpost, necăsătorite este de circa două milioane.

Cei mai lesne de sesizat sînt tinerii și copiii, care stau în stațiile de metrou sau în piețele și străzile circulate, cu o pancartă : „Fără locuință, fără mîncare !" Sau cer bani pentru un ceai cald ori pentru un bilet de metrou ; cerșesc mărunțiș, pentru a-și putea cumpăra ceva de mîncare. Deseori, singura masă caldă o reprezintă supa oferită de organizațiile particulare de ajutorare. Cei mai întreprinzători dintre tineri s-au specializat în cerșit și, uneori, cîștigă o sumă, cît de cît, acceptabilă. Drogurile nu le sînt, cîtuși de puțin, străine. Pentru un tînăr lipsit de o locuință, Londra poate deveni un mediu extrem de nefast.

Cercul vicios este mereu același ; tinerii vin la Londra în căutarea unui loc de muncă și a unei locuințe. Nu găsesc nici una, nici alta. Nu se poate obține un loc de muncă fără un domiciliu stabil, iar fără lucru nu există nici o perspectivă de a plăti chiria pentru o locuință. Cîteva zile de căutări zadarnice sînt, deseori, suficiente pentru a se lăsa pradă disperării și a se adapta la „subcultura străzii". De cele mai multe ori revenirea acasă este imposibilă, pentru că majoritatea tinerilor și-au părăsit familia în mod forțat, într-un moment de criză, și provin din nor-

→

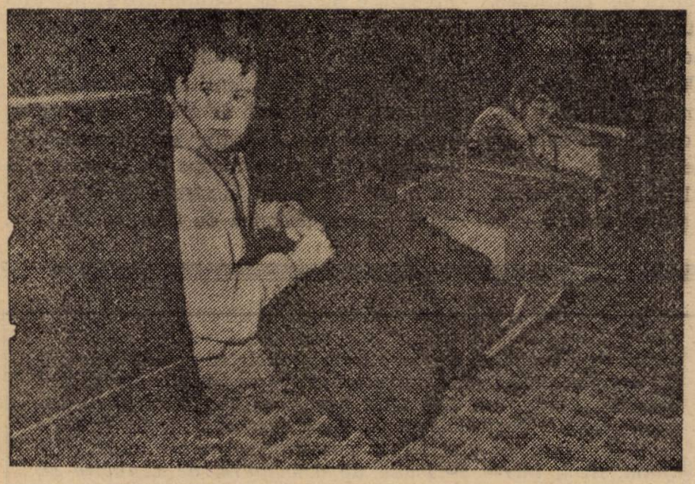

Tot mai mulți sînt tinerii care sînt nevoiți să-și petreacă noaptea sub cerul liber

Biserica St. James din Picadilly a fost, în iarna trecută, unul din locurile de refugiu pentru cei lipsiți de locuință

poartă — o placă ce indică „Azil de noapte". De la ora 15,30, acest azil este deschis pentru femeile și bărbații lipsiți de adăpost. Stau de vorbă cu directorul adjunct al acestui azil, Jürgen Mark, în vîrstă de 27 de ani. „În timpul iernii, cînd este foarte frig, vin la noi prea multe persoane. Nu-i putem ajuta pe toți cei care solicită adăpost". El nu face nici un secret din faptul că situația celor care caută adăpost sau loc de muncă este catastrofală. Găsirea unui adăpost stabil este condiționată de existența unui loc de muncă, iar obținerea unui loc de muncă este condiționată de găsirea unui adăpost. Un cerc vicios din care nu se poate ieși. Multe locuințe ieftine au fost demolate, fapt care a înrăutățit situația în Berlinul occidental. În locul lor au fost construite clădiri pentru birouri sau blocuri luxoase. Chiriile au crescut : pentru o locuință cu o singură cameră, se plătește o chirie de 500 mărci vest-germane — preț în care nu este inclusă și încălzirea.

Prima persoană cu care discut este un bărbat în jur de 50 de ani. El se așează la o masă, este îmbrăcat curat. Îmi surprinde privirea și îmi spune că i s-a permis să se schimbe într-o încăpere în care se păstrează hainele. Între timp, încăperea s-a umplut. În această încăpere, oamenii vorbesc, citesc. Mă așez și eu la o masă. Din plictiseală, vecinul meu mă întreabă de unde vin și cine sînt. Mă prezint, îi spun că sînt ziarist din R.D.G. Ridică din umeri. Nu vrea să-mi vorbească despre el, nu are nici un rost. La 50 de ani, crede că nu mai are nici o șansă. Consideră, însă, că soarta unui cunoscut de-al său a fost și mai rea decît propria-i soartă. Acesta era lăcătuș, la fel ca el, avea un salariu bun, o casă frumoasă. Soția și fiul i-au murit într-un accident. Plin de durere, a început să bea, și-a pierdut locul de muncă, a rămas dator cu plata chiriei și, în cele din urmă, s-a trezit în stradă. Desigur, nu este un exemplu tipic, continuă vecinul meu, însă fiecare din cei care caută, seară de seară, un adăpost sau înnoptează în stradă a suferit o lovitură.

Este greu să înjghebezi aici o conversație. Oamenii nu acceptă să fie fotografiați, căci ar fi o rușine pentru rude.

Mi se explică prin ce trucuri se poate trăi mai bine pe stradă. Te poți spăla la toaletele publice sau în Spree. Un tînăr, îmi povestește : în fiecare sîmbătă, înainte de ora 22, se face o coadă imensă la intrarea Bahnhofs Zoo ; se așteaptă ediția de duminică a ziarului „Morgenpost", care conține o pagină publicitară intitulată „Piața locuințelor". După ce ai obținut un ziar, alergi la cabina telefonică, unde trebuie să-ți ții rînd un cunoscut. Șanse să obțină o locuință are doar cel care vorbește primul. Acest tînăr a încercat de peste 20 de ori, dar nu a reușit. Cine închiriază o locuință unui șomer ? De curînd, „Bild-Zeitung" scria că 70 000 de vest-berlinezi așteaptă să-și găsească o locuință.

În acest azil de pe strada Franklin domnește curățenia. Din păcate, „clientul" nu poate rămîne aici decît trei zile, apoi trebuie să se adreseze serviciului social și să fie repartizat în alte locuri. În pensiunile particulare, pentru care serviciul social plătește 12 mărci pe noapte, situația este dezastruoasă. „În aceste pensiuni ieftine, te simți de parcă ai fi un gunoi", îmi spunea vecinul de masă. Mi-a spus că speranța lui este să ajungă într-un azil de bătrîni. Are un cunoscut care a reușit și, astfel, și-a găsit liniștea.

(Din **Neue Berliner Illustrierte**)

dul Angliei, din Scoția sau din Irlanda. Au fugit îngroziți de o familie dezmembrată, de violență și șomaj. Există unii care nici nu au cunoscut o casă părintească. Anual, circa 8 000 de tineri, în vîrstă de 18 ani, părăsesc orfelinatele sau casele tutorilor. Nu au o pregătire de bază și se văd nevoiți, de pe o zi pe alta, să se întrețină singuri. De obicei, fiecare al doilea dintre ei ajunge pe stradă. Mulți tineri lipsiți de locuință și-au văzut spulberat visul de a găsi, în metropolă, prieteni, un loc de muncă și o locuință. Chiar dacă au norocul să fie angajați ca muncitori necalificați, curieri sau oameni de serviciu într-un restaurant, aceasta nu poate reprezenta, pentru multă vreme, o consolare, atunci cînd sînt nevoiți să doarmă sub cerul liber sau la azil.

Unul dintre aceste aziluri este Centrepoint, deschis între orele 20 și 8 dimineața. Are 32 de paturi, dar în cele două dormitoare austere dorm 34 de tineri. O cifră infimă, în comparație cu cei probabil 50 000 de tineri londonezi lipsiți de locuință; circa 10 000 dintre ei încearcă, în fiecare an, să fie primiți la Centrepoint. Practic, cei acceptați nu au nimic, nici chiar haine de schimb sau, pur și simplu, haine pentru iarnă. Pentru Centrepoint sau celelalte organizații de binefacere, care se ocupă de tineret, nu există loc pentru îndoială : Londra a devenit, într-adevăr, capitala europeană a tineretului lipsit de o locuință. Și aceasta nu atît pentru că tot mai mulți tineri pleacă de acasă și se adaptează subculturii străzii, ci pentru că le este din ce în ce mai greu să iasă din starea în care au ajuns. Astfel, o parte din ce în ce mai mare a unei generații se scufundă în „bunăstarea“ londoneză.

E adevărat, creșterea economică din ultimii ani a făcut să scadă rata șomajului, dar acest lucru nu-i afectează pe tinerii intrați în cercul vicios al „celor fără locuință — fără loc de muncă, și invers“, neavînd nici o calificare. Pentru ei politica oficială are o influență catastrofală : este vorba de combaterea șomajului în rîndul tineretului prin suspendarea consecventă a ajutoarelor sociale. Guvernul a intenționat să stăvilească așa-numita „cultură a bunăstării“, înrădăcinată în ultimele decenii, dar, în cazul tineretului fără casă, fără căpătîi, ea este tot mai mult înlocuită de „subcultura străzii“. De cîteva luni, ajutorul minim se oferă numai după o perioadă de așteptare de două săptămîni și numai cu indicarea unei adrese exacte. Mutarea în mizerabilele „bed and breakfast hotels“ devine, practic, imposibilă. Pentru tinerii între 18 și 25 de ani, sumele oferite au fost reduse cu 10 la sută — respectiv la 26 lire. Tinerii sub 18 ani, care nu sînt incluși într-un ciclu de calificare, nu au dreptul la nici un ajutor. Locurile de calificare sînt puține și limitate iar, anul trecut, peste 13 000 de absolvenți ai acestor cursuri nu au putut fi plasați, nemaivorbind de faptul că ele nu soluționează problema locuinței.

South Bank, pe malul sudic al Tamisei, între podurile Waterloo și Hungerford, este unul din principalele locuri alese de cei lipsiți de o locuință. Brutalitatea arhitecturii corespunde condițiilor vitrege de viață. În niște nefolosite din apropierea lui „Royal Festival Hall“ s-au amenajat adăposturi semipermanente, nu numai din carton, ci și din scînduri. Un adăpost recunoscut chiar și de autorități — Poșta și Oficiul de asigurări sociale. Mai departe, la gara Waterloo, se încălzește la foc în fiecare noapte un alt grup, tot din rîndul celor fără locuință. Un bărbat spune că se află pe stradă de o săptămînă, că a renunțat la locuință, pentru că nu a mai avut cu ce plăti chiria și nu a vrut să fie dat în judecată. Mai încolo, tot pe malul Tamisei, cîteva zeci de oameni și-au întins paturile de carton. Printre ei se află și un sociolog, care face un studiu despre soarta celor fără adăpost.

Rezultatul acestor cercetări este, invariabil, același : lipsa unei locuințe duce la depersonalizare. Cine nu mai are un adăpost sigur își pierde identitatea. Iar cine nu are nici o identitate poate adopta oricare alta. În pofida experienței de care dispun, sociologii reușesc cu greu să descifreze adevărul din declarațiile celor interogați. Uneori trec luni de zile pînă se creează o punte de comunicare și pot afla adevărul. Pentru cei lipsiți de o locuință, mărturisirea adevărului este un pas important, deoarece identitatea adoptată reprezintă unica armă de apărare a propriului eu. Această „apărare“ este necesară într-o societate care începe să semene, din ce în ce mai mult, în straturile ei marginale, cu cea descrisă de Charles Dickens.

Menuet pentru o catastrofă...

Pajiștile grase, izvoarele susurînd grațios, arborii ninși de petale înmiresmate, vacile grase mugind alene, păsăretul împletindu-și trilurile în aerul pur — iată cîteva elemente de cadru, în stare să acorde sens și duioșie oricărei embleme ecologiste. S-au dus ierburile de odinioară ? S-au dus păsările, fluturii sau albinele ? S-au ascuns sub pămînt rîurile ? A pierit peisajul în care oamenii și animalele zburdau, zăpăciți de fericire, fără țintă și fără griji ?

Adevărul este că s-au ars păduri, dar s-au născut altele, peste geografia verde s-au prăvălit deșerturi, dar alte deșerturi au devenit ogoare, rîuri cristaline s-au intoxicat și au murit, dar noi cursuri de apă au fost impuse granitului sau lutului.

Adevărul este că poți privi lumea printr-o lunetă neagră sau printr-una albă, pentru a remarca o lume neagră sau o lume albă, conform unor preferințe care pot să nu aibă nici o legătură cu realitatea. Într-un recent număr din „Figaro Magazine“, am remarcat un articol, compus cu o subtilă vehemență, care încerca să bandajeze o rană deschisă de ani de zile de presa mondială. În esență, în acel articol se arăta că alarme de tot felul și disperări de tot felul cutreieră lumea de veacuri, fără ca lumea să-și dea obștescul sfîrșit. Planeta nu s-a sufocat, vegetația nu s-a calcinat, apele nu au devenit artere de gunoi curgător, Polul Nord nu s-a topit, iar industriile nu au absorbit omenirea pentru a o face ferfeniță în malaxoare apocaliptice. Cu alte cuvinte, mișcările ecologiste, instituțiile cu vocație ecologistă și, în general, tezele ecologiste nu ar face altceva decît să zdruncine nervii oamenilor normali, să bage panica în ignoranții fără de număr ai globului și să creeze o percepție catastrofică asupra unei planete pîndite catastrofal de catastrofe neîntrerupte. Mă rog. Terra încă nu a alunecat din propria axă, nu a luat foc și nu a înghețat. Dar are toate șansele să prindă momentul complet inedit, cînd amenințările să se transforme în fapt împlinit. Lumea nu este total neagră și nici total albă. Zonele negre și pericolele negre s-au descifrat, însă cauzele s-au limpezit, iar efectele se pot studia pe computer. Ne aflăm, deci, într-o perioadă de constatare, de evaluare și, eventual, de articulare a unor strategii de apărare. Apărare cu atît mai oportună și meritorie cu cît este vorba de a feri omenirea de propriile greșeli : recunoscute și reprobate.

Dezastrele care ne pîndesc nu sînt utopice, dar nici iremediabile. Într-un asemenea context în care numărătoarea inversă se apropie de zero, asistăm la proliferarea unor măsuri menite să instituționalizeze starea de conștiență a umanității în precarul ei raport față de mediul înconjurător. Agenția „Taniug“ transmitea, de curînd, o depeșă în care se preciza că, la Bruxelles, s-a înființat o nouă organizație — „Globe“ — care își propune, printr-un sistem de colaborare americano—vest-europeană, o abordare, de pe poziții avertizate, a problematicii poluării. „GLOBE intenționează să-și extindă reprezentarea pentru a include parlamentari japonezi iar, mai tîrziu, și sovietici, deoarece Statele Unite, Europa, Japonia și Uniunea Sovietică sînt răspunzătoare pentru 80 la sută din poluarea pe plan mondial. Cu ajutorul unor organizații internaționale ca, de exemplu, Națiunile Unite, GLOBE va încerca să influențeze guvernele în scopul adoptării de reglementări pentru o mai bună protecție ecologică. Unul din obiectivele organizației este de a dezvolta, în continuare, conștiința opiniei publice mondiale în legătură cu necesitatea de a salva, printr-o mai bună informare, flora, fauna, solul, apa, atmosfera și sănătatea omului, deja periclitate“.

Fără îndoială că, între apariția stării de alarmă și eliminarea efectelor unei erodări agresive a mediului nostru, omenirea va trebui să defrișeze mlaștinile birocrației, să elimine mîlurile indolenței și să secere buruienile impertinente ale prostiei și inconștienței. Dar primii pași, pe drumul întortocheat și lung către zări mai imaculate, se fac. Și se vor mai face...

Radu Budeanu

IN LUMEA ȘTIINȚEI

Inteligența artificială

IMAGO MUNDI este o societate internațională a oamenilor de știință, deosebit de interesantă. În sensul că : orice lucrare științifică refuzată aiurea pe motivul neconvenționalității, al neîncadrării în teoriile momentului, își poate găsi loc fie în paginile revistei girate de comitetul director al societății, fie prin expunere liberă la tribuna congreselor IMAGO MUNDI, care se desfășoară în orașul austriac Innsbruck.

Am participat, ca ziarist pe probleme științifice, la două asemenea congrese, am văzut nenumărați „răzvrătiți" în matematică, biologie, fizică, biochimie, astronomie, chiar geografie (o echipă a societății IMAGO MUNDI a descoperit, în magazia muzeului Top Kapî, din Istanbul, scandaloasa hartă a amiralului turc Piri Reis, cea care indica, în secolul al XV-lea, cele două Americi și Antarctica, continente încă... nedescoperite la acea vreme !) Și mi-a rămas în minte, de la ultima participare, istoria unui sistem expert, cu program de cercetare de excepție, realizat de o echipă de tineri austrieci : pe ecranul unui computer IBM, a apărut, la un moment dat, în fața asistenței înmărmurite, întrebarea „warum ?" (de ce ?) ; ceva sau cineva din program, o entitate informatică încă necunoscută, voia să știe de ce trebuie el sau ea să răspundă la comanda dată...

Nu știu nici astăzi dacă a fost vorba de o glumă sau — dacă nu — cum au continuat tinerii programatori austrieci neașteptatul dialog. Știu, însă, că ne aflăm în plină revoluție informatică, în plin proces de alfabetizare informatică planetară și că experți de pe toate meridianele și paralelele gonesc năvalnic către un obiectiv nebulos, a cărui nomenclatură este alcătuită din două majuscule : „IA", inteligența artificială.

Ce înseamnă exact „IA" și care sînt ultimii pași pe care îi face — în viteză — această lume a informaticii și tehnicii de calcul, către acest nebulos țel al creării, pentru specia lui Homo sapiens, a unui semen-electronic, întru rațiune ? Dar, înainte de orice, apar, oare, în circuitele de cupru, aur, siliciu, galiu, arseniu, elemente de adevărată inteligență și rațiune, așa cum le descriem noi, oamenii ?

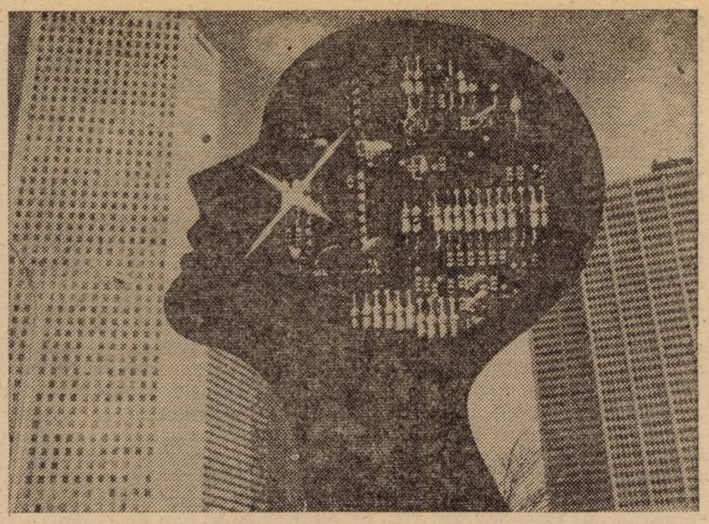

Informatica și noua gestiune a cunoștințelor va da naștere „asistenților inteligenți"

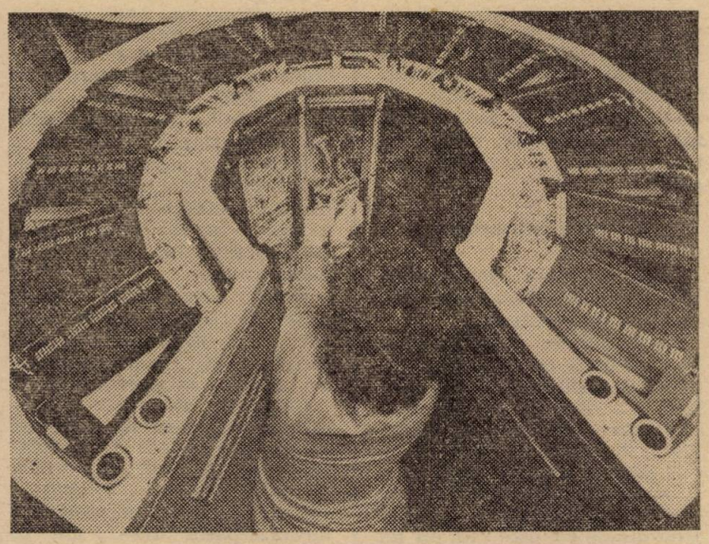

„Cray-2" : computer care lucrează în paralel

Nu, vom vedea că nu

Să facem, însă, mai întîi, o scurtă istorie. În secolul al XVII-lea, germanul Schikard și francezul Pascal și-au construit, fiecare, cîte un mic aparat de calculat. Englezul Babbage, în 1830, preia ideea cartelei perforate de la un țesător francez, Jacquard, și, cu ajutorul primei programatoare din istorie, matematiciana de excepție Ada Byron (fiica celebrului poet), construiește prima mașină analitică de calculat. O mașină mecanică, bineînțeles.

Ia startul, apoi, civilizația electrică, locul roților dințate, al pîrghiilor și levierelor îl iau circuitele și dispozitivele electrice. Lee de Forest inventează trioda și, deși în 1944, la Universitatea Harvard, patru americani fac o demonstrație cu un calculator mecanic, primul mare succes al tehnicii de calcul se va numi ENIAC, strămoșul calculatoarelor electronice, apărut pe lume în 1946. Funcționa, ca și urmașii lui, pe baza ideii programului memorat, idee impusă de John von Neumann, și folosind 18 000 tuburi electronice. Cîntărea 30 de tone și era înalt cît o casă cu șase etaje. Apariția tranzistorului (datorată echipei Bardeen — Brattain — Shockley) îl va scoate, însă, imediat „la pensie" pe ENIAC, transformîndu-l în piesă de muzeu. Computerele următoare s-au micșorat vertiginos, folosind circuite integrate, mai tîrziu tehnologia numită VLSI, de ultraintegrare, miniaturizînd circuitele pînă la dimensiuni incredibile : zeci de mii, apoi sute de mii de tranzistori pe un singur „chip" (se citește „cip", așa cum îl vom scrie în continuare), pe o singură felie de siliciu ultrapur.

Au apărut astfel, în lume, centrele de calcul și o categorie profesională nouă : informatician și expert în tehnica de calcul.

Și civilizația omului s-a schimbat cu totul.

Computerele au intrat în fabrici, în comerț, în gestiune, în cercetarea științifică, industrie, în proiectarea de case și orașe, pe birourile tehnicienilor și ale proiectanților.

Iar, de la apariția așa numitului „PC", calculatorul personal, unealta aceasta, ce prelungește și ajută funcțiile creierului uman, s-a democratizat, scăpînd din mîinile specialiștilor și luînd drumul către marele public — la fel ca, la vremea lor, autoturismul sau aparatul de fotografiat.

Aplicații tot mai folositoare au fost dezvoltate de armate de programiști (creatorii de **software)** pe echipamente din ce în ce mai capabile (hardware).

A început să se vorbească, la un moment dat, despre „IA".

Ca să putem răspunde la întrebarea ce înseamnă **inteligență artificială** va trebui, însă, mai întîi, să încercăm o definiție a noțiunii de inteligență. Umană, bineînțeles. De pildă : numim inteligență capacitatea de comportare adecvată, cu reacții optime, în diverse condiții impuse. Sau : capacitatea de a analiza, a colecta informație, a ansambla, alege, înțelege, percepe. Sau, și mai simplu : facultatea de a cunoaște, de a înțelege.

Pot, așadar, mașinile înțelege cu adevărat ? Poate computerul să gîndească, în sens uman ?

Nu, nici pe departe. În orice caz, nu computerele prezentului. Computerele sînt doar mașini construite de oameni pentru a executa munci pe care aceștia nu au nici capacitatea, nici plăcerea să le facă, spune viitorologul și vizionarul Isaac Asimov. „Sînt doar mașini pentru tratarea și memorizarea numerelor" — adaugă el. Exacte, rapide (efectuează, deja, milioane de operații pe secundă !), dar nu sînt nici imaginative, nici creative.

Eliberînd, însă, omul de munci repetitive, plictisitoare, la bandă rulantă, cum se spune (ceea ce, este de părere Asimov, împietează asupra dezvoltării și utilizării, cu randament bun, a potențialului uman), reașezînd altfel categoriile profesionale, impunînd învățarea diferențiată, individualizată (cu acces, prin terminalul fiecăruia, la orice bibliotecă, muzeu, arhivă sau bancă de date), conform curiozității fiecărui elev, această „proteză" pusă creierului nostru va impune (a impus deja) un adevărat salt calitativ societății industrializate de la finele secolului al XX-lea.

Brațului, forței fizice, brute, i s-au adăugat, pe rînd, mărindu-i randamentul, pîrghia,

scripeții, planul înclinat, apoi presele și pistoanele puse în mișcare de forța aburului și, în sfîrșit, dispozitivele, mașinile și aparatele electrice. A venit vremea să se găsească ceva asemănător pentru ridicarea randamentului mașinii supreme, spune Asimov. Viitorul înseamnă, pentru specia umană, calculatoare, apoi roboți și programe cosmice de dezvoltare — își încheie Asimov pledoaria.

La ora actuală, cea mai mare parte a calculatoarelor aflate în uz funcționează secvențial, pas cu pas, după schema descrisă de von Neumann : cînd are o problemă de rezolvat (de pildă, o mutare la șah), calculatorul cercetează în memorie toate mutările pe care le are înscrise, calculează, la fiecare, efectul, și alege, apoi, calea optimă. Fără greș. Dar fără elementul surpriză, fără a îmbunătăți jocul, fără a aduce vreodată ceva nou. Nu inventează, nu creează, nu poate trece prin acel proces nebulos și puternic creativ, care se numește intuiție. De aceea, nici un calculator, niciodată, nu va da o lovitură de geniu...

O altă generație

Mult discutata „generație a V-a" de calculatoare prezintă, însă, altfel lucrurile.

Termenul de „generație a V-a", impus cu 6—7 ani în urmă de informaticienii japonezi, s-a dovedit, la început, oarecum lipsit de conținut : toată lumea voia ceva nou, dar nimeni nu știa exact ce...

Diverse tendințe par să se impună abia în zilele noastre. Una dintre ele este : un alt fel de a gîndi pentru mult prea simplistul în gîndire calculator al nostru, cel de toate zilele — procesare în paralel, prin așa-numitele „noduri de rețele". Ideea este revoluționară sau aproape revoluționară. Este vorba, pur și simplu, de un nou fel de a „gîndi" computericește : în loc să iau probleme la analiză de la A la Z, de la ipoteză, raționament cu raționament, pînă la concluzie, prin procesare în paralel, se face altfel : se pornește, firește, de la datele problemei, apoi aceasta se împarte în „capitole", orizontal și vertical, se oferă fiecare capitol spre rezolvare unui procesor al computerului, — să-l asemănăm cu cazul unui balaur cu mai multe capete — rețele neuronale comunică între ele, se pun de acord, își vorbesc — de la cap de balaur la cap de balaur —, apoi rezultatele se asamblează și se ajunge la concluzie, la rezultatul final.

Cîștigul ? În viteza de rezolvare, infinit mai mare decît la calculatoarele secvențiale. Dar și în capacitatea de prelucrare : supercalculatoarele de mîine (care se găsesc deja printre noi), lucrînd prin procesare în paralel, rezolvă deja probleme de cosmogonie, biofizică, biochimie, meteorologie, hidro și aerodinamică, matematică — cu rezultate la care, cu 5-10 ani în urmă, abia puteam visa.

Pentru a se ajunge, însă, la supercalculatoare, microelectroniștii și specialiștii în materiale au stîrnit, în domeniile lor, cîteva... microrevoluții.

Cristalele de siliciu ultrapur, pe care se îngrămădesc astăzi sute de mii de tranzistori, vor ceda locul „cip"-urilor de galiu-arseniu. Prognoza : 400 milioane tranzistori vor încăpea peste 10—12 ani pe un asemenea „cip" de 400 de megabiți ! Prelucrarea lor se va face (se face deja) prin litografiere cu raxe X, iar laboratoarele cosmice vor deveni, în deceniul viitor, fabrici de microelectronică producătoare de asemenea „cip"-uri (lipsa gravitației și puritatea naturală a mediului vor ieftini substanțial aceste produse „extraterestre" !)

Dispuse piesă lîngă piesă — așa cum a făcut-o Seymour Cray — în contact direct, fără cabluri și legături între ele, se obține o compactare care dă cîștig în viteză — curentul electric circulă foarte repede prin circuite, dar nu... instantaneu.

Supercalculatoarele Cray I și Cray II, concepute de genialul Seymour Cray, s-au dovedit, astfel, cele mai puternice unelte de gîndit din istorie. Și, în același timp, cele mai rentabile mașini fabricate vreodată de industriile omului : cam 300 de supercomputere funcționează în lume, costînd între 5 și 25 milioane dolari fiecare (prețul materialelor este insignifiant ; ceea ce costă este **inteligența pură** înmagazinată în produs !), cu o cifră de afaceri depășind 1 miliard de dolari în anul 1988 !

Firma **Cray Research**, din Minnesota, a fabricat 178 dintre ele ; ceilalți „superhard"-iști : Control Data Corporation — la care a lucrat acest Edison al computerelor, cum mai este numit Seymour Cray, pînă în momentul în care și-a înființat propria companie —, NEC, Hitachi și Fujitsu, din Japonia, și, mai nou, gigantul IBM, cel mai mare fabricant de computere din lume, lansat în supercomputere numai după ce a reușit să-l ademenească pe Steve Chen, adjunctul lui Cray. Noul model **Cray-3** este un „gigant", minuscul ca volum, cu 16 procesoare, construit din „cip"-uri de siliciu și galiu-arseniu, prin care electronii circulă de 10 ori mai repede decît în „bătrînul" **Cray-2**. Iar **Cray-4** va avea 64 de procesoare și va fi capabil să execute cîteva zeci de **gigaflops**, ceea ce înseamnă, nici mai mult nici mai puțin, decît cîteva miliarde de operații pe secundă ! De altfel, Steve Chen nu l-a părăsit pe Seymour Cray pentru o leafă mai bună, ci pentru că procesarea în paralel este crezul vieții lui. Chen a legat între ele două **Cray-1** străvechi (proiectate tocmai în... 1976), noua unealtă, sub numele de **Cray X-MP** găsindu-și imediat 120 de clienți. Apoi, a realizat un **Cray Y-MP**, printr-un procedeu asemănător, dar schimbînd tehnologia de fabricație, prin combinarea cu optoelectronica ; razele laser, este drept, circulă cu viteza luminii, nu pierd informație ; par ideale pentru calculatoarele viitorului, dar n-au plăcut lui Cray și directorilor companiei, așa că Chen s-a mutat cu cîțiva kilometri mai încolo, la IBM, unde face, pur și simplu, ce dorește : proiectează supercalculatoare cu sute de procesoare, capabile să efectueze — declară el — 100 miliarde gigaflops, în 1992—1993. Adică : 100 000 000 000 000 000 000 operații pe secundă, peste numai 3—4 ani... (Observație : un creier mediu poate gîndi, imagina, crea, e capabil de intuiție, emoție, este o mașină splendidă, dar nu execută, în medie, mai mult de o singură operație pe secundă !)

Alexandru Mironov

(Va urma)

DANEMARCA

Profil contemporan

La 17 aprilie, Danemarca sărbătorește ziua sa națională. Situată în nord-vestul Europei, această țară, formată dintr-un arhipelag care numără mai mult de 500 de insule, este locuită de un popor harnic care, în decursul istoriei, și-a apărat cu fermitate independența și suveranitatea. Avînd o suprafață relativ redusă, de 43 000 km pătrați, și un sol care nu oferă bogății deosebite, Danemarca a reușit, prin munca și inteligența talentatului său popor, să-și creeze o industrie dinamică, cu o metalurgie foarte dezvoltată, precum și numeroase alte ramuri industriale de bază. Astfel, o dezvoltare deosebită au cunoscut industriile chimică, electronică, constructoare de nave, mașini-unelte. De asemenea, s-a acordat atenție valorificării zăcămintelor de gaze naturale. Exporturile sale, în special în domeniul naval, au consacrat această țară — una din „cele mai maritime" ale lumii — ca primă producătoare de motoare de nave, echipamente auxiliare și electronice.

Danemarca participă, în mod activ, alături de celelalte state ale lumii, la eforturile pentru instaurarea unui climat de pace și securitate, pentru oprirea cursei înarmărilor și eliminarea pericolului unui război nuclear. Danemarca, deși membră a NATO, s-a pronunțat ferm împotriva prezenței armelor atomice pe teritoriul său.

O contribuție de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-daneze, întemeiate pe noile principii de relații interstatale, pe

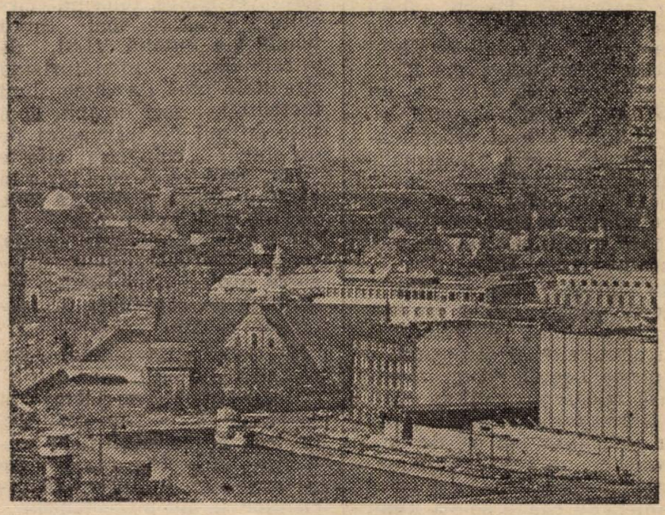

Copenhaga — imagine specifică

stimă și respect reciproc, a fost adusă de vizita efectuată în Danemarca de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și acordurile convenite cu acest prilej. Este incontestabil că o atare evoluție a relațiilor de prietenie și colaborare româno-daneze corespunde atît intereselor ambelor țări și popoare, cît și cauzei păcii și înțelegerii în lume.

POSTA REDACȚIEI

Devize (I)

Mihai Mihăilă, București. Termenul „devize" este folosit pentru a desemna monedele liber transferabile (convertibile). Moneda liber transferabilă sau convertibilă este o monedă națională pentru care există posibilitatea transferului liber în alte valute. Decizia cu privire la introducerea convertibilității pentru o monedă națională aparține autorității statale a țării respective, dar, în fapt, ea trebuie confirmată de piață, depinzînd de întrunirea unor condiții economice care să facă viabilă și efectivă convertibilitatea pentru acea monedă. Două condiții sînt esențiale : existența unui sistem intern de prețuri, așezat pe baze economice, cu corelații (între prețuri) apropiate de cele de pe plan internațional ; existența unei competitivități (a producției și mărfurilor proprii) relativ comparabilă cu performanțele mondiale avansate. Aceste premise — care se realizează, în general, doar odată cu atingerea unui nivel ridicat de dezvoltare economică — sînt necesare întrucît convertibilitatea pune în contact, într-un mod mult mai direct decît lipsa de convertibilitate, economia națională cu concurența internațională. O altă condiție fundamentală a convertibilității este constituirea unui important fond de rezervă, format din mijloace de plată cu acceptare internațională recunoscută, care să poată fi folosit ca asigurare în eventualitatea în care posesorii străini ai monedei unei țări ar pretinde contravaloarea (în alte valute sau alte mijloace de plată) a deținerilor lor în această monedă. Onorarea solicitărilor deținătorilor străini ai monedei unei țări este obligatorie, numai astfel putîndu-se menține încrederea în moneda respectivă și, deci, însăși convertibilitatea acesteia. Desigur, însă, în asigurarea pe termen lung a convertibilității (în alte valute) a unei monede naționale, esențială nu este mărimea în sine a fondului de rezervă menționat — orice dimensiuni ar avea acesta —, ci capacitatea competitivă a economiei naționale, cea care conferă, în ultimă instanță, semnificație internațională monedei proprii și de care, depinde, de fapt, încrederea externă în această monedă (ca, de altfel, și posibilitățile de reconstituire permanentă a fondului de rezervă pentru onorarea eventualelor solicitări ale deținătorilor străini ai monedei respective).

În prezent, cele mai multe țări ale lumii nu sînt pregătite economic să introducă transferabilitatea sau convertibilitatea monedelor lor, nici chiar în formele limitate pe care le reprezintă, de exemplu, convertibilitatea autorizată doar pentru nerezidenți (nu și, însă, pentru înșiși rezidenții unei țări) sau convertibilitatea numai în cazul unor operațiuni (în general „necomerciale"). Evident, una este de a se autoriza convertibilitatea doar la nivelul nerezidenților, respectiv onorîndu-se deținătorilor străini ai monedei proprii cererile de preschimbare a sumelor în valute externe, și alta este de a permite înșiși cetățenilor țării respective să execute asemenea transferuri. În funcție de diverse reglementări, convertibilitatea monedei naționale poate avea un grad mai restrîns sau mai extins. De pildă, în vederea limitării sumelor în monedă națională care pot ajunge în posesia străinilor (și care, la dorința acestora, trebuie transformate în valute externe), se poate interzice scoaterea din țară, de către rezidenții proprii, a monedei naționale, urmînd ca, în străinătate, aceștia să folosească valute externe obținute în țară prin preschimbări din moneda națională (în cuantumuri anume prevăzute). De asemenea, la un grad mai ridicat de convertibilitate se poate autoriza scoaterea din țară a unor sume în monedă națională, dar în mod strict limitat la anumite cuantumuri și numai pentru anumite operațiuni „necomerciale" (turistice și alte plăți). **(I. S.)**

(va urma)

Pădurile Sahelului

Dan Munteanu, Hunedoara. Informația dumneavoastră este exactă. Sahelul nu a cunoscut, întotdeauna, un climat semideșertic. În cursul ultimelor milenii, această regiune a fost supusă unor variații climaterice importante. Bazîndu-se pe studiul polenului, cercetători ai laboratorului de geologie cuaternară din Luminy, Franța, au refăcut, în detaliu, evoluția vegetației și a schimbărilor climaterice care au avut loc în Sahel, de la începutul ultimei glaciațiuni. În prezent, Sahelul este o zonă climaterică de tranziție, situată între pădurea uscată din zona Sudanului de sud și zona sahariană de deșert, din nord. Această zonă este caracterizată de o vegetație semi-deșertică (sau pseudo-stepă), dominată de tufișuri. Studiul paleo-botanic a pus în evidență o perioadă foarte uscată, corespunzătoare ultimei glaciațiuni de acum 18 000 de ani. Apoi, s-au produs două schimbări majore; în urmă cu 9 000 de ani, s-a extins, foarte rapid, o zonă de vegetație umedă, compusă din păduri asemănătoare celor care se găsesc, astăzi, în Guineea. Această extindere masivă a pădurilor a corespuns unor perioade deosebit de ploioase, care au durat aproape trei mii de ani. Dar, cu 2 000 de ani în urmă, a început dispariția treptată a pădurilor din Sahel, ca urmare a diminuării progresive a cantităților de apă căzute anual și apariției unei perioade de secetă continuă.

Aceste schimbări climaterice bruște pun în evidență sensibilitatea deosebită a mediului, în urma variațiunilor climatului Africii occidentale, creînd, totodată, probleme deosebite populațiilor din zonă.

Constantin Oproiu, Zimnicea. Legea conservării volumului mediu de oxigen din sferele Terrei a fost descoperită și formulată, ca urmare a cercetărilor întreprinse privind teoria fundamentală a științei Pămîntului, de către cercetătorul Ye Danian din cadrul Institutului de Cercetări Geologice al Academiei de Științe a Chinei și doctorandul Zhang Jin Min. Potrivit afirmației acestora — se arată într-un articol apărut în „Jeminjibao" —, globul pămîntesc este alcătuit din mai multe sfere, fiecare dintre acestea avînd o structură neuniformă. Spre exemplu, scoarța terestră este formată dintr-o mare diversitate de roci. În urma calculelor efectuate pe baza a mii de date privind rocile respective, cei doi oameni de știință au descoperit că, deși elementele componente ale rocilor magnetice diferă, volumul de ioni oxigenați, distribuiți în ele, este același. De asemenea, pe baza datelor chimice despre cristalele formate la temperaturi și presiuni înalte și a altor date din domeniul hidrosferei, ei au arătat că volumul mediu de oxigen din hidrosferă, litosferă și din sferele care acoperă Terra se conservă. Această lege poate explica schimbările bruște ale vitezei de transmitere a undelor seismice, avînd o semnificație importantă pentru studiul unei serii de probleme legate de știința Pămîntului, cum ar fi evoluțiile din sferele globului pămîntesc, mișcarea elementelor chimice și rolul cristalizării magmei pentru formarea produselor minerale etc.

Cristian Ploștinaru, Ploiești. În numărul 10 al revistei noastre, din acest an, am răspuns, pe scurt, la întrebarea dumneavoastră privind supernova „1987 A". După ce a studiat evoluția acesteia (singura care a putut fi observată de la primele faze ale exploziei sale), astronomul danez H. U. Nörgaard-Nielsen a descoperit o supernovă foarte îndepărtată. Nu este vorba de o realizare întîmplătoare — se precizează într-o notă apărută în revista „Science et Avenir", ci de un rezultat obținut în cadrul unui program sintetic, care vizează descoperirea supernovelor în galaxii îndepărtate, pentru aflarea de elemente statistice referitoare la frecvența acestor fenomene și la proporția relativă a diverselor lor tipuri. Metoda este simplă : ea constă în fotografierea galaxiilor îndepărtate și în reluarea procedeului după o anumită perioadă. Prin compararea clișeelor se poate pune în evidență intensificarea unei străluciri. Astfel, confruntarea clișeelor, luate la 31 august 1986 și la 9 august 1987, a dat la iveală o supernovă printre „obiecte" cu o luminozitate atît de slabă, încît, chiar dacă ar fi fost mărite de 4 milioane de ori, cu greu ar fi fost vizibile cu ochiul liber. Studiul spectrului a arătat că ne aflăm în prezența unei explozii de „tip I" — cel mai frecvent tip de

Machu Picchu

C. Iordan, București. Ruinele cetății incașe Machu Picchu, situată la 2 400 metri deasupra nivelului mării, în valea rîului Urubamba, în apropiere de Cuzco (Peru), au fost descoperite abia în 1911, devenind o atracție turistică. S-au păstrat aproape intacte construcții, terase, piețe. **În imagine :** „Templul Soarelui".

POSTA REDACȚIEI

explozie, a cărei strălucire este destul de constantă pentru a servi ca etalon de luminozitate și a permite, astfel, estimarea distanțelor : totuși, supernova a descrescut mai repede decît era de așteptat. Interesul major al punerii în evidență a acestei supernove constă în faptul că este cea mai îndepărtată stea de la care s-a primit vreodată un „mesaj individual". Ea se află, într-adevăr, la o distanță de 5 miliarde ani-lumină, ceea ce înseamnă că explozia a avut loc înaintea formării Soarelui și a planetelor...

„Agentul orange"

Lucian Constantinescu, București. După 20 de ani de la terminarea războiului din Vietnam, persoanele care au fost expuse contaminării cu substanțe defoliante sau erbicide prezintă, încă, în corp, un nivel ridicat de dioxină. Analizele recente ale unor probe de țesut adipos, comentează publicația franceză **„La recherche"**, realizate de o echipă formată din specialiști vietnamezi și americani, au demonstrat faptul că, în organismul subiecților examinați, concentrația de „dioxină tip Seveso" (referire la catastrofa petrecută în această localitate italiană la 10 iulie 1976, cînd, în urma unei explozii la întreprinderea de produse chimice ICMESA, un nor toxic s-a abătut asupra regiunii. 500 de persoane au fost spitalizate, 800 — evacuate din zonă, care a fost închisă) atinge o medie de 22,4 picograme pe gramul de țesut, ajungînd în unele cazuri la o valoare de 103 picograme.

În timpul războiului din Vietnam (1961—1975), armata americană a împrăștiat erbicide și defoliante în partea de sud a țării, pentru a distruge culturile agricole și pădurile.

Cifrele disponibile indică faptul că, între 1962 și 1970, au fost deversate cel puțin 80 000 tone de erbicid, 2,4,5 T, ceea ce ar corespunde unei contaminări cu 170 tone dioxină — pe o suprafață de 1 700 000 hectare. Prin comparație, se consideră că, la Seveso, pe o suprafață de 1800 de hectare, au fost răspîndite, cîteva sute de grame de dioxină. Din puncte de vedere ecologic se poate, deci, considera că volumul de dioxină răspîndit în Vietnam pe unitatea de suprafață este același cu cel din Seveso, însă pentru o suprafață de o mie de ori mai mare.

De fapt, au fost folosite trei tipuri de erbicide: „agentul orange", „agentul alb", și „agentul albastru". „Agentul orange", singurul care conține 2,4,5T (acid triclorofenoxiacetic), implică, în procesul de fabricație, formarea inevitabilă a „dioxinei Seveso".

Cercetătorii vietnamezi afirmă că expunerea la „agentul orange" a provocat apariția cancerului la un număr foarte mare de subiecți ,iar copiii născuți de femeile contaminate au prezentat malformații. Se consideră că, din nefericire, Vietnamul constituie un „laborator" pentru studierea efectelor pe termen lung a dioxinei. De curînd, a fost înființată o rețea de cooperare științifică, care va studia probleme de epidemiologie a mediului în Vietnam și va efectua cercetări asupra modalităților de combatere a problemelor create de contaminarea cu dioxină.

R. Bobulescu, București. „Țigareta fără fum", despre care informa și revista noastră în urmă cu cîteva luni, s-a dovedit a avea o viață foarte scurtă. Firma care a produs-o, „R. J. Reynolds Tobacco Co", a cheltuit aproape 500 milioane dolari pentru fabricarea, prezentarea și distribuirea acestei țigarete fără fum (numită „Premier" și vîndută din octombrie 1988 în Arizona și Missouri — S.U.A.), dar consumatorii n-au acceptat-o, îndeosebi pentru gustul și mirosul ei.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

15 (1327) 13 aprilie 1989

PARTIDUL, CEAUȘESCU, ROMÂNIA

O politică deplin confirmată de viață 1
– Creșterea continuă a puterii economice a patriei 2
– Amplă și rodnică activitate internațională, consacrată cauzei păcii și colaborării 3

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Reuniunea G.A.T.T. Exigențe în promovarea comerțului internațional. dr. Ilie Șerbănescu 4
Londra. Dialog la nivel înalt sovieto-britanic 6
Namibia. Un acord mai mult decît necesar. Dumitru Constantin 8
Beijing. La încheierea lucrărilor Adunării Naționale a Poporului Chinez 9
Orientul Mijlociu. Dileme în procesul de pace. Crăciun Ionescu 10
Cipru. După noua întîlnire tripartită 11
Ankara. Conținutul și implicațiile unui mesaj electoral. I. Madoșa 12
Manila. Alegeri locale, probleme generale. L. Nichifor 13
Asia și Pacificul. Sesiunea E.S.C.A.P. – noi strategii de dezvoltare. Liana Enescu 14
Bonn. Problemele coaliției guvernamentale și „retușul" ministerial. Vasile Crișu 19
Haiti. Calm încert după tentativa de puci a „Leoparzilor" 20
Santiago de Chile. Context politic preelectoral. Anca Voican 21

APROPO DE...
O „aniversare"... I. Olteanu 7

1 000 + 1 16–18

REPORTAJ PE GLOB
Phenian. Viitorul la timpul prezent. Radu Dobre 22

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ 24–25

PROFIL
Chadli Bendjedid, președintele Republicii Algeriene Democratice și Populare 25

DIN LUMEA CAPITALULUI
„Exclușii". „Londra a devenit capitala europeană a tineretului fără locuințe" 26

ACCENTE
Menuet pentru o catastrofă... Radu Budeanu 28

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI
Inteligența artificială. Alexandru Mironov 29

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Turlea, Anca Voican, Aurel Zomfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 32 29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.
8

adas
ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

În vederea refacerii bunurilor avariate ca urmare a unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie, cetățenii pot încheia „Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse : bunurile din gospodărie ; unele cazuri de accidente produse la domiciliu etc.

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier și alte obiecte casnice ; îmbrăcăminte ; covoare ; aparate de radio, televizoare ; mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel ; produse agricole, viticole, pomicole și animaliere ; combustibil, materiale de construcții pentru uzul gospodăresc și altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat despăgubește cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, alunecare de teren, avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire și altele.

★

Prin același contract sînt asigurate, pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului, următoarele persoane ; asiguratul, soția (soțul) asiguratului, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură și altele.

★

Prima de asigurare se stabilește în funcție de mărimea sumei asigurate, solicitată de asigurat pentru bunurile din gospodărie.

★

Pentru orice informații în legătură cu asigurările, vă puteți adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

adas
ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 16 20 aprilie 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

SUB CONDUCEREA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU

O realizare istorică a poporului român, puternică afirmare a deplinei independenţe economice şi politice a patriei socialiste

Din actualitatea internaţională

ROMA. Confruntări politice, tensiuni sociale

OTTAWA. Programul guvernamental

MONTEVIDEO. După referendum

DIN LUMEA CAPITALULUI

POŞTA REDACŢIEI

ÎN LUMEA ŞTIINŢEI

1000 + 1

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU:

„La sfîrșitul lunii martie am lichidat datoria externă a țării"

„Pentru prima dată în istoria sa îndelungată, România nu mai are nici o datorie externă, nu mai plăteşte tribut nimănui şi este cu adevărat independentă — şi economic, şi politic!"

- ***Nouă şi vibrantă expresie a unității întregului popor, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu***
- ***Strălucită confirmare a justeței politicii de propășire socialistă a patriei, de deplină independență, de pace şi colaborare***
- ***Largi perspective pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism***
- ***Fermă angajare revoluționară, patriotică pentru continua dezvoltare a patriei, pentru tot mai puternica ei afirmare în lume***

Plata datoriei externe a cerut, fără nici o îndoială, eforturi mari. A trebuit să acționăm în așa fel incît să asigurăm atît dezvoltarea generală a țării, cît și lichidarea treptată, în această perioadă, a întregii datorii, să luăm, totodată, măsurile necesare pentru întărirea continuă a ordinii și disciplinei, a bunei gospodăriri și conduceri a tuturor sectoarelor de activitate.

După cum este cunoscut, din 1980 pînă în prezent, situația economică mondială a fost foarte complexă și gravă. S-a înrăutățit continuu situația țărilor în curs de dezvoltare, ale căror datorii externe sînt astăzi de peste 1300 miliarde dolari.

Adoptînd hotărîrea de a plăti în acest deceniu întreaga datorie externă, am pornit de la faptul că

Fierbinte omagiu, profundă recunoștință și înaltă prețuire ale întregii națiuni

Evenimente de însemnătate istorică în dezvoltarea patriei noastre, în cronica devenirii ei socialiste și comuniste, lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, ale Plenarei Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, din săptămîna trecută, ca și cele ale sesiunii Marii Adunări Naționale, din această săptămînă, marchează — prin cuvîntările, de excepțională valoare teoretică și practică rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin hotărîrile și legile adoptate — un moment inconfundabil pe calea vastului proces de propășire națională, demonstrînd justețea politicii partidului și statului nostru, imensele capacități creatoare ale poporului român, largile perspective de dezvoltare economică și socială a patriei.

Bogata ordine de zi, problematica multilaterală și complexă supusă dezbaterilor, ca și importantele hotăriri adoptate în cele trei forumuri — de partid, ale democrației muncitorești-revoluționare și ale puterii de stat —, evidențiază pregnant preocuparea conducerii Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea economică și socială a țării pînă în anul 2000 și, în unele domenii, pînă în prima parte a celui de-al treilea mileniu, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai și civilizație al întregului popor, pentru afirmarea tot mai puternică a României în conștiința lumii.

Documente de fundamentală însemnătate, cuvîntările rostite, la aceste forumuri, de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se constituie în strălucite expresii de aplicare creatoare a legităților generale ale socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră. Pe baza unei analize profund științifice a rezultatelor obținute în cel de-al 8-lea cincinal și a cerințelor actualei etape a procesului revoluționar din țara noastră, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu jalonează direcțiile și căile de acțiune în vederea transpunerii neabătute în viață a Programului partidului, a obiectivelor istorice stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale Partidului Comunist Român.

Momentul de importanță istorică în desfășurarea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. l-a constituit anunțarea, de către secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a strălucitei realizări a țării noastre privind lichidarea, la sfîrșitul lunii martie, a întregii datorii externe, excepțională înfăptuire ce se înscrie în marile succese obținute de poporul român în epoca fără egal din istoria sa bimilenară — „EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU". Pentru toți comuniștii români, pentru întreaga noastră națiune, această realizare, unică în lume, la care puține state pot să aspire, constituie un motiv de înaltă mîndrie patriotică și profundă satisfacție. Și aceasta, cu atît mai mult, cu cît ea a fost obținută în condițiile grele impuse de fenomenele de criză și recesiune economică din economia mondială, de adîncire a decalajelor dintre țările sărace și cele bogate, determinate de politica imperialistă, neocolonialistă a monopolurilor supranaționale și a capitalului financiar internațional. Lichidarea datoriei externe reprezintă o victorie remarcabilă a poporului

la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

numai prin lichidarea acesteia vom putea să asigurăm deplina independență economică și politică, să înfăptuim neabătut Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și să creăm condițiile necesare înaintării ferme a României spre comunism !

Totodată, am stabilit să acționăm în așa fel încît să asigurăm dezvoltarea economico-socială a patriei și ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Numai pe baza dezvoltării generale a forțelor de producție, a științei și culturii am putut să plătim datoria externă și să asigurăm și dezvoltarea economico-socială a țării. Fără o puternică dezvoltare economică și socială — a industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare — țara noastră ar fi rămas la un nivel înapoiat, nu ne-am fi putut prezenta acum, în pregătirea celui de-al XIV-lea Congres al partidului și la a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, cu marile realizări care au transformat România dintr-o țară înapoiată într-o țară puternică, industrial-agrară, cu un nivel ridicat de trai, de bunăstare a întregii națiuni.

Toate acestea demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit justețea politicii partidului nostru comunist de aplicare creatoare a legilor economice generale, a principiilor socialismului științific la realitățile din România, faptul că de la Congresul al IX-lea am rupt cu șablonismul, cu „modelele", am adoptat o politică corespunzătoare intereselor patriei noastre, dar, în același timp, am aplicat ferm principiile socialiste, pornind de la faptul că numai și numai pe baza socialismului științific se poate asigura cu adevărat victoria socialismului și comunismului, se poate realiza o societate fără exploatatori, a dreptății și echității sociale !

Iată de ce putem afirma cu deplin temei și cu îndreptățită mîndrie că numai în condițiile socialismului, o dată cu lichidarea claselor exploatatoare, a asupririi și inegalităților, a fost posibil ca — devenind stăpîn pe destinele sale, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist — poporul român să obțină asemenea realizări cum nu a fost posibil sute și sute de ani în trecut.

Pornind de la această puternică bază materială, de la forța economico-socială a patriei noastre, putem să ne propunem cu deplină încredere noi obiective pentru perioada următoare, avînd convingerea fermă că stă în puterea clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a întregului nostru popor ca, acționînd în strînsă unitate, sub conducerea politică a Partidului Comunist Român, să obțină noi și măreț realizări în făurirea visului de aur — a comunismului.

---

nostru, în acest răstimp societatea noastră cunoscînd o amplă și rapidă dezvoltare în toate domeniile de activitate — mărturie grăitoare a forței economiei românești, ce deschide largi perspective pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, asigurînd, totodată, deplina independență economică și politică a țării noastre.

Marile realizări obținute de poporul nostru în dezvoltarea economico-socială, înflorirea necontenită a tuturor zonelor țării, ridicarea gradului de civilizație și bunăstare ale oamenilor muncii, afirmarea liberă și independentă a României în lume evidențiază, cu puterea faptelor, justețea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Succesele obținute în ultimul sfert de veac, fără egal în întreaga istorie a poporului român, creează țării noastre premise favorabile pentru accelerarea ritmului de creștere economico-socială, de participare, tot mai activă, în condiții de echitate, a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale.

Toate marile izbînzi obținute de națiunea noastră, în plan intern și extern, poartă amprenta gîndirii și acțiunii revoluționare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — erou între eroii neamului, pilduitor exemplu de înflăcărat patriot și militant revoluționar pentru cauza bunăstării și fericirii poporului român, proeminentă personalitate politică a lumii contemporane, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, luptător dîrz pentru promovarea fermă a principiilor socialismului, pentru continua propășire și tot mai puternica afirmare, în lume, a României, libere și independente.

Exprimîndu-și deplina aderiune la politica internă și externă elaborată de partidul și statul nostru, întregul nostru popor aduce, în aceste zile, un nou și fierbinte omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, față de care nutrește sentimente de profundă recunoștință și înaltă prețuire pentru tot ce a făcut și face pentru fericirea și prosperitatea națiunii, pentru cauza păcii și colaborării în lume, a cărui prodigioasă activitate în fruntea partidului și statului reprezintă garanția supremă a împlinirii celor mai nobile și cutezătoare idealuri ale poporului român.

Toți oamenii muncii din patria noastră aduc, deopotrivă, un cald și respectuos omagiu tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, strălucit om de știință, pentru îndelungata și eroica activitate revoluționară desfășurată în rîndurile partidului nostru comunist, în marile bătălii de clasă antifasciste și antirăzboinice, pentru socialism, pentru contribuția de seamă la elaborarea și realizarea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, de continuă înflorire a științei, învățămîntului și culturii românești.

Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, toți oamenii muncii din țara noastră îi exprimă — acum, cu puține zile înaintea aniversării a 50 de ani de la marea demonstrație de la 1 Mai 1939, eveniment politic cu o largă rezonanță internațională în conștiința vremii, fiind prima mișcare puternică din Europa, care a chemat poporul român, practic clasa muncitoare de pe întregul continent, la luptă împotriva fascismului și războiului, pentru apărarea independenței tuturor țărilor, demonstrație în organizarea și desfășurarea căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu au avut o contribuție determinantă — angajamentul de a acționa, cu fermitate, dăruire și patos revoluționar, pentru înfăptuirea exemplară a istoricelor hotărîri adoptate, a măsurilor stabilite la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., la forumurile democrației muncitorești-revoluționare și puterii de stat, întîmpinînd, astfel, cu noi și însemnate succese, în toate domeniile, marile evenimente politice ale anului — cea de-a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român.

„LUMEA"

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

— *partea consacrată politicii internaționale a partidului și statului nostru* —

Stimați tovarăși,

Aprecierile asupra situației internaționale, făcute la marele forum democratic de la sfîrșitul lunii noiembrie, își păstrează pe deplin actualitatea.

Viața internațională continuă să fie complexă, contradictorie și gravă. Realizarea unor înțelegeri în ce privește reducerea armamentelor nucleare dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, începerea negocierilor de la Viena privind reducerea armamentelor convenționale în Europa, încetarea unor conflicte și realizarea unor înțelegeri privind soluționarea pe calea tratativelor a unor conflicte dau omenirii multe speranțe cu privire la posibilitatea realizării a noi acorduri, noi înțelegeri, care să deschidă calea eliminării războiului din viața omenirii și asigurării unei păci trainice. Dar nu se poate uita că țările nucleare, și în primul rînd Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică, dețin uriașe stocuri de arme nucleare de diferite tipuri, în stare să distrugă de mai multe ori întreaga omenire, însăși viața pe planeta noastră. N.A.T.O. continuă să discute trecerea la modernizarea unei serii întregi de rachete cu rază scurtă de acțiune. Continuă experiențele nucleare și cercetările pentru militarizarea Cosmosului.

Cît timp se vor menține armele nucleare, se va menține și pericolul unui război nuclear, care va duce — repet — la distrugerea omenirii, la dispariția însăși a vieții pe planeta noastră.

Iată de ce problema fundamentală a epocii noastre este aceea a opririi cursei înarmărilor nucleare și trecerii la lichidarea lor totală, în mai multe etape. Este necesar să se renunțe la experiențele nucleare, la programul de militarizare a Cosmosului, să se renunțe la modernizarea rachetelor cu rază mai scurtă de acțiune — și de către N.A.T.O., și de către țările Tratatului de la Varșovia — sub un control internațional corespunzător, să se renunțe la concepția politică a „asigurării păcii" prin descurajarea nucleară, care înseamnă, de fapt, concepția războiului de dominație !

Pericolul pe care îl reprezintă navele și submarinele purtătoare de armament nuclear, recentul accident grav al unui submarin sovietic, care s-a scufundat cu armament nuclear pe el, dar și accidentele unor nave americane, scufundate anterior, demonstrează cît de justă este cererea popoarelor de a se înceta prezența navelor cu arme nucleare în apele internaționale. Cu atît mai grav este zborul avioanelor purtătoare de arme nucleare, care trebuie, de asemenea, să înceteze.

Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru a se pune capăt oricăror acțiuni care pun în pericol viața și civilizația pe planeta noastră !

În același timp, ne pronunțăm ferm pentru eliminarea — concomitent cu armele nucleare — a armelor chimice, pentru reducerea radicală, substanțială, a armelor convenționale, sub un control strict internațional, și reducerea cheltuielilor militare cu cel puțin 50 la sută, pînă în anii 2000, urmînd ca mijloacele ce devin disponibile să fie folosite atît în țările respective, pentru soluționarea unor probleme grave sociale, cît și pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare.

Salutăm cursul spre soluționarea prin tratative a unor conflicte, încetarea războiului dintre Iran și Irak și ne exprimăm speranța că se va ajunge la un acord corespunzător pentru instaurarea unei păci trainice și juste.

Salutăm hotărîrea Vietnamului de a-și retrage trupele din Kampuchia și ne exprimăm speranța că se va ajunge la o reconciliere națională, la un guvern de unitate națională, care să asigure dezvoltarea democratică, independentă și nealiniată a Kampuchiei.

Ne exprimăm speranța că se va realiza hotărîrea Organizației Națiunilor Unite privind asigurarea, în acest an, a independenței Namibiei. Dar aceasta nu trebuie să se facă în detrimentul forțelor progresiste, care se pronunță pentru adevărata independență a Namibiei !

Considerăm că este timpul să se ajungă la o conferință internațională pentru problemele din Orientul Mijlociu, cu participarea atît a noului stat palestinian, cît și a Israelului, care să ducă la realizarea unei păci trainice și juste în această zonă a lumii.

În general, ne-am pronunțat întotdeauna și ne pronunțăm pentru renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, pentru soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai prin tratative.

Considerăm că este necesar să se înceteze orice sprijin pentru forțele antiguvernamentale din Afganistan, să se sprijine realizarea unei reconcilieri naționale, a unui guvern care să asigure dezvoltarea democratică, independentă și nealiniată a Afganistanului.

De asemenea, sprijinim pe deplin hotărîrile țărilor din America Centrală privind încetarea oricărui amestec din afară în treburile din Nicaragua, ca și ale altor state. Ne pronunțăm pentru soluționarea politică, pentru asigurarea independenței și dezvoltarea democratică a Republicii Nicaragua și a altor state.

Calea spre destindere, spre pace și colaborare este calea renunțării la forță, la amestec în treburile altor state, a respectării neabătute a dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării în mod liber, fără nici un amestec din afară.

România s-a pronunțat și se pronunță ferm pentru realizarea unei Europe unite, în diversitatea orînduirilor sociale, care să asigure dezvoltarea economică și socială a fiecărei națiuni, fără amestec din afară. Cînd ne pronunțăm pentru o Europă unită înțelegem nu o Europă a blocurilor militare sau a blocurilor economice, deoarece aceasta nu este în interesul nici unui popor, ci o Europă a colaborării națiunilor libere, independente. Aceasta va asigura cu adevărat forța unei Europe a progresului și civilizației ! (Aplauze puternice, îndelungate).

În dezvoltarea colaborării și cooperării în Europa, hotărîrile adoptate la reuniunea de la Viena, în acest an, nu trebuie, în nici un fel, să fie folosite de unele cercuri sau țări pentru amestec în treburile altor state. În fiecare din țările europene, ca de altfel din întreaga lume, sînt multe probleme economice, sociale, inclusiv umanitare, de soluționat. Nimeni nu poate pretinde că are dreptul să impună modul său de gîndire și de soluționare a problemelor. O asemenea cale este sortită eșecului și nu poate duce decît la încordare în relațiile dintre state. Numai calea colaborării pe principiile deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, intrajutorării și colaborării economice reciproc avantajoase corespunde intereselor tuturor popoarelor — și numai aceasta asigură progresul fiecărei națiuni ! (Aplauze puternice, îndelungate).

Ne pronunțăm ferm pentru realizarea unei largi colaborări între țările balcanice și pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Sprijinim realizarea unor asemenea zone în nordul și în centrul Europei, precum și pe alte continente.

Stimați tovarăși,

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România acționează în strînsă unitate cu țările în curs de dezvoltare, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru noua ordine economică mondială. Doresc să menționez din nou că, indiferent de nivelul de dezvoltare al României viitoare, ea va rămîne întotdeauna împreună și va conlucra strîns cu țările în curs de dezvoltare în realizarea obiectivelor de lichidare a subdezvoltării, de progres economic și social al fiecărei națiuni, de realizare a unor relații noi de colaborare economică pe principiile echității și egalității, a unei noi ordini economice mondiale. Aceasta corespunde intereselor tuturor țărilor lumii, atît ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale celor dezvoltate. Menținerea împărțirii lumii în țări bogate și sărace nu va face decît să ducă la încordarea relațiilor internaționale, va aduce daune grave tuturor statelor lumii.

Acordăm, de asemenea, o mare însemnătate mișcării țărilor nealiniate și ne exprimăm speranța că reuniunea ce urmează să aibă loc în acest an va marca un nou moment în creșterea unității și forței mișcării țărilor nealiniate pentru noua politică democratică, de dezarmare, de pace, de colaborare între toate națiunile lumii.

Ne pronunțăm ferm pentru întărirea colaborării tuturor țărilor mici și mijlocii, pentru participarea lor activă la soluționarea tuturor problemelor internaționale.

Așa cum am subliniat întotdeauna, ne pronunțăm pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică — în interesul independenței popoarelor — a tuturor problemelor care preocupă astăzi omenirea.

Deși situația mondială se menține gravă, avem convingerea că, acționînd unite, forțele progresiste, antiimperialiste, popoarele de pretutindeni pot determina schimbarea cursului evenimentelor, pot impune o politică de dezarmare, de pace, o politică nouă, de deplină egalitate între toate națiunile lumii. (Aplauze puternice, prelungite).

Acordăm o mare însemnătate colaborării cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu alte forțe democratice și considerăm că solidaritatea și colaborarea acestora au o mare însemnătate în actualele condiții internaționale.

Sîntem pentru o creștere mai puternică a rolului și activității partidelor comuniste, pentru întărirea solidarității și colaborării lor, pentru a-și îndeplini misiunea de forțe active în lupta pentru soluționarea — împreună cu alte forțe și partide — a problemelor complexe și grave ale lumii contemporane.

Privim cu optimism viitorul omenirii, avînd încredere în forța clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, în forțele progresiste, în lupta popoarelor de pretutindeni pentru o viață mai bună și mai dreaptă, pentru o lume fără arme, fără războaie. (Aplauze puternice, îndelungate).

România fără datorii externe

— o realizare istorică a poporului, puternică afirmare a deplinei independenţe economice şi politice a patriei socialiste

„Acum, din punct de vedere economic, deci şi politic — pentru că nu se poate vorbi de independenţă politică fără independenţă economică — sîntem cu adevărat independenţi !"

NICOLAE CEAUŞESCU

(Din cuvîntarea la sesiunea Marii Adunări Naţionale)

România a lichidat, la sfîrşitul lunii martie, datoria externă. Informînd, cu prilejul Plenarei C.C. al P.C.R., întregul partid, întregul popor, asupra acestei remarcabile realizări, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a apreciat-o ca un rezultat strălucit al muncii poporului, ca o expresie a forţei şi vitalităţii economiei socialiste româneşti, ca o mare victorie a naţiunii noastre în consolidarea independenţei economice şi politice a ţării, ca un factor de însemnătate substanţială în înfăptuirea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Semnificaţii majore

Semnificaţiile majore ale acestei realizări sînt de ordin istoric-naţional, dar, deopotrivă, se raportează nemijlocit la contextul actualităţii internaţionale celei mai stringente.

Pe de o parte, aşa cum menţiona tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este pentru prima dată în istoria ţării cînd România, poporul nostru nu mai au obligaţii financiare externe, indiferent de natura lor (tributuri, reparaţii, datorii), ceea ce întăreşte capacitatea ţării de a-şi canaliza eforturile spre folosul propriu, de a-şi stabili de sine stătător linia politică, de a se dezvolta liber şi independent.

Pe de altă parte, prin lichidarea datoriei externe, România face figură unică pe arena mondială, într-un context în care datoriile pe plan internaţional nu încetează să crească şi să compromită, din cauza rambursărilor inechitabile impuse, eforturile de progres ale multor state. În înseşi statisticile Fondului Monetar Internaţional (F.M.I.), nu mai puţin de 65 de ţări în curs de dezvoltare sînt considerate „cu dificultăţi în plata datoriei", ceea ce subliniază anvergura şi acuitatea problemei îndatorării externe în momentul de faţă.

Sînt, de altfel, de menţionat — fie şi succint — condiţiile economice internaţionale în care această problemă a căpătat o asemenea gravitate. Sînt condiţiile economice internaţionale vitrege în care a trebuit să se dezvolte şi România. Şi evocarea lor este de natură să evidenţieze nu doar contribuţia factorilor perturbatori de pe pieţele internaţionale la îndatorarea externă a ţării noastre, dar şi, îndeosebi, capacitatea economiei româneşti ca, printr-o strategie adecvată de eforturi susţinute, să obţină, în ciuda menţinerii acestor factori perturbatori, atît dezvoltarea pe mai departe, cît şi reducerea treptată, pînă la lichidare, a datoriei externe.

Condiţiile internaţionale grele

Ultimele două decenii au fost cele mai bulversante din perioada postbelică în evoluţia economiei mondiale, accentuîndu-se fără precedent dezechilibrele din schimburile şi plăţile internaţionale, decalajele de dezvoltare. În majoritatea ţărilor lumii, ritmurile de creştere economică, în această perioadă, au marcat o sensibilă şi continuă încetinire, condiţii în care subocuparea forţei de muncă s-a agravat. Anii '70 au fost dominaţi de prezenţa, atît în ţări dezvoltate, cît şi în ţări în curs de dezvoltare, a unei inflaţii destabilizatoare, care continuă să facă ravagii, şi astăzi, în numeroase state. Iar cele două valuri de puternice majorări ale preţului petrolului, în deceniul trecut, au antrenat masive transferuri internaţionale de mijloace financiare, lăsînd urme adînci în conturile externe ale multor ţări importatoare, îndeosebi dintre acelea mai slab dezvoltate. Începînd de la mijlocul anilor '70, au fost introduse cursurile de schimb fluctuante ale principalelor valute folosite în decontarea şi efectuarea tranzacţiilor internaţionale şi, de atunci, plăţile şi încasările externe ale fiecărei ţări au fost plasate sub semnul incertitudinii, împiedicînd formularea unei politici monetare şi financiare în funcţie de tendinţe previzibile şi de durată. Comerţul mondial şi-a slăbit treptat expansiunea, sub influenţa încetinirii activităţii economice şi a măsurilor protecţioniste la care au recurs tot mai frecvent principalele puteri comerciale occidentale.

Îndeosebi din anii '80 s-a manifestat, cu o intensitate neobişnuită, tendinţa ţărilor capitaliste industrializate de a uzita de forţa şi poziţiile lor în economia mondială pentru a-şi rezolva dificultăţile pe seama altor ţări, mai slab dezvoltate. Politicile comerciale şi financiare faţă de ţările în curs de dezvoltare au fost sever înăsprite. Noi bariere protecţioniste au fost ridicate în calea exporturilor acestora. S-au exercitat puternice presiuni economice, au fost impuse sancţiuni pe criterii neeconomice. Au fost accentuate preţurile inechitabile. Iar capitalul financiar, care s-a transformat în principalul factor de asuprire şi exploatare neocolonialistă, a procedat la o sporire exagerată a dobînzilor la creditele acordate. Dobînzile excesive au lovit grav ţările în curs de dezvoltare. Datoria externă pe ansamblul acestor ţări a depăşit 1300 miliarde dolari şi statisticile internaţionale arată că întreaga îndatorare suplimentară din anii '80 rezultă din creşterea plăţilor pentru dobînzi. De cîţiva ani, ţările în curs de dezvoltare sînt obligate să efectueze, în contul datoriilor, vărsăminte mai mari decît creditele noi primite. Cu alte cuvinte, ţările sărace au ajuns să finanţeze ţările bogate, să subvenţioneze capitalul financiar. Datorită acestui fenomen grav, care nu s-a mai produs din perioada colonială, procesul creşterii economice în ţările în curs de dezvoltare a

fost, pur și simplu, blocat, iar decalajele economice internaționale se adîncesc nu doar prin comparație, ci, în modul cel mai direct, prin sărăcirea țărilor sărace.

Pe calea lichidării datoriei

La începutul anilor '80 — cînd a intervenit „șocul dobînzilor" —, în conturile externe ale României se acumulase o datorie din perioade anterioare, în contextul atît al importurilor industriale din țări occidentale dezvoltate, cît și, mai ales, al scumpirii achizițiilor de petrol brut (din cauza majorării severe a prețurilor), importuri și achiziții finanțate, în parte, prin credite externe. **„Am folosit** — menționa, încă mai de mult, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o perioadă îndelungată și creditele financiare (...). Am constatat, însă, că dobînzile excesiv de mari și politica financiară a marilor puteri industrializate, imperialiste, au creat foarte mari greutăți și au făcut, de fapt, imposibil de a se mai recurge la credite. De aceea am hotărît să nu mai apelăm la credite străine și să trecem la rambursarea în cît mai scurt timp posibil a acestor credite".**

Potrivit Comunicatului asupra rezultatelor economice în cincinalul 1981—1985, România a fost nevoită, în intervalul menționat, să plătească în plus, în contul dobînzilor, sume de peste 2 miliarde dolari, din cauza majorării exagerate a ratelor acestora. Asemenea consecințe s-au adăugat celor ale altor fenomene grave din economia mondială în anii respectivi : diminuarea considerabilă, față de perioade anterioare, a creșterii economice și expansiunii comerțului pe plan mondial, ceea ce a dus la o restrîngere a piețelor internaționale și, deci, la probleme în realizarea exporturilor românești, atît cantitativ, cît și, mai ales, din punct de vedere valoric, la cursurile de revenire prevăzute ; oscilațiile în domeniul prețurilor internaționale și fluctuațiile cursurilor principalelor valute folosite în decontarea și efectuarea schimburilor mondiale, care au antrenat repercusiuni negative asupra încasărilor și plăților. În același Comunicat s-a apreciat că, datorită prețurilor impuse pe plan internațional de țările occidentale industrializate în perioada menționată, România a înregistrat importante amputări la încasările din exporturi ; la creșterea realizată a volumului fizic al exporturilor, aceste încasări ar fi urmat să fie cu 5—6 miliarde dolari mai mari, dacă prețurile de valorificare s-ar fi menținut măcar la nivelul din 1980. Desigur, în condițiile scăderii generale a prețurilor în dolari în comerțul mondial din această perioadă, România a resimțit și efectele reducerilor relative de prețuri la unele din importurile sale. Dar asemenea efecte, în principiu pozitive, au fost practic anulate tocmai de plățile suplimentare în contul dobînzilor excesive, atît direct cît și indirect, prin faptul că, din cauza acestor plăți, România, ca și alte țări în curs de dezvoltare, a fost nevoită să-și limiteze importurile, îndeosebi cele de produse industriale, exact într-o perioadă de prețuri mai favorabile la achizițiile externe.

Dobînzile excesive nu doar au sporit vărsămintele anuale în contul acestora, dar, în general accelerînd plățile la datorie, au aglomerat rambursări pe o perioadă scurtă. În asemenea condiții, România a recurs la reeșalonarea plății unei părți din amortismentele scadente în 1982 și 1983 și la un aranjament cu F.M.I., care a prevăzut deschiderea unei linii de credit de circa 1,5 miliarde dolari (de utilizat în trei tranșe anuale) și adoptarea unor măsuri privind reașezarea prețurilor, redimensionarea importurilor, schimbări în nivelul dobînzilor în economie, modificări treptate în cursul leului din comerțul exterior și din operațiunile necomerciale (turistice). La zi cu plățile din 1984, în urma eforturile depuse, România a renunțat la ultima tranșă din creditul F.M.I. și a luat, în chiar acel an, măsuri în scopul dinamizării dezvoltării economice : au fost reduse dobînzile în economie și a fost întărit cursul leului, revenindu-se, în ambele cazuri, la nivelurile existente înaintea aranjamentului cu F.M.I. În noiembrie 1984, în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, subliniind imperativul **„reducerii hotărîte a dobînzilor"** și acordării de **„credite cu dobînzi rezonabile pentru a se sprijini dezvoltarea economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare"**, arăta că, **„în acest sens, este necesar ca Fondul Monetar Internațional să renunțe la politica de a impune condiții economice și politice țărilor în curs de dezvoltare, aceasta constituind un amestec inadmisibil în treburile interne ale acestor state"**.

În următorii ani, România a trecut la efectuarea unor plăți în avans pentru realizarea obiectivului, stabilit la acest Congres, cu privire la lichidarea datoriei externe încă în cincinalul 1986—1990. Și aceasta, în ciuda perpetuării condițiilor externe nefavorabile și chiar a adîncirii lor, îndeosebi în plan valutar, din cauza practicilor organizațiilor financiare internaționale (în special ale Băncii Mondiale), precum și ale unor bănci comerciale particulare de a arunca asupra țărilor în curs de dezvoltare riscurile valutare ale scăderii puternice a cursului dolarului intervenită după 1985. O asemenea scădere a sporit valoarea în dolari a datoriilor înscrise în alte valute, împovărînd semnificația plăților în contul acestora, în măsura în care, la pretinderea de rambursări, nu s-a ținut cont de cursurile valutare din momentul contractării creditelor.

■ O nouă și concludentă mărturie a forței și vitalității economiei noastre socialiste, a justeței politicii Partidului Comunist Român

■ Realizările României — rezultat al aplicării ferme de către partid a principiilor socialismului științific la realitățile și condițiile României

Strategia economică pentru înfruntarea situației

Reducerea treptată pînă la lichidare a datoriei externe a fost posibilă în condițiile obținerii, începînd din 1981, a unor excedente importante în balanța comercială : 300 milioane dolari în 1981 ; 1,8 miliarde dolari în 1982 ; 2,4 miliarde dolari în 1983 ; 3,1 miliarde dolari în 1984 ; 2,5 miliarde dolari în 1985 ; 2 miliarde dolari în 1986 ; 2,8 miliarde dolari în 1987 ; 4 miliarde dolari în 1988. **„Am putut asigura aceasta** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — pentru că am avut o bază economică puternică, o industrie și o agricultură dezvoltate, care ne-au permis să realizăm exporturi corespunzătoare pentru a putea face față".**

În spiritul abordărilor de bază din strategia economică românească, programul de dezvoltare economico-socială a țării în anii '80 — elaborat și fundamentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în conformitate cu exigențele perioadei pe plan intern și internațional — a fost așezat pe accentuarea și mai puternică a eforturilor proprii, pe întărirea colaborării echitabile cu alte țări, luîndu-se măsuri ferme pentru a nu se permite ca relațiile economico-financiare externe, în condițiile negative de pe piețele internaționale, să afecteze puternic realizarea obiectivelor prevăzute în înaintarea economico-socială, în continuare, a țării. În fața agravării crizei economice mondiale, a politicii de înăsprire a barierelor comerciale protecționiste și de scumpire exorbitantă a creditului, promovată de puterile economice occidentale, România a adoptat o poziție activă, care a refuzat — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — tactica de așteptare pasivă a trecerii furtunii de pe piețele internaționale, întreprinzîndu-se acțiuni hotărîte, menite să preîntîmpine, să anihileze sau să compenseze în parte consecințele crizei economice mondiale, printr-o amplă concertare a eforturilor generale, și stabilindu-se, totodată, sarcini economice mobilizatoare.

Principalele coordonate ale strategiei stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu în dezvoltarea economico-socială a României, în acești ani, au fost : accentuarea caracterului calitativ-intensiv al dezvoltării în toate sectoarele activității economico-sociale ; folosirea la un nivel superior a bazei tehnico-materiale acumulate ; dezvoltarea prioritară a bazei proprii energetice și de materii prime : ridicarea calității și competitivității produselor, a eficienței întregii activități, printr-o contribuție sporită a creației științifice și tehnice originale, prin îmbunătățirea organizării muncii ; nou accent pe dezvoltarea și modernizarea agriculturii ; aplicarea unor programe speciale de economisire a energiei, de asimilare în țară a unor produse în trecut importate ; reducerea cheltuielilor militare ; așezarea pe baze economice a prețurilor, a întregii activități ; majorarea retribuției în funcție de rezultatele economice ; menținerea prețurilor în limitele planificate chiar și în condițiile dificile existente ; acordarea unei priorități exporturilor și dimensionarea judicioasă a importurilor, renunțarea la credite financiare externe.

Eforturi și rezultate

Așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, plata datoriei externe a cerut, fără nici o îndoială, eforturi mari. Dar strategia economică stabilită a permis atît lichidarea treptată a datoriei externe, cît și dezvoltarea în continuare a economiei naționale. A fost nevoie de o largă mobilizare generală, greu dacă nu chiar imposibil de conceput într-o orînduire alta decît socialismul. Dezvoltarea puternică și echilibrată a forțelor de producție, concentrarea eforturilor și energiilor creatoare spre obiectivele prioritare, conducerea economiei naționale pe baza planului național unic sînt atribute ale orînduirii socialiste, care au făcut posibilă obținerea acestor realizări. Mărturii ale faptului că, în anii '80, dezvoltarea țării a continuat în mod susținut, chiar în condițiile lichidării datoriei externe, sînt alocarea, în această perioadă, a peste 2 000 miliarde lei pentru investiții, creșterea producției industriale cu peste 50 la sută și aproximativ cu aceeași proporție a producției agricole, sporirea cu 40 la sută a volumului de mărfuri vîndute populației, majorarea retribuției medii cu circa 50 la sută, precum și a alocațiilor pentru copii cu 70 la sută și cu 44 la sută a cheltuielilor sociale pe locuitor. În perioada menționată, s-au realizat vaste lucrări industriale, agricole și de interes național și s-au construit peste 1 milion de apartamente. În acești ani s-au dat în folosință Canalul Dunăre-Marea Neagră și Canalul Poarta Albă — Midia-Năvodari, s-a realizat metroul bucureștean, s-a amenajat rîul Dîmbovița și

s-au înfăptuit marile lucrări de modernizare și sistematizare a Capitalei, printre care și noul centru politico-administrativ.

În general, România a reușit să păstreze, în actualul deceniu, un ritm relativ ridicat de dezvoltare (sensibil superior standardelor internaționale ale anilor '80) și, după perioada de „consolidare" pe care a constituit-o cincinalul trecut (1981—1985), programele de dezvoltare ale României au marcat o „nouă ofensivă", revenindu-se la ritmurile susținute de creștere economică. Este vorba, în actuala etapă, de obținerea unor asemenea ritmuri prin contribuția masivă, covîrșitor precumpănitoare, a factorilor intensivi-calitativi : ridicarea substanțială a productivității muncii, sporirea indicelui de folosire a fondurilor fixe, creșterea eficienței investițiilor, reducerea consumurilor specifice de energie și materii prime. Tocmai pe această bază, România urmează, în cincinalul în curs, să treacă la un nou stadiu economic, de țară socialistă mediu dezvoltată, pas hotărîtor în atingerea stadiului superior de țară socialistă multilateral dezvoltată la sfîrșitul secolului.

Premisă a dezvoltării viitoare

Lichidarea datoriei externe — obiectiv stabilit tocmai pentru a nu fi afectată dezvoltarea pe termen lung, în perspectivă, a țării — creează premisele necesare în vederea înaintării ferme pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Pe această cale, un rol de prim ordin revine cincinalului următor (1991—1995), ale cărui orientări generale au fost conturate în cadrul recentei Plenare a C.C. al P.C.R. și ale cărui coordonate concrete vor fi stabilite de Congresul al XIV-lea, caracterizat de tovarășul Nicolae Ceaușescu drept Congresul victoriei socialiste, al independenței depline, economice și politice, a României.

Orientările stabilite prevăd ca, în centrul activității din viitorul cincinal, să stea continuarea dezvoltării intensive a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri și sectoare, creșterea pe această bază a producției industriale cu circa 30—40 la sută și a producției agricole cu circa 30—35 la sută, extinderea aplicării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ridicarea la cote superioare a calității și nivelului tehnic al produselor, sporirea puternică a productivității muncii, creșterea eficienței și rentabilității economice, rezolvarea pe deplin a problemei energiei, alocarea în continuare, ținînd de experiența din ultimul sfert de veac, a 30 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare și a 70 la sută pentru fondul de consum, întărirea proprietății socialiste, conducerea unitară a economiei naționale pe baza planului național unic de dezvoltare și îmbinarea armonioasă a acestuia cu autoconducerea și autofinanțarea unităților economice, perfecționarea cadrului larg democratic de participare a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Așa cum a arătat, la Plenara C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, se prevede o creștere a venitului național de 40—50 la sută în cincinalul viitor, ceea ce asigură mijloacele necesare atît pentru dezvoltarea generală a patriei, cît și pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Cooperare fără credite

O puternică extindere urmează să cunoască, în viitorul cincinal, schimburile economice externe. Faptul că, din cauza dobînzilor excesive, a fost nevoie ca, între momentul nivelului de vîrf al datoriei și momentul lichidării ei complete, să se plătească, în contul acesteia, sume de aproape o dată și jumătate mai mari, constituie prin sine un argument pentru a nu se mai apela în continuare la credite externe. În acest sens, la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Marea Adunare Națională a adoptat, în unanimitate, legea privind interzicerea creditelor din străinătate. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a exprimat exigența ca, în viitor, **„întreaga dezvoltare a țării să o realizăm prin mijloace proprii — desigur, printr-o largă colaborare internațională, dar fără credite".**

Contribuția lichidării datoriei externe la extinderea schimburilor economice cu alte țări este legată de faptul că România nu mai este obligată să degajeze anual circa 2,5 miliarde dolari excedente în conturile externe pentru plata datoriei. Astfel, scurgerile nete de venit național spre exterior încetează și, ca atare, sporesc nu numai mijloacele financiare pentru dezvoltarea internă, dar și posibilitățile de lărgire a schimburilor economice externe, prin condițiile create pentru urmărirea unei eficiențe superioare la export și prin relaxarea constrîngerilor la import. Ritmurile susținute de creștere economică prevăzute pentru perioada rămasă din actualul cincinal, precum și pentru cincinalul următor evidențiază că piața românească este în expansiune și, deci, de interes pentru partenerii comerciali străini, din punctul de vedere atît al potențialului de export, cît și al capacităților de import.

Schimburi cu toate statele lumii

În extinderea legăturilor economice externe, România acordă, firesc, o atenție de prim ordin dezvoltării relațiilor cu țările membre ale CA.E.R., în general cu țările socialiste. **„Apreciind în mod deosebit rolul important al C.A.E.R. în dezvoltarea economico-socială a țărilor socialiste** — sublinia la Plenara C.C. al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu — sîntem hotăriți să participăm activ la perfecționarea activității acestui organism de colaborare, în vederea realizării programelor adoptate de comun acord pînă în anul 2000, care să asigure dezvoltarea echilibrată a tuturor țărilor membre, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Apare necesitatea ca în C.A.E.R. să se întocmească programe speciale pentru dezvoltarea tuturor țărilor membre, punînd la bază principiile economice noi, socialiste. După părerea noastră, C.A.E.R. nu și-a epuizat posibilitățile sale și, acționînd pentru perfecționarea activității, el va putea să aibă în continuare un rol tot mai activ în dezvoltarea socialismului, a fiecărei țări, în afirmarea forței socialismului ca cea mai dreaptă orînduire din lume!"**

De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat însemnătatea atribuită de România colaborării cu țările în curs de dezvoltare, menționînd că există largi posibilități pentru o extindere a colaborării, cooperării și realizării în comun a diferite obiective, care să asigure progresul economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, care conlucrează împreună.

S-a arătat, de asemenea, că România va acționa, și în viitor, pentru extinderea relațiilor economice, tehnico-științifice cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Ca și pînă acum, la baza relațiilor economice cu toate statele, România înțelege să așeze ferm principiile deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, cerințele unei colaborări la un nivel tehnic și calitativ înalt, precum și realizării unei eficiențe maxime.

„Ca țară socialistă în curs de dezvoltare — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu — România acționează în strînsă unitate cu țările în curs de dezvoltare, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru noua ordine economică mondială. Doresc să menționez din nou că, indiferent de nivelul de dezvoltare al României viitoare, ea va rămîne întotdeuna împreună și va conlucra strîns cu țările în curs de dezvoltare în realizarea obiectivelor de lichidare a subdezvoltării, de progres economic și social al fiecărei națiuni, de realizare a unor relații noi de colaborare economică pe principiile echității și egalității, a unei noi ordini economice mondiale. Aceasta corespunde intereselor tuturor țărilor lumii, atît ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale celor dezvoltate. Menținerea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace nu va face decît să ducă la încordarea relațiilor internaționale, va aduce daune grave tuturor statelor lumii".**

În acest cadru se înscrie demersul românesc, al președintelui Nicolae Ceaușescu în soluționarea gravelor probleme ale datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, demers a cărui esență este aceea că se vizează nu numai înlăturarea cauzelor, ci și resorbirea efectelor, mai precis nu doar abandonarea politicilor restrictive, care au generat aceste probleme, și adoptarea unor politici adecvate și echitabile, dar și acțiuni de natură a permite țărilor respective să recupereze consecințele grele resimțite, ușurîndu-le povara impusă, constrîngerile financiare. Și aceasta, tocmai pentru asigurarea în continuare a dezvoltării globale, care, în condițiile interdependențelor actuale, depinde nemijlocit de expansiunea piețelor și progresele economice ale țărilor în curs de dezvoltare.

dr. Ilie Șerbănescu

Marea Adunare Națională își exprimă deplina aprobare față de propunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, adoptată de Plenara din 12—14 aprilie a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și de Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, ca în viitor să nu se mai apeleze la credite străine, astfel încît întreaga dezvoltare a României să se realizeze prin mijloace proprii și printr-o largă cooperare internațională.

Marea Adunare Națională aprobă, în unanimitate, hotărîrea exprimată de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al partidului, ca România să participe în continuare, în mod activ, la dezvoltarea schimburilor economice internaționale, la extinderea cooperării în producție, știință și tehnologie, cu țările membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

(Din HOTĂRÎREA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE cu privire la plata datoriei externe, la politica economică, de construcție socialistă și de colaborare economică internațională a Republicii Socialiste România cu toate statele lumii)

NAMIBIA

După reglementările privind încetarea focului

Într-o conferință de presă, Martti Ahtisaari, reprezentantul special al O.N.U. în Namibia, și Louis Pienaar, administratorul general al teritoriului (în stînga), prezintă detalii ale Declarației de la Mount Etjo

După incidentele armate deosebit de sîngeroase, din prima săptămînă a lunii aprilie, desfășurate în nordul namibian între forțele speciale sud-africane și combatanții SWAPO, actualitatea din teritoriu este marcată de retragerea luptătorilor SWAPO în Angola, așa cum s-a stabilit prin Declarația de la Mount Etjo, adoptată de comisia militară mixtă (document pe care-l prezentăm alăturat). După cum anunță din zonă agențiile de presă, la începutul săptămînii în curs, aceștia continuau să sosească în Angola. La frontieră, ei erau întîmpinați de reprezentanți ai SWAPO și ai autorităților angoleze.

Potrivit planului adoptat recent în cadrul ședinței extraordinare a Comisiei trilaterale privind supravegherea reglementării situației din sud-vestul Africii, combatanții SWAPO sînt instalați la baze amplasate la nord de paralele 16°. Reprezentanții „Grupului ONU de Asistență pentru Perioada de Tranziție"-UNTAG, care mențin contacte permanente cu SWAPO și cu guvernul Angolei, au fost invitați în Angola pentru supravegherea procesului de sosire a circa 1 200 luptători SWAPO și instalarea lor la bazele respective.

Inițial, retragerea respectivă era prevăzută să se încheie la 15 aprilie, dar, în preajma expirării termenului, o declarație a ministrului de externe sud-african, Roelof „Pik" Botha, arăta că guvernul țării sale este dispus să accepte o prelungire „în limite rezonabile" a procesului de retragere a detașamentelor SWAPO. O zi mai tîrziu, la Windhoek, se anunța că ONU și Louis Pienaar, administratorul sud-african al Namibiei, au hotărît să prelungească cu o săptămînă — respectiv pînă la 21 aprilie — termenul limită pentru retragerea în Angola a combatanților SWAPO. În decurs de șapte zile reveniseră la baze peste 500 dintre ei.

În paralel cu evoluțiile de mai sus s-au consemnat și două elemente care au provocat neliniște. Mai întîi, Pretoria și-a exprimat pretenția ca, la punctele, create de UNTAG, de trecere și înregistrare obligatorie a luptătorilor SWAPO, să fie prezent un oficial sud-african, care să-i interogheze pe aceștia — cerere respinsă de factorii desemnați să aplice Declarația de la Mount Etjo. În al doilea rînd, conducerea SWAPO a semnalat o concentrare a forțelor militare sud-africane în apropierea zonelor din nordul Namibiei, unde se mai aflau combatanți ai Armatei Populare de Eliberare a Namibiei (PLAN) — aripa militară a SWAPO. În declarații făcute presei, SWAPO aprecia această atitudine a forțelor speciale de securitate sud-africane drept o intenție de provocare a unor noi confruntări în zonă și care ignoră faptul că detașamentele SWAPO au început să execute retragerea în Angola.

În context, observatorii semnalează că, la Luanda, capitala angoleză, a avut loc o ședință comună a Biroului Politic al C.C. al MPLA — Partidul Muncii și Biroului Politic al C.C. al SWAPO, în cadrul căreia au fost analizate ultimele evenimente din Namibia. Cu acest prilej, s-a subliniat că numai dialogul și înțelegerea reciprocă vor deschide calea spre soluționarea tuturor problemelor care pot să apară în procesul aplicării Rezoluției 435. Biroul Politic al C.C. al MPLA — Partidul Muncii și-a reafirmat hotărîrea de a urma neabătut spiritul și litera acordurilor privind reglementarea situației din sud-vestul Africii, de a-și aduce o contribuție pozitivă la căutarea de soluții pentru consolidarea păcii și stabilității în regiune.

În sfîrșit, din Namibia se semnalează că, în teritoriu, continuă să sosească detașamente din țările care au oferit trupe pentru constituirea „Grupului ONU de Asistență pentru Perioada de Tranziție"-UNTAG, forță care trebuie să ajungă la un total de 4 650 militari.

Dumitru Constantin

Declarația de la Mount Etjo

Comisia militară mixtă, formată din reprezentanți ai Cubei, Angolei și Africii de Sud, reunită în sesiune extraordinară în localitatea namibiană Mount Etjo (cu participarea, ca observatori, a Statelor Unite și Uniunii Sovietice), a dat publicității o declarație în care se arată că părțile și-au reafirmat angajamentul de a îndeplini obligațiile asumate prin acordul de la 22 decembrie 1988 privind soluționarea pașnică a conflictului din regiunea sud-vestică a Africii.

În vederea facilitării restabilirii păcii și a promovării aplicării depline a Rezoluției 435, părțile au convenit asupra unui pachet de recomandări care sînt reflectate în anexa de mai jos.

Părțile au cerut secretarului general al O.N.U. să adopte urgent toate măsurile necesare pentru desfășurarea, cît mai rapidă și mai completă, a Grupului O.N.U. de Asistență pentru Perioada de Tranziție (UNTAG), astfel încît acesta să își poată îndeplini pe deplin și eficient mandatul.

ANEXĂ

1. Procedura de retragere are drept scop restabilirea situației existente la 31 martie 1989.

2. Administratorul general sud-african și UNTAG vor verifica plecarea forțelor SWAPO din Namibia.

3. Securitatea și protecția elementelor SWAPO și a forțelor de securitate din Namibia este de cea mai mare importanță.

4. Va fi stabilită o perioadă în care forțelor SWAPO li se va permite trecerea liberă prin punctele de concentrare de la frontieră și prin acele puncte de concentrare la sud de frontieră care sînt prevăzute în anexa la prezentul document.

5. După semnarea acestui document se va considera că forțele SWAPO vor fi în măsură să se desfășoare în deplină siguranță la punctele de concentrare stabilite.

6. Procedura va fi simplă și practică pentru a permite aplicarea sa în cel mai scurt timp posibil.

7. Această procedură va fi aplicată sub supravegherea UNTAG.

Republica Populară Angola se angajează să primească pe teritoriul ei forțele SWAPO care părăsesc Namibia și să asigure ca aceste forțe și altele de pe teritoriul ei să fie consemnate la nord de paralele de 16°, sub supravegherea UNTAG.

Cu începere de la 9 aprilie 1989, trupele SWAPO, care se află încă pe teritoriul Namibiei, trebuie să se prezinte singure la punctele de concentrare de la frontieră sau la sud de frontieră stabilite mai sus, avînd dreptul de a trece în mod liber prin acestea.

Toate punctele de concentrare se vor afla sub supravegherea UNTAG și vor include personal din cadrul forțelor UNTAG și personal autorizat de administratorul general. SWAPO va putea utiliza filiera normală de comandă pentru comunicații, precum și transmisiile prin rețele comerciale pentru a-și înștiința membrii despre aranjamentele menționate.

Comisia militară mixtă de supraveghere va putea fi temporar reactivată fără reprezentarea cubaneză, numai în cazul în care ambele părți vor cere aceasta, pînă cînd va fi restabilită situația existentă la 31 martie 1989.

Administratorul general sud-african și reprezentantul special al O.N.U. vor fi înștiințați asupra efectivului forțelor SWAPO care revin la bazele din nordul paralelei 16° de pe teritoriul Namibiei.

La 15 aprilie 1989, reprezentantul special va fi informat de SWAPO în legătură cu încheierea retragerii forțelor sale de pe teritoriul Namibiei. (Ulterior, s-a anunțat că data retragerii a fost schimbată la 21 aprilie a.c. — n.r.).

ADDIS ABEBA

Sesiunea Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa

Consensuri în favoarea unei alternative proprii de dezvoltare

Timp de patru zile, în capitala Etiopiei s-au desfăşurat lucrările celei de-a 24-a sesiuni a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa (ECA), la care au participat miniştri ai economiei, planificării şi dezvoltării din ţările membre.

Subiectul principal al agendei de lucru l-a reprezentat examinarea — în contextul uriaşei poveri a datoriilor externe, circa 230 miliarde dolari — a celor mai adecvate modalităţi de dezvoltare socială şi economică a ţărilor Africii, care să constituie o alternativă specifică, raţională şi viabilă la programele de reformă structurală propuse de FMI şi Banca Mondială, ca şi de alte instituţii financiare internaţionale.

În cuvîntul inaugural, secretarul executiv al ECA, prof. Adebayo Adedeji, a arătat că ţările africane trebuie să elaboreze un program de dezvoltare a economiei Africii, de natură să răspundă realităţilor sociale, politice şi economice ale continentului, să contribuie la realizarea planurilor de progres pe termen mediu şi mai lung. El a relevat că, pentru înfăptuirea unui progres economic rapid, Africa are nevoie de pace, securitate şi stabilitate politică, iar eforturile să fie canalizate spre dezvoltarea socială şi economică.

Tabelele statistice, pregătite special de ECA, sub forma unui document separat supus dezbaterilor, arată că ţările africane — Ghana, Kenya, Malawi, Nigeria, Senegal, Togo, Zair, Congo ş.a. —, care au aplicat cu consecvenţă „reţetele" FMI şi Băncii Mondiale, au înregistrat o creştere negativă în medie de 1,53 la sută în perioada 1980—1987. În schimb, ţările continentului care au pus în practică, cu anumite limitări, reformele FMI şi Băncii Mondiale — între altele, Benin, Liberia, Mali, Sudan, Zimbabwe, Zambia, Etiopia — au cunoscut o creştere pozitivă medie de 1,22 la sută. În sfîrşit, toate celelalte state africane, care, din diferite motive, au ignorat programele recomandate de FMI şi Banca Mondială, au înregistrat cel mai înalt ritm mediu de creştere, şi anume de 3,1 la sută. Din această categorie fac parte Angola, Botswana, Camerun, Gabon, Lesotho, Mozambic, Uganda, Seychelles, Swaziland, Ciad, Djibouti, Ruanda, Insulele Capului Verde, Sao Tomé şi Principe.

S-a arătat că sărăcia afectează, în prezent, circa 75 la sută din populaţia africană, atît din mediul rural, cît şi din cel urban ; inflaţia a atins 22 la sută, faţă de 11 la sută anul trecut, iar creşterea economică, de 2,3 la sută, înregistrată de produsul social în 1988, este insuficientă, avînd în vedere că sporirea populaţiei africane a fost de 3 la sută. Numai în regiunea sud-sahariană, se înregistrează circa 25 milioane de şomeri, adică 40 la sută din forţa de muncă. Rata mortalităţii infantile a fost, anul trecut, de peste 100 la o mie de nou născuţi. Datoria externă a Africii totalizează 230 miliarde dolari, ceea ce reprezintă 81 la sută din produsul social sau 314 la sută din valoarea totală a exporturilor.

Pornind de la aceste realităţi, reuniunea ECA de la Addis Abeba a fost consacrată, între altele, găsirii unei „alternative africane" la programele de reformă structurală propuse de FMI şi Banca Mondială.

Participanţii au subscris la ideea iniţierii unor programe economice proprii, care reclamă mobilizarea tuturor resurselor umane şi materiale, aşa cum recomandă Comisia Economică a O.N.U. pentru Africa. Ei au respins, totodată, programele de reformă propuse de F.M.I. şi Banca Mondială ,care nu sînt de natură să stimuleze dezvoltarea economică. În acest sens, sînt de o deosebită actualitate cele declarate, într-un interviu acordat revistei „Jeune Afrique", de ministrul dezvoltării şi planificării economice din Sierra Leone, care, referindu-se la afirmaţia reporterului de la revista citată potrivit căruia „soluţiile F.M.I ar fi inadecvate" ţării sale, aprecia : „Este regretabil faptul că experţii F.M.I. se comportă ca nişte medici din Evul mediu, care aplicau tuturor pacienţilor aceleaşi tratamente, indiferent de bolile de care sufereau unii sau alţii. Este un lucru inadecvat ca, pe un continent unde veniturile sînt foarte scăzute, să se impună (la cererea F.M.I., n.n.) măsuri a căror singură consecinţă este creşterea preţurilor. În felul acesta, o parte a populaţiei este, inevitabil, exclusă din economia naţională. Şi, deseori, victimele sînt persoanele cele mai defavorizate de soartă, care trăiau, şi aşa, foarte greu".

Ideea de mai sus a fost afirmată şi la seminarul „Reglementarea structurală a proceselor de creştere economică în Africa în anii '80", de la Kampala, desfăşurat în aceeaşi perioadă.

La încheiere, reuniunea ECA de la Addis Abeba a aprobat o serie de documente ce preconizează creşterea producţiei în domeniul agriculturii şi dezvoltarea ramurilor prelucrătoare, pentru valorificarea bogăţiilor naţionale în interesul ţărilor Africii.

Ulterior, s-au dat publicităţii mai multe documente care evidenţiază priorităţile statelor continentului în vederea depăşirii situaţiei de criză şi a relansării economice. Au fost adoptate raportul final şi un număr de 20 de rezoluţii, care tratează probleme fundamentale ale situaţiei economice din Africa şi conţin măsuri în vederea urgentării aplicării în practică a conceptului privind abordări alternative pentru schimbări structurale în programele de dezvoltare ale ţărilor africane. Dintre rezoluţiile adoptate, prin semnificaţia lor asupra evoluţiei situaţiei economice de pe continentul african, sînt de remarcat cele referitoare la proclamarea celui de-al doilea deceniu pentru dezvoltare industrială în Africa, înfiinţarea Asociaţiei Economice Africane, crearea Fondului Monetar African, precum şi rezoluţia pe tema privind contribuţia Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa în pregătirea celui de-al patrulea Deceniu al O.N.U. privind strategia internaţională pentru dezvoltare.

S-au adoptat, de asemenea, comunicatul comun de la Addis Abeba al miniştrilor africani pentru problemele economice, planificării, dezvoltării şi finanţelor privind „cadrul alternativei africane pentru ajustări structurale ale programelor privind redresarea şi transformarea economico-socială", Memorandumul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa privind creşterea contribuţiei la Fondul special de urgenţă pentru combaterea secetei şi foametei în Africa, precum şi Declaraţia conferinţei africane ministeriale din ţările cele mai slab dezvoltate pentru pregătirea celei de-a doua conferinţe O.N.U. privind politici şi măsuri pentru accelerarea procesului de dezvoltare în ţările cele mai slab dezvoltate în deceniul următor.

Graficul de mai sus, difuzat de O.N.U., reflectă creşterea vertiginoasă a datoriei externe a ţărilor Africii — circa 230 miliarde dolari

În această săptămînă...

Turneul suveranului iordanian

Regele Hussein al Iordaniei a sosit, marţi, la Washington pentru a conferi cu preşedintele SUA, George Bush. Discuţiile, precizează agenţiile internaţionale de presă, vor avea ca principală temă modalităţile de soluţionare a situaţiei din Orientul Mijlociu.

În drum spre Washington, regele Hussein a făcut o scurtă vizită de lucru la Paris, unde, după cum transmite agenţia „KUNA", s-a întîlnit cu preşedintele François Mitterrand.

Luînd cuvîntul la o întîlnire cu ziariştii, organizată la sfîrşitul vizitei, suveranul iordanian a relevat că a examinat cu preşedintele francez probleme privind reglementarea conflictului din Orientul Mijlociu, îndeosebi a situaţiei din Liban. El a lansat un apel la convocarea de urgenţă a unei reuniuni a şefilor statelor şi guvernelor arabe, în scopul identificării modalităţilor de soluţionare a problemei libaneze.

ROMA

„Manevra economică" și „cazul Palermo"

Tensiuni pe plan social, tensiuni între partidele majorității guvernamentale și opoziția de stînga, tensiuni în cadrul coaliției pentapartite (democrat-creștini, socialiști, socialist-democratici, republicani și liberali). Cuvîntul „criză" se află pe buzele tuturor. Declanșarea ei este însă mereu amînată prin efemere împăcări, ce durează uneori o săptămînă, alteori o zi, de cele mai multe ori — cîteva ore.

Stoparea deficitului public este considerată, la această oră, obiectivul prioritar al guvernului condus de democrat-creștinul Ciriaco De Mita. Potrivit datelor oficiale publicate de Institutul italian de conjunctură (ISCO), datoria acumulată de sectorul public (93 miliarde 846 milioane dolari) reprezintă 94,2 la sută din produsul intern brut (P.I.B.), fiind cel mai mare deficit public în raport cu P.I.B. din cadrul „celor șapte" țări occidentale cel mai puternic industrializate. (În urmă cu opt ani, el era de 55,1 la sută). Estimări recente prevăd o creștere, anul acesta, a datoriei publice pînă la 96,3 la sută din P.I.B., pentru ca, în 1990, să depășească valoarea produsului intern brut al Italiei. Alertat, guvernul a elaborat și adoptat, la 23 martie a.c., un pachet de măsuri antideficit, cunoscut la Roma sub numele de „manevra economică", ce cuprinde un proiect de lege fiscală și un altul privind asistența sanitară. Între măsurile anunțate figurează creșterea tarifelor din transportul feroviar și reduceri substanțiale ale subvențiilor de stat la o serie de capitole bugetare cu caracter social, prin care — susține guvernul — se vor economisi 9 miliarde 200 milioane dolari.

La 10 aprilie, un milion de persoane au manifestat pe străzile Italiei în semn de protest față de măsurile adoptate de guvern, în special împotriva acelora prin care cetățenii sînt obligați să plătească taxe suplimentare pentru servicii sanitare. Acestei taxe suplimentare i se spune deja „tichetul haosului". Ea a intrat în vigoare la 1 aprilie, fiind suportată de persoanele care apelează la serviciile spitalelor publice. Prin apariția acestor „tichete", se vor economisi, anual — susține ministrul sănătății, Carlo Donat Cattin —, 3 miliarde 682 milioane dolari — în policlinici, 484 milioane — în spitale și 2 miliarde 212 milioane — în farmacii, deși măsurile adoptate vor atrage o scădere cu 50 la sută a vînzărilor de medicamente.

Primite cu rezerve de socialiști și republicani, noile normative sînt considerate drept „intolerabile" de secretarul general al P.C. Italian, Achille Occhetto, deoarece „pun în discuție dreptul constituțional al apărării sănătății".

În ce le privește, sindicatele se arată preocupate și de creșterea ratei inflației care, în luna februarie, a depășit 6,4 la sută, ca și de creșterea șomajului (12,4 la sută), ce afectează 2 937 000 de persoane (cifra este pe luna ianuarie și ea a fost dată publicității, zilele trecute, de Institutul central de statistică — ISTAT). Față de anul trecut, șomajul a crescut în centrul și sudul Italiei (de la 10 la 10,7 la sută și, respectiv, de la 20,7 la 21,6 la sută), iar 61,2 la sută din șomerii italieni sînt tineri între 15 și 29 de ani — arată ISTAT.

În sudul subdezvoltat, Mezzogiorno — dar, de fapt, nu numai acolo —, guvernul se află confruntat cu lupta împotriva crimei organizate, care — atrăgea atenția premierul Ciriaco De Mita — „s-a transformat într-o importantă amenințare la adresa securității instituțiilor de stat". Anul trecut, de pildă, 730 de persoane au fost asasinate în Italia de mafia siciliană, „n'dranghetta" calabreză sau „camorra" napolitană.

Pe acest fundal, a polarizat atenția „cazul Palermo": „guvernul" orașului Palermo, cu excepția primarului democrat-creștin Leoluca Orlando, a demisionat în noaptea de 9 spre 10 aprilie, pentru a permite intrarea partidului comunist în conducerea primăriei, în ciuda opoziției ferme a socialiștilor. După îndelungi și aprinse polemici, la 14 aprilie, în primăria palermitană au intrat doi consilieri comuniști — Marina Marconi și Emilio Arcudi, de profesie medici. Din cei 79 de membri ai Consiliului comunal prezenți la dezbateri, 48 au votat pentru și 31 împotrivă, dînd naștere primei majorități la care participă comuniștii din istoria orașului Palermo. Prin alegerea celor doi, conducerea primăriei numără 16 consilieri, reprezentînd șase grupuri: democrat-creștin, comunist, socialist-democratic, „verde" (ecologist), independent de stînga și mișcarea „Orașul pentru om". „Cred — declara Leoluca Orlando — că am făcut un lucru important: participarea la guvernul orașului a forțelor politice și a mișcărilor care, atîția ani, au rămas afară". În schimb, socialiștii rămîn în opoziție la Palermo, centru de luptă contra mafiei, care — susține Orlando — poate fi combătută de o primărie condusă de reprezentanți ai unui număr cît mai mare de partide politice.

„A învins Orlando, a pierdut Craxi" — scria ziarul „La Repubblica", subliniind că ceea ce deranjează guvernul de la Roma este faptul că actuala compoziție a Consiliului de la Palermo rupe „regulile sistemului politic". „De la Palermo pornesc noi reguli de joc" — confirma ideea și Leoluca Orlando. Asemenea declarații, dar, mai ales, realitatea constituirii „coaliției" palermitane în afara schemelor tradiționale nu sînt, însă, agreate de conducerea partidului democrat-creștin. Este motivul pentru care secretarul național al democrației creștine, Arnaldo Forlani, a ținut să precizeze că speră ca guvernul să nu fie influențat de deciziile luate la Palermo. Analizînd consecințele „cazului Palermo", unele ziare peninsulare sînt de părere că intrarea comuniștilor în consiliu (pînă acum l-au sprijinit din exterior) și excluderea socialiștilor ar putea avea repercusiuni la nivel național. „Craxi — scrie «Il Messaggero» — a avertizat că, în ce-l privește, consideră situația palermitană drept o adevărată provocare". Alți comentatori înclină să creadă că „momentul Palermo" ar putea crea o „fractură" în raporturile dintre democrat-creștini și socialiști, dar și în cadrul democrației creștine înseși. Căci disensiunile dintre principalele curente din partid continuă să se manifeste, în ciuda unității exprimate cu prilejul recentului congres (februarie). În ce-i privește pe socialiști, Bettino Craxi nu și-a ascuns nici un moment intenția de a vedea la conducerea guvernului de la Roma un socialist și nici reținerile față de politica actualului premier democrat-creștin.

Deocamdată însă, criza de guvern a fost evitată. La 14 aprilie, Ciriaco De Mita și Bettino Craxi s-au întîlnit și au decis să amîne orice discuție polemică. „Amînare" este, de altfel, cuvîntul cel mai frecvent folosit în titlurile cotidienelor peninsulare. Confruntarea a fost amînată „cel puțin pînă la congresele partidului socialist și partidului republican" — precizează „La Repubblica", subliniind că liderul socialist a lăsat clar să se înțeleagă că motivele nemulțumirii sale nu sînt atît „cazul Palermo" și „manevra economică", ci „starea de confuzie ce persistă în rîndurile majorității guvernamentale". Oricum, „tensiunile rămîn" — conchide „Il Messaggero".

Rodica Dumitrescu

Negocierile greco-americane

„Fără progrese semnificative"

În condițiile în care, după cum menționa agenția „EFE", în relațiile dintre cele două țări „se înmulțesc punctele de fricțiune", la Atena s-a desfășurat, săptămîna trecută, o nouă rundă a negocierilor greco-americane privind viitorul bazelor militare ale S.U.A. de pe solul elen. Ca și cele precedente, noile tratative s-au încheiat, potrivit purtătorului de cuvînt al guvernului grec, Sotiris Kostopoulos, „fără progrese semnificative". Părțile, a spus el, au examinat diferite aspecte ale unui „eventual nou acord" asupra bazelor americane, fără a ajunge la rezultate concrete. S-a stabilit ca, în luna mai să aibă loc o nouă întîlnire a delegațiilor celor două țări, care ar urma, astfel, să fie și ultima înaintea alegerilor generale din Grecia, programate pentru 18 iunie.

Inițiate la 11 noiembrie 1987, convorbirile bilaterale asupra viitorului celor patru mari baze militare ale S.U.A. din Grecia și a unui număr important de instalații auxiliare au cuprins, pînă acum, 16 runde de convorbiri periodice (inclusiv cea de săptămîna trecută) desfășurate, cu precădere, la Atena, dar și la Washington. Deși, după cum relevă agențiile de presă, ambele părți au evitat să vorbească despre „un impas" propriu-zis în cadrul lor, este limpede că ele nu au dus, timp de peste 15 luni la soluționarea nici uneia dintre problemele delicate aflate pe agendă. În repetate rînduri, guvernul elen a ară-

TOKIO

Convorbiri japono-chineze

La 12 aprilie, premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze, Li Peng, a sosit, la Tokio, într-o vizită oficială de cinci zile în Japonia, în cadrul căreia a purtat convorbiri oficiale cu omologul său nipon, Noboru Takeshita, cei doi oameni de stat abordînd teme ale relațiilor bilaterale, precum și unele probleme ale vieții internaționale.

În cea de-a doua zi a vizitei — relatează agenția „Kyodo" —, premierul chinez s-a întîlnit cu împăratul Akihito, pe care l-a invitat să facă o vizită în China. Suveranul nipon a mulțumit pentru invitație și a precizat că va trebui să consulte guvernul în legătură cu această problemă. În cursul întîlnirii, împăratul Akihito a exprimat speranța că „Japonia și China își vor întări înțelegerile reciproce și își vor extinde legăturile prin cooperare".

Cu prilejul convorbirilor Takeshita-Li Peng, primul ministru japonez a declarat că „dezvoltarea unor relații prietenești de colaborare cu China, în conformitate cu principiile care stau la baza raporturilor chino-japoneze, reprezintă unul din jaloanele importante ale politicii externe nipone". El a precizat că Japonia dorește să extindă cooperarea cu China în domeniile economic, comercial și cultural. La rîndul său, primul ministru Li Peng a relevat că „raporturile de bună vecinătate dintre cele două state contribuie la stabilitatea și dezvoltarea Asiei și regiunii Pacificului". Promovarea dezvoltării, în continuare, a relațiilor chino-japoneze face parte din politica externă independentă, de pace a Chinei, a precizat Li Peng, — arată agenția „China Nouă".

În timpul vizitei, premierul chinez a avut întrevederi cu reprezentanți ai principalelor partide politice din Japonia. În cadrul convorbirii cu Shintaro Abe, secretar general al Partidului Liberal Democrat (de guvernămînt), Li Peng a subliniat că țara sa depune eforturi pentru instituirea unei noi ordini economice, menținîndu-și, în același timp, politica de reformă și deschiderea spre exterior.

În cadrul discuțiilor avute cu conducători ai Partidului Socialist din Japonia, demnitarul chinez și-a exprimat speranța că această formațiune politică va contribui, în continuare, la promovarea relațiilor de prietenie și cooperare dintre cele două țări.

Li Peng a avut, totodată, o întrevedere cu conducători ai Partidului Socialist Democratic din Japonia.

Premierul R.P. Chineze s-a întîlnit, de asemenea, cu oameni de afaceri japonezi, prilej cu care a subliniat, potrivit agenției „China Nouă", că actuala reajustare economică din China nu trebuie interpretată ca o schimbare a politicii de deschidere, ci, dimpotrivă, ca un efort de a crea condiții mai bune pentru aplicarea acestei politici. Actualele măsuri sînt menite să asigure o dezvoltare constantă a economiei naționale, a precizat premierul chinez. Cu acest prilej, Li Peng a avut o întrevedere separată cu Yoshio Sakurauchi, președinte al Asociației pentru promovarea comerțului internațional din Japonia. Au fost examinate perspectivele dezvoltării, în continuare, a comerțului dintre cele două țări.

Pe de altă parte, ministrul de externe chinez, Qian Qichen — care l-a însoțit pe premierul Li Peng în vizită în Japonia —, a examinat cu omologul său nipon, Sosuke Uno, aspecte ale relațiilor bilaterale și probleme regionale.

La Tokio au avut loc convorbiri și între ministrul comerțului internațional și industriei al Japoniei, Hiroshi Mitsuzuka, și ministrul relațiilor economice și comerțului exterior al Chinei, Zheng Tuobin. Au fost discutate probleme referitoare la cooperarea economică multilaterală dintre cele două țări și posibilitățile de promovare, în viitor, a acestei cooperări.

Într-o conferință de presă organizată la încheierea vizitei, premierul Li Peng a arătat că China și Japonia au convenit să-și dezvolte relațiile bilaterale în conformitate cu principiile stabilite în Declarația comună chino-japoneză și în Tratatul de pace și prietenie chino-japonez. El a apreciat că relațiile dintre China și Japonia sînt, în general, bune, dar că există încă unele probleme care trebuie rezolvate. După părerea sa, chestiuni cum ar fi evaluarea trecutului istoric și relațiile dintre Japonia și Taiwan pot fi soluționate în conformitate cu principiile care călăuzesc relațiile chino-japoneze.

În sfîrșit, într-o declarație făcută la plecare, demnitarul chinez a apreciat că vizita și convorbirile avute cu omologul său, Noboru Takeshita, cu alte oficialități nipone au contribuit la întărirea înțelegerii dintre cele două țări. China și Japonia — a subliniat el — și-au exprimat, cu acest prilej, dorința de a promova, în continuare, relații de prietenie și de a depune eforturi pentru extinderea cooperării în diverse domenii. Premierul chinez a exprimat speranța că cele două țări vor aborda, în mod corespunzător, problemele existente între ele, pentru a permite dezvoltarea constantă a relațiilor bilaterale.

I. O.

---

tat că un eventual nou acord cu S.U.A. va trebui să corespundă, în măi mare măsură, „intereselor naționale majore" ale țării, ceea ce ar implica o disponibilitate mai mare a partenerului american de a veni în întîmpinarea preocupărilor de securitate ale Greciei. Totuși, după cum a devenit deja evident, S.U.A. refuză să acorde acestui aspect locul și ponderea solicitate în cadrul negocierilor, insistînd, în schimb, pentru reînnoirea clauzelor anterioare ale colaborării economice și militare bilaterale. Dificultăți serioase au apărut, totodată, în legătură cu însuși obiectul unui eventual nou acord, după ce guvernul elen a anunțat, încă la sfîrșitul lunii august 1988, că va proceda la închiderea bazei americane de la Hellenikon, situată în prelungirea aeroportului internațional de la Atena și una dintre cele mai mari din Grecia. După cum s-a subliniat în capitala elenă, această hotărîre — reiterată în septembrie anul trecut — „nu este negociabilă". În sfîrșit, avînd în vedere însemnătatea deosebită a problemelor discutate, guvernul socialist elen a precizat, încă înaintea începerii actualelor tratative, că orice eventuale noi înțelegeri asupra bazelor vor fi supuse aprobării populare, în cadrul unui referendum. Recent, cu ocazia campaniei pentru alegerile generale din luna iunie, această decizie a fost reafirmată de către premierul Andreas Papandreu, laolaltă cu celelalte componente ale poziției adoptate de Grecia cu privire la prezența militară americană.

Pornind și de la alte aspecte ale relațiilor bilaterale, ca și de la unele declarații oficiale, o serie de ziare grecești s-au făcut, în ultimul timp, ecoul dificultăților întîmpinate de noile negocieri cu S.U.A., al opiniilor tot mai persistente despre existența unor tentative de a determina Atena să adopte o atitudine mai „maleabilă" în cadrul lor, acceptînd, în esență, o simplă prelungire a clauzelor vechiului acord asupra bazelor. Comentînd relatările apărute în presă, purtătorul de cuvînt al guvernului a afirmat că „presiunile exercitate de cercuri străine asupra premierului Papandreu, pentru a-l determina să cedeze unor cereri contrare intereselor naționale, s-au înmulțit în ultimii doi ani". Pe de altă parte, la Atena a fost sever condamnată publicarea de către revista americană „Time", la începutul lunii martie, a acuzațiilor formulate împotriva primului ministru și a unor membri ai actualului guvern socialist de către fostul bancher G. Koskotas, protagonist al unui mare scandal economico-financiar, fugit și arestat în S.U.A., în noiembrie anul trecut. Potrivit declarațiilor oficiale, Koskotas se află „în strînsă legătură cu influente cercuri politice și economice americane".

Deși continuă să reglementeze, cu titlu provizoriu, prezența militară americană din Grecia, vechiul acord de cooperare economică și militară dintre cele două țări a expirat la 21 decembrie 1988, tot el prevăzînd un termen ulterior de 17 luni pentru desființarea bazelor americane, în cazul nerealizării altuia nou. Deosebirile de vederi cu privire la viitorul cadru de colaborare, problemele și dificultățile apărute au împiedicat, și în primele luni ale lui 1989, progresele sau rezultatele concrete în acest sens. Dar, se apreciază, ele nici nu sînt de așteptat în viitorul apropiat, avînd în vedere scrutinul parlamentar elen de la 18 iunie. Ca atare, este foarte probabil ca cea de-a 17-a rundă de negocieri, anunțată pentru luna mai, să aibă un deznodămînt similar cu al celor de pînă acum, finalizarea tratativelor, într-un fel sau altul, fiind amînată pentru o perioadă postelectorală nedeterminată.

BEIRUT

Escaladarea violenței — un grav obstacol în calea reconcilierii

Coloane dense de fum se ridică din „coșurile războiului civil"

La mijlocul săptămînii trecute, s-au împlinit 14 ani de cînd Libanul se confruntă cu o situație dramatică, generată de conflictul intern, care a reizbucnit de fiecare dată — după perioade, în general scurte, de relativă acalmie — cu putere crescîndă, destabilizînd grav economia țării, pauperizînd masele largi, dereglînd, în cele din urmă, și structurile politice ce se menținuseră cu greu, pînă anul trecut, pe o precară linie de plutire. Fără șef de stat de șapte luni, cu două guverne ce se acuză reciproc ca fiind neconstituționale, cu o armată divizată, o parte sprijinind un cabinet, o altă parte pe celălalt, cu un parlament care nu a mai reușit să se întrunească în plen de mult timp, menținîndu-și, de aceea, președintele, deși mandatul acestuia a expirat în toamna trecută, Libanul trece printr-una din cele mai critice perioade politice.

Chiar din primele zile ale acestui an, Beirutul de Vest, ca și regiunea politico-administrativă Liban-Sud au fost teatrul unor lupte crîncene între cele două principale organizații combatante ale musulmanilor șiiți — „Amal" și „Hezbollah" —, pentru cucerirea întîietății politice asupra comunității confesionale respective, care formează o treime din întreaga populație. La sfîrșitul primei luni a anului, cele două miliții rivale au încheiat un „acord definitiv" de încetare a ostilităților, angajîndu-se, printre altele, să nu atace Forța interimară a O.N.U. din Liban (FINUL sau UNIFIL), nici personalul organizațiilor ce activează în sudul țării. De notat că, datorită amenințărilor la care au fost supuși reprezentanții săi, Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR) își anunțase, la mijlocul lunii ianuarie, suspendarea activității sale în Liban. Era prima acțiune de acest fel, cînd CICR se dezangaja total dintr-o țară în care își instalase reprezentanții, organismul umanitar revenind, însă, asupra deciziei, după dispariția mobilului hotărîrii.

Puține au fost, însă, zilele de liniște ce au urmat acordului „Amal"-„Hezbollah". În cursul lunii februarie, locuitorii Beirutului de Est au fost aceia care s-au găsit supuși unor puternice schimburi de focuri, de această dată între „Forțele Libaneze" (milițiile creștine, cu orientare netă de dreapta) și unități ale armatei credincioase generalului Aoun. Reamintim, în context, că, înaintea expirării mandatului său de șase ani, în septembrie trecut, președintele Amin Gemayel l-a numit premier al unui guvern militar ad-interim pe comandantul armatei guvernamentale, Michel Aoun (maronit creștin). Sediul acestui guvern se află în zona de est a Beirutului. În paralel, în partea de vest a capitalei ființează cabinetul condus de Selim Al-Hoss (musulman sunit). În virtutea Pactului Național din 1943, președintele republicii este ales din rîndul comunității maronite creștine, președintele parlamentului, a doua personalitate în ierarhia statală, trebuie să aparțină comunității musulmane șiite, iar primul ministru — musulmanilor suniți.

Revenind la luptele din estul Beirutului, din februarie trecut, care au făcut sute de victime, acestea s-au încheiat printr-o „împăcare spectaculoasă" cu prilejul întîlnirii dintre conducătorul „Forțelor libaneze", Samir Geagea, și generalul Aoun. Și pentru ca scenariul de pe scena militară libaneză, devenit de acum tradițional, să nu fie dezmințit, la mijlocul lunii martie izbucneau (pentru a cîta oară !) lupte crîncene între milițiile comunităților musulmane și unități militare loiale generalului Aoun, ce durează, cu scurte pauze, de cinci săptămîni și care sînt considerate drept cele mai puternice din ultimii ani. Evenimentele s-au complicat și mai mult, odată cu deschiderea focului de artilerie de către unele unități armate fidele generalului Aoun, împotriva unor poziții din vestul Beirutului, deținute de trupele siriene amplasate acolo, în cursul anului trecut, în scopul sprijinirii acordurilor de încetare a luptelor dintre milițiile musulmane rivale. Din 1976, în Liban se află peste 30 000 de militari sirieni aparținînd „Forței Arabe de Descurajare", înființată în anul menționat, din inițiativa Ligii Arabe, cu intenția declarată de a pune capăt conflictului din Liban, unitățile acesteia fiind amplasate în diferite zone de pe două treimi din teritoriul libanez. Pe de altă parte, aproximativ 1 500 kmp, inclusiv estul capitalei, se află sub controlul „Forțelor Libaneze" și brigăzilor cu componență confesională creștină, aparținînd armatei statale.

Situația preocupantă și deosebit de tensionată din Beirut a fost secondată, în primele luni ale acestui an, — așa cum s-a întîmplat, de altfel, de-a lungul timpului ce s-au scurs de la declanșarea conflictului interlibanez — de numeroase confruntări în regiunea sudică a țării, mai ales în zona așa-numitei „centuri de securitate". Creată abuziv de Israel, după invazia din vara anului 1982, pe o suprafață de aproximativ 850 kmp, ruptă din teritoriul libanez, respectiva „centură" a fost, și în aceste prime luni ale lui 1989, scena unor puternice confruntări între „Armata Libanului de Sud" (ALS) — finanțată și susținută permanent de Israel — și rezistența libaneză, sprijinită, în repetate rînduri, de combatanții palestinieni. Expulzarea, de către militarii israelieni, a unor cetățeni libanezi din „zona de securitate", deportarea unor palestinieni din Cisiordania și Gaza în sudul Libanului, confiscarea, în scopuri militare, a unor terenuri din această regiune, extinderea „centurii", precum și atacarea unor puncte de control aparținînd „căștilor albastre" — toate acestea au dus la perpetuarea focarului de tensiune, cu implicații dintre cele mai grave.

În prima jumătate a lunii martie, reprezentantul permanent al Libanului la Națiunile Unite, Rashid Fakhouri, a remis o notă de protest Consiliului de Securitate și secretarului general al O.N.U. în legătură cu hotărîrea Israelului de a extinde „zona de securitate" prin ocuparea a cinci localități, încălcînd, astfel, rezoluțiile Națiunilor Unite, care garantează integritatea și suveranitatea Libanului. Situația în sudul Libanului a fost, de la începutul anului, cu atît mai preocupantă, cu cît forțele O.N.U. de menținere a păcii au fost, și ele, ținta unor atacuri ale ALS sau ale armatei israeliene, care s-au soldat, în unele cazuri, cu uciderea sau rănirea unor militari aparținînd „căștilor

În această săptămînă...

Varșovia. Hotărîri ale Plenarei C.C. al P.M.U.P.

În cadrul recentei sale plenare, C.C. al P.M.U.P. a hotărît — în problemele privind Conferința Națională a P.M.U.P., care va avea loc la 4—5 mai — să aprobe și să pună la dispoziția delegaților la viitorul forum raportul în legătură cu îndeplinirea hotărîrii Congresului al X-lea al partidului, precum și informarea referitoare la activitatea Comitetului Central, Biroului Politic, Secretariatului și comisiilor pe probleme ale P.M.U.P.; de asemenea, s-a hotărît să se pună la dispoziția delegaților o serie de materiale elaborate de guvern.

În același timp, Comitetul Central subliniază că P.M.U.P. participă la campania alegerilor în Seim și Senat avînd dorința de a realiza declarațiile programatice elaborate la Congresul al X-lea al partidului și la cea de-a 10-a Plenară a C.C. al P.M.U.P. Comitetul Central — arată agenția „PAP" — adresează tuturor membrilor și candidaților P.M.U.P. apelul de a participa activ la campania electorală, la desemnarea candidaților la mandatele de deputați și de senatori, la propaganda în favoarea programului partidului.

Alegerile — după cum s-a anunțat — vor avea loc la 4 iunie.

albastre". De notat că, în primele două luni ale lui 1989, ALS a deschis focul de peste 30 de ori împotriva pozițiilor deținute de UNIFIL. De la desfășurarea în regiune, în 1978, a forțelor O.N.U., 163 de militari de diferite naționalități și-au pierdut viața. Reamintim, în context, că, la cererea guvernului libanez și la recomandarea secretarului general al O.N.U., Consiliul de Securitate, întrunit la sfîrșitul lunii ianuarie, a reînnoit pentru a 26-a oară, pe o perioadă de șase luni (pînă la 31 iulie), mandatul UNIFIL.

Evenimentele dramatice, care s-au perpetuat de la un an la altul, au fost, în repetate rînduri, analizate atît pe plan intern, cît mai ales internațional, în încercarea de a se ajunge la o soluție acceptabilă pentru părțile aflate în conflict, dar toate eforturile au fost subminate de țesături abile, interese conjuncturale, ambiții personale, ce s-au repercutat asupra populației libaneze, pe umerii căreia apasă tot greul războiului civil. Unele din cele mai recente demersuri privind soluționarea problemei libaneze aparțin Comitetului „celor șase" al Ligii Arabe — format din miniștrii de externe ai Algeriei, Emiratelor Arabe Unite, Iordaniei, Kuweitului, Sudanului și Tunisiei —, comitet însărcinat cu medierea între părțile libaneze aflate în conflict. Apelurile de încetare a focului adresate beligeranților, de către amintitul consiliu, au fost, inițial, acceptate, fiind, însă, repede încălcate.

După o întrevedere avută la Damasc, în prima decadă a acestei luni, cu 15 reprezentanți ai miliților grupărilor politice musulmane, zilele trecute, comitetul s-a întîlnit, de această dată, cu reprezentanți ai Frontului Național Libanez (coaliție a partidelor și miliților creștine) în vederea stabilirii modalităților de soluționare a crizei libaneze. După convorbiri, președintele comitetului, ministrul kuweitian de externe, Sabah Al Ahmed Al Jaber, a declarat presei că este optimist în ce privește rezultatele întîlnirii.

La Beirut însă, ca și în alte zone, tirurile de artilerie între părțile rivale au cunoscut, în aceste zile, o deosebită intensitate, fiind cele mai violente din ultimii cinci ani. În ambele sectoare — de est și de vest — ale Beirutului, cît și în regiunea Munților Libanezi, au avut loc, duminică, dueluri de artilerie violente între forțele rivale. Cel puțin 20 000 de proiectile au căzut în timpul schimburilor de focuri asupra celor două sectoare ale capitalei libaneze. În urma luptelor, 40 de persoane au fost ucise și alte 197 rănite. Între cei care și-au pierdut viața se afla și ambasadorul Spaniei la Beirut, arată agenția „EFE". Au fost lovite, de asemenea, clădirea ambasadei Egiptului la Beirut, precum și reședințele ambasadelor SUA și Franței.

De la reizbucnirea luptelor, la mijlocul lunii trecute, mai mult de 250 de persoane și-au pierdut viața, peste 700 fiind rănite. La sfîrșitul săptămînii trecute, între cei uciși s-a aflat și un membru al parlamentului aparținînd comunității maronit-creștine.

În atmosfera sumbră ce domnește deasupra Libanului, orice afirmație optimistă (ca recenta declarație a demnitarului kuweitian) are darul să pătrundă ca o rază de lumină dătătoare de speranțe, dar, pentru libanezi, zilele senine vor veni doar atunci cînd se vor putea constata pași concreți pe drumul lung, presărat cu atîtea obstacole, majoritatea artificiale, spre reconciliere națională, care să garanteze unitatea, suveranitatea și integritatea țării.

Ștefan Cârjă

Tragedia de pe stadionul din Sheffield

La 11 aprilie, o reuniune U.E.F.A., desfășurată la Lisabona, a hotărît să readmită echipele britanice de club în competițiile continentale, în toamna anului viitor, punînd capăt suspendării decretate după incidentele tragice din 1985, provocate pe un stadion din Bruxelles de grupuri de huligani din Liverpool. Simbătă, 15 aprilie, la numai cîteva zile de la această hotărîre, fotbalul britanic cunoștea cea mai mare tragedie, neprovocată, din cîte se pare, de grupurile de huligani, dar urmare, potrivit primelor declarații, a condițiilor precare existente în acest sport.

Pe stadionul Hillsborough, de la Sheffield, începea semifinala Cupei Angliei dintre echipele Liverpool și Nottingham Forrest. Deși stadionul are o capacitate de 64 000 de locuri, interesul pentru acest meci a fost foarte mare și numărul celor admiși a depășit această cifră. Stadioanele britanice au locuri numai în picioare. De zece ani, pentru a împiedica suporterii violenți să invadeze terenul de joc, între acesta și tribune există un grilaj metalic, cu coridoare și porți de acces — și din aceste locuri putîndu-se urmări un meci. La Hillsborough spațiul acesta strîmt dintre tribune și grilaj era înțesat de spectatori, cei mai mulți tineri, chiar adolescenți. Dar suporteri ai echipei Liverpool, fără bilete, sosiți în ultima clipă la stadion, în speranța găsirii unui loc în plus, se adunaseră la una din porțile de acces. Peste 4 000 de persoane îi presau pe cei din primele rînduri, riscînd să-i strivească. Poliția avea să declare ulterior că, din acest motiv, a deschis una din porți și miile de spectatori fără bilet au pătruns în cea mai aglomerată zonă a stadionului, unde se aflau suporterii echipei Liverpool. Cei aflați între tribune și grilajul metalic și, mai ales, în coridoarele metalice au fost, pur și simplu, striviți, sufocați și călcați în picioare de presiunea noilor sosiți. Cei care au reușit să scape de presiune au invadat terenul. În minutul șase, arbitrul Ray Lewis a întrerupt meciul și echipele s-au retras la vestiare. Terenul a fost literalmente invadat de spectatori, mulți dintre ei începînd să acorde ajutor poliției. Panourile publicitare au fost smulse și transformate în brancarde pe care erau duși răniții la ambulanțele ce nu se puteau apropia de zona incidentului, datorită mulțimii. Potrivit cifrelor poliției, 95 de persoane și-au pierdut viața, iar 70 au fost rănite, dintre care 17 foarte grav. Spitalele susțineau că numărul victimelor era de 108, majoritatea suporteri din Liverpool, iar printre ei nu puțini copii.

Ministrul sporturilor, Colin Moynihan, ca și premierul Margaret Thatcher au vizitat, de îndată, locul tragediei. „E un dezastru de proporții enorme, depășind tragediile anterioare, în ciuda tuturor precauțiilor ce se dovedesc a fi fost insuficiente" — declara dna Thatcher. Premierul a cerut deschiderea unei anchete și a alocat un fond de ajutorare a familiilor victimelor. Echipa Liverpool și-a contramandat orice participare în competiția respectivă și se discută despre suspendarea definitivă a cupei. Dar în presa britanică, în declarații felurite și în Camera Comunelor, se analizează sub toate aspectele fenomenul sportiv britanic și latura sa violentă sau care duce la violență. Se pare că, de această dată, n-au fost implicați în tragedia de la Sheffield celebrii huligani din Liverpool și suporterii celor două echipe s-ar fi comportat civilizat. Ridică, însă, un semn de întrebare presiunile exercitate de miile de suporteri fără bilet aflați în afara stadionului, încît nu puține glasuri susțin că, în fond, aceasta ar fi fost cauza ultimă a tragediei și că, în genere, în fotbalul britanic, nu s-au schimbat prea multe și violența continuă să se manifeste.

Dezbaterea actuală este, însă, cu mult mai amplă și atrage atenția asupra unor dispute existente chiar între opiniile guvernului și cluburile de fotbal. Pentru a stăvili valul de violențe, guvernul a impus, din 1985, o serie de măsuri, întărind îndeosebi securitatea, și a propus altă serie de măsuri neacceptate de cluburi (între care introducerea unui carnet de susținător, fără de care să nu se permită accesul pe stadioane). Dar, în paralel, au fost neglijate alte aspecte ale fotbalului. Multe din stadioanele britanice sînt construcții vechi, ce nu răspund exigențelor unor competiții actuale. De pildă, în urmă cu cîțiva ani, o tribună (din lemn) a stadionului din Bradford a luat foc și s-au înregistrat victime umane. Cluburile de fotbal susțin că nu au fonduri suficiente pentru îmbunătățirea stadioanelor. Inovațiile ultimilor ani, ca, de pildă, grilajurile de fier ce separă tribunele de teren, au fost criticate frecvent ; dar nu trebuie uitat că ele sînt urmarea fenomenului violenței, încă neeliminat. Stadioanele sînt construite, în general, în mijlocul unor cartiere, pe spații relativ limitate, încît, între porțile de acces, tribune și între acestea și teren, nu există un spațiu suficient de larg, capabil să absoarbă eventualul surplus de spectatori. „Dacă cluburile engleze nu pot sau nu vor să introducă reforme drastice, guvernul va trebui să intervină pentru ca stadioanele să ajungă locuri sigure", scria „Sunday Times". Toate aspectele amintite ale fotbalului englez, inclusiv violența, se leagă, însă, între ele ; „Sunday Telegraph" scria într-un editorial că faptul cel mai îngrozitor este că tragedia de la Sheffield nu a fost o surpriză, fotbalul din Marea Britanie ajungînd „ceva tot atît de «productiv», ca număr de morți, pe cît terorismul". „Aceste morți trebuie să înceteze. Este limpede că autoritățile fotbalului au eșuat în a oferi stadioane sigure".

Este încă prea devreme pentru a se trece în revistă toate consecințele tragediei de la Sheffield. Se pare că readmiterea echipelor britanice în competițiile europene va fi pusă din nou în discuție, deși tragedia n-a avut, de astă dată, drept cauză știutul comportament deplorabil al suporterilor englezi în incinta stadioanelor. De altfel, guvernul britanic trebuie să-și dea și el asentimentul, după decizia U.E.F.A., ceea ce nu pare sigur, deocamdată. Dar, dincolo de acest fapt, tragedia în sine, cu numărul foarte mare de victime, atrage atenția asupra unor caracteristici ale unei părți a societății britanice, atrasă de violență sau de manifestările ce pot genera violență, caracteristici ce izbucnesc uneori, cu urmări dintre cele mai nefaste și pe care sociologii nu ezită să le asocieze condițiilor mai larg sociale ale lumii britanice de azi.

S. Ț.

OTTAWA

Programul guvernamental

La 3 aprilie, guvernatorul general al Canadei, Jeanne Sauvé, a rostit tradiționalul „discurs al tronului" (de fapt, programul de lucru al guvernului condus de Brian Mulroney), în deschiderea celei de a doua sesiuni a celei de-a 34-a legislaturi a Canadei. Din mulțimea de programe, nu reies schimbări radicale de direcție pentru al doilea mandat consecutiv al conservatorilor conduși de actualul lider.

Primul act al celei de-a doua guvernări a lui Brian Mulroney a fost adoptarea (și intrarea în vigoare) a acordului comercial încheiat cu Statele Unite, atît de controversat încît generase și alegerile anticipate din toamna anului trecut. A urmat o reamaniere guvernamentală de proporții, ce sugera direcțiile în care se va merge, cu schimbări nu numai de persoane, dar și de structuri și de pondere a comitetelor guvernamentale. „Aceste modificări în îndatoririle ministeriale și în structurile cabinetului — declara Brian Mulroney — dau posibilitatea guvernului să-și pregătească programul pentru cel de-al doilea mandat". Programul a fost prezentat abia la începutul lunii aprilie, odată cu deschiderea celei de-a doua sesiuni a actualei legislaturi. Chiar și o sumară privire asupra discursului poate surprinde prioritățile guvernamentale și schimbările relative introduse.

Guvernul conservator își fixează, în acest al doilea mandat consecutiv, cinci obiective fundamentale : să favorizeze o economie puternică ; să acorde prioritate mediului înconjurător ; să acorde o mai mare atenție celor aflați în nevoie ; să cultive încrederea în „unicitatea națională și culturală" a canadienilor ; să-și reînnoiască angajamentul pentru unitatea națională. Reafirmarea acestor principii de acțiune arată că Brian Mulroney este hotărît să continue, în mare măsură, cursul inițiat în 1984, cînd a preluat puterea.

Pentru a realiza o economie puternică, o atenție prioritară se va acorda, în continuare, reducerii deficitului bugetar. Deși, — susține guvernul — în ultimii patru ani, deficitul anual a scăzut de la opt la sută la sub cinci la sută din produsul intern, ceea ce ar reprezenta în termeni absoluți un declin de aproape zece miliarde dolari, deficitul continuă să fie foarte ridicat (24,4 miliarde) și să constituie o povară pentru economie. „Reducerea, în continuare, a deficitului este o necesitate vitală, dacă se dorește asigurarea bunăstării economice a Canadei. Moștenirea deficitelor trecute constă într-o datorie masivă. Plățile anuale ale dobînzilor la această datorie consumă, acum, 31 de cenți la fiecare dolar din veniturile guvernului. Iar aceste plăți stînjenesc capacitatea guvernului de a îndeplini alte priorități". Controlul cheltuielilor federale, pentru a menține stabilitatea economică și a permite creșterea economică, este, ca atare, preocuparea principală a guvernului în acest domeniu și va fi subliniată în bugetul pe care ministrul de finanțe, Michael Wilson, îl va prezenta la 27 aprilie. (Ministrul însuși preciza reporterilor : „Sîntem chiar acum martorii impactului pe care ratele înalte ale dobînzilor, din această țară și din alte țări, îl

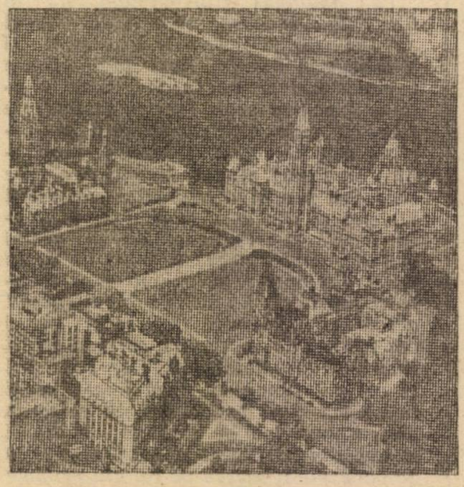

Parlamentul canadian — o nouă sesiune

au asupra deficitului nostru fiscal. Acesta trebuie să fie un mesaj clar pentru toți canadienii : ne aflăm în fața unei probleme enorme pe care trebuie să o rezolvăm. Viitorul buget va continua ceea ce s-a întreprins în ultimii patru ani pentru a reduce deficitul, a controla cheltuielile guvernamentale și a asigura obținerea controlului asupra datoriei guvernului"). În același domeniu financiar se va continua reforma fiscală care „să asigure competitivitatea economiei canadiene".

Tot în domeniul economic se anunță următoarele intenții : se va trece la reducerea barierelor comerciale dintre provincii ; se va continua ajutorarea firmelor mici și mijlocii ; se va crea o rețea de centre de perfecționare și programe de dezvoltare în tehnologii strategice, precum biotehnologia, industria materialelor noi și tehnologia informației ; o nouă abordare federală a dezvoltării regionale va duce la înființarea unor agenții regionale de decizii ; vor fi urmărite, mai departe, inițiativele primului mandat — privatizarea unor societăți de stat, reforma legilor privind falimentul ; se vor extinde programele pentru noi locuri de muncă și se vor opera modificări în asigurările de șomaj ; se va trece la aplicarea unui program în patru puncte privind mediul înconjurător — combaterea poluării apei și a aerului, protejarea regiunii arctice, negocierea unui tratat, referitor la ploile acide, cu Statele Unite ; se va acorda atenție și altor probleme, precum lupta împotriva abuzului de droguri și a SIDA, revizuirea legii privind tinerii contravenienți ș.a.

Atenția deosebită acordată problemelor direct sau indirect legate de starea economiei este explicabilă. Deși situația economică pare ceva mai bună decît la începutul precedentei guvernări Mulroney și nu pot fi negate unele realizări, ea este departe de ceea ce se spera și există încă dosare acute : pe lîngă amintitul deficit uriaș, proporția șomajului (peste 7,5 la sută din forța de muncă), necesitatea repartizării mai armonioase a noilor locuri de muncă, discrepanțe mari între diferite pături ale populației și între diferite provincii ș.a. Mai mult, un ultim raport al F.M.I. afirma că economia canadiană va crește mai încet decît a tuturor celorlalte principale țări occidentale : 2,9 la sută, în acest an, și 2,5 la sută în 1990, față de 3,3 la sută și 2,9 la sută, cît s-ar putea înregistra în cazul celorlalți membri ai așanumitului grup „al celor șapte". Ministrul finanțelor afirma că o creștere mai redusă va contribui la ținerea în frîu a inflației, dar opoziția și sindicatele au reacționat viguros. De altfel, în primele declarații de după „discursul tronului", liderul liberal John Turner afirma că se preconizează impozite mai mari, care vor lovi în cetățeanul obișnuit, în timp ce reducerile de cheltuieli, în special în domeniul serviciilor, vor lovi în cei cu venituri mici. Conservatorii, mai preciza Turner, sînt la fel de răspunzători pe cît sînt liberalii de amploarea datoriei — și încă într-o perioadă mai scurtă de timp. Liderul neodemocrat, Ed Broadbent, declara, la rîndul său, că din buget, așa cum se preconizează, vor beneficia doar corporațiile, potrivit viitoarelor reglementări. Nici comentariile presei nu pierdeau din vedere aceste aspecte. „Guvernul conservator — scria «Globe and Mail» — a promis să treacă la un program dur de reducere a datoriei naționale, sugerînd că universalitatea programelor sociale poate fi erodată. Discursul a indicat o ușoară reorganizare a priorităților și un accent deosebit pe reducerea deficitului. Dar n-a semnalat și schimbări radicale de direcție".

În plan extern, se remarcă aceeași continuitate, cu cîteva ușoare accente noi privind îndeosebi cooperarea în Arctica. „În calitatea sa de vecin imediat al celor două superputeri, Canada va recurge la influența sa pentru a întări înțelegerea și cooperarea dintre Est și Vest. Guvernul va continua să încurajeze eforturile de reducere și de limitare a armamentelor și să contribuie la reglementarea conflictelor regionale. Realitățile economice, sociale și ale mediului înconjurător de astăzi fac

În această săptămînă...

Madrid. Reuniunea „celor 12"

C.E.E. își propune să adopte, în următoarele luni, o poziție comună față de soluționarea pașnică a conflictului din Orientul Mijlociu și speră să fie aprobate o serie de inițiative, în acest sens, la viitoarea conferință la nivel înalt a „celor 12" din luna iunie, de la Madrid, transmite agenția „EFE". A-

mai evidente decît oricînd interdependența națiunilor lumii. În aceste noi împrejurări, Canada are de adus contribuții speciale și interese legitime de apărat". Referința este directă, în „discursul tronului", la agricultorii canadieni, care întîmpină dificultăți pe piața mondială, și la pescarii canadieni, care își văd diminuate recoltele datorită „superpescuitului" dincolo de limita de 200 de mile a zonei economice canadiene. (Conflictul pe tema cotelor de pește prins în largul Canadei, izbucnit, de pildă, între această țară și Franța, abia s-a încheiat, după trei ani de negocieri).

Dată fiind majoritatea de care dispune guvernul în Camera Comunelor, adoptarea acestui program de lucru nu constituia o dificultate. Lucrurile se vor lămuri și mai mult odată cu prezentarea bugetului și a detaliilor financiare. Cîteva aspecte sînt, însă, de pe acum, limpezi. Oferind un program cu prea puține înnoiri majore, Brian Mulroney nu s-a îndepărtat, de fapt, de promisiunile sale electorale. Campania din toamna anului trecut a avut drept temă prioritară acordul economic cu Statele Unite și s-au dezbătut, în prea redusă măsură, alte aspecte. Dar, tot atunci, avea să se remarce destul de clar ceea ce John Hutcheson numea în revista „The Canadian Forum" „o realiniere politică": „Există puține dubii că triumful electoral al Partidului Conservator condus de Brian Mulroney indică o deplasare decisivă pe harta politică a Canadei. Mulroney a forjat o nouă coaliție politică, ce și-a dovedit potențialul în campania din 1988. Dacă această nouă coaliție este în cel mai bun interes al Canadei constituie o altă întrebare". Or, chiar dacă au dat cîștig de cauză conservatorilor (și dorința unei continuități își va fi spus larg cuvîntul, pe lîngă rolul jucat de „noua coaliție"), aceleași alegeri de anul trecut n-au înlăturat de pe scena politică partidele opoziției, dimpotrivă, acestea au progresat față de scrutinul precedent. Dacă Brian Mulroney a obținut, și de această dată, un mandat clar, a fost potrivit asigurărilor că va îndeplini anumite promisiuni electorale. Dar, își continuă John Hutcheson analiza, „există multe motive să se creadă că el nu-și va putea îndeplini promisiunile, mai ales în economie. Suporterii săi îi vor reaminti care sînt adevăratele lor interese". Confruntarea va porni, prin urmare, cum afirmau analiști lucizi încă de la începutul anului, de la starea economiei. Iar dacă opoziția, în ansamblu, va reuși să realizeze o coaliție de interese, chiar și dispunînd de majoritate parlamentară, situația guvernului va fi dintre cele mai dificile.

Stelian Țurlea

BONN

Remanierea ministerială

Săptămîna trecută, cancelarul R.F.G., Helmut Kohl, a efectuat o importantă remaniere a guvernului pe care îl conduce. În cadrul unei conferințe de presă, el a anunțat schimbarea titularilor la opt ministere, între care trei considerate drept portofolii-cheie : finanțe, apărare și interne. Este nu numai cea mai amplă reorganizare a cabinetului vest-german de la preluarea puterii de către actuala coaliție guvernamentală (în 1982), ci — potrivit însești declarațiilor cancelarului — din ultimii 40 de ani.

Remanierea guvernamentală a fost precedată de intense dezbateri — purtate, pe parcursul a mai multor săptămîni, între liderii partidelor coaliției guvernamentale (Uniunea Creștin-Democrată, Uniunea Creștin-Socială și Partidul Liber-Democrat) — principalul ei scop constituindu-l, așa după cum subliniază observatorii, o recîștigare, prin îmbunătățirea imaginii, a popularității, care, de mai multă vreme, înregistrează o tendință accentuată de scădere în rîndul electoratului vest-german (vezi „Lumea" nr. 15/a.c.).

Cea mai importantă schimbare o reprezintă cooptarea în cabinet a președintelui U.C.S., Theo Waigel, el preluînd portofoliul finanțelor. Se apreciază că, în acest mod, s-a conferit un plus de pondere influenței Uniunii Creștin-Sociale în cadrul echipei guvernamentale, opinie susținută, de altfel, și de faptul că alegerea noului purtător de cuvînt al guvernului, s-a oprit tot asupra unui creștin-social, respectiv Hans Klein (anterior, acesta deținea portofoliul cooperării economice).

Portofoliul apărării a fost încredințat lui Gerhard Stoltenberg (U.C.D.). El îl înlocuiește în acest post — după ce s-a aflat mulți ani în fruntea ministerului de finanțe — pe Rupert Scholz, care părăsește cabinetul. G. Stoltenberg este considerat a avea o mare experiență în probleme internaționale; observatorii remarcînd că venirea sa la conducerea ministerului apărării survine într-un moment în care R.F.G. este angajată într-o dispută delicată în cadrul N.A.T.O., în problema modernizării forțelor nucleare cu rază scurtă de acțiune.

În fruntea ministerului afacerilor interne a fost numit Wolfgang Schauble (U.C.D.), fostul șef al Cancelariei federale. El îl înlocuiește în acest post pe Friedrich Zimmermann (U.C.S.), care a preluat portofoliul transporturilor. Se consideră că noul ministru de interne va adopta o atitudine mai flexibilă decît predecesorul său în negocierile cu Partidul Liber-Democrat referitoare la o serie de probleme controversate de politică internă.

Cancelarul Helmut Kohl și președintele U.C.S., Theo Waigel (în prim-plan), la o conferință de presă. Șeful guvernului vest-german a dezmințit că liderul creștin-social ar fi legat de anumite condiții intrarea sa în cabinet...

Alte schimbări : noul șef al Cancelariei federale devine Rudolf Seiters (U.C.D.) ; prin numirea Gerdei Hasselfeldt (U.C.S.) la conducerea ministerului lucrărilor publice, în locul lui Oscar Schneider, a crescut numărul femeilor în guvern, ajungînd la trei ; portofoliul cooperării economice a fost preluat de Jürgen Warnke (U.C.S.), care, anterior, conducea ministerul transporturilor.

Reorganizarea cabinetului a afectat numai portofolii deținute de membri ai U.C.D. și U.C.S., cei patru miniștri ai Partidului Liber-Democrat, inclusiv șeful diplomației, Hans-Dietrich Genscher, păstrîndu-și posturile.

Miniștrii nou numiți vor depune jurămîntul la 21 aprilie. La o săptămînă după aceasta, Helmut Kohl va prezenta în Bundestag o declarație guvernamentală cu privire la direcțiile principale ale politicii guvernului pentru perioada legislativă care a mai rămas și cu privire la perspectivele anilor '90.

Vasile Crișu

ceasta este una din concluziile reuniunii miniștrilor de externe comunitari care a avut loc la Granada (Spania) și, după cum a declarat șeful diplomației spaniole, Fernandez Ordonez, poziția comună a C.E.E. trebuie să se bazeze „pe sugestii constructive și concrete". Astfel, Piața comună va continua să mențină contacte cu părțile implicate în conflictul din regiune. Ordonez a precizat că discuțiile care au avut loc, pînă în prezent, în legătură cu Orientul Mijlociu, au contribuit la „menținerea în centrul atenției a problemei, devenită insuportabilă, din teritoriile ocupate".

În legătură cu situația din Liban, ministrul spaniol a exprimat „îngrijorarea «celor 12»" și a insistat din nou asupra necesității de a se ajunge la un acord de încetare a focului în țară.

Referindu-se la relațiile politice dintre C.E.E. și țările latino-americane membre ale „Grupului celor opt", Ordonez și-a exprimat speranța că, la viitoarea conferință comunitară la nivel înalt din iunie, de la Madrid, „se va ajunge la un consens" asupra datoriei externe a Americii Latine. Astfel, „cei 12" vor încerca, în următoarele două luni, să ajungă la un acord asupra aspectelor fundamentale, pentru a contribui la reducerea acestor datorii (ce depășesc 400 miliarde dolari) și care constituie un risc permanent de instabilitate politică și economică.

Atît reprezentanții comunitari, cît și cei ai „Grupului celor opt" — format din Argentina, Brazilia, Columbia, Peru, Mexic, Uruguay și Venezuela, Panama (suspendată temporar), — au subliniat că, la reuniunea de la Granada, s-a constatat că există unele divergențe în legătură cu modalitățile de reducere a datoriilor.

În ce privește dezbaterile privind reformele instituționale comunitare, Ordonez a insistat asupra faptului că C.E.E. se află încă departe de consens, deși la Granada a fost exprimată, pentru prima oară, necesitatea acestor reforme în contextul creării viitoarei piețe unice.

MONTEVIDEO

Contextul unui referendum

Chemaţi duminică la urne, în cadrul unui referendum, uruguayenii cu drept de vot au avut de decis între menţinerea sau anularea legii privind amnistirea acelor membri ai forţelor armate ce s-au făcut vinovaţi de încălcări ale drepturilor omului în timpul fostului regim militar (1973—1985). Axat pe o problemă ce a stîrnit vii polemici şi controverse, referendumul a confirmat, dincolo de aspectul concret în dezbatere, tradiţia uruguayană a consultărilor populare, ca mijloc de rezolvare a disputelor politice pe teme de interes naţional.

Problema supusă, la 16 aprilie, deciziei maselor din Uruguay (ţară cu aproximativ 3 milioane locuitori, dintre care 2,3 milioane cu drept de vot) se raportează la un trecut foarte recent : în 1985, după 12 ani de regim militar, Uruguayul a revenit la o conducere civilă, desemnată pe calea scrutinului general ; noul preşedinte al ţării a fost ales Julio Maria Sanguinetti, din partea partidului „Colorado". În acest cadru, una dintre măsurile adoptate de guvernul constituţional a fost cea a înaintării spre dezbatere, în parlament, a legii privind „absolvirea de vină" a militarilor care au comis „excese" în timpul aşa-numitei „lupte antisubversive" din vremea fostului regim militar. Adoptată, în decembrie 1986, de către un parlament dominat de cele două partide tradiţionale uruguayene — „Colorado", la guvern, şi „Blanco" (Partidul Naţional, principala formaţiune de opoziţie) — legea a stîrnit vii şi insistente controverse. O serie de grupări politice, personalităţi independente, principala centrală sindicală naţională, alte organizaţii de masă s-au opus acesteia, luîndu-se, în consecinţă, decizia de a se propulsa organizarea unui referendum pentru validarea sau anularea amintitei legi. Potrivit Constituţiei, o asemenea consultare electorală putea avea loc numai în cazul în care cel puţin 25 la sută din populaţia cu drept de vot se pronunţa în sprijinul organizării ei. Acţionînd intens, cercurile politice favorabile referendumului — coaliţia de stînga „Frontul Amplu", a treia forţă politică din ţară, Mişcarea de Eliberare Naţională-„Tupamaros", o serie de sectoare minoritare din rîndul partidelor „Colorado" şi „Blanco", Centrala sindicală, diverse organizaţii de masă şi obşteşti — au reuşit să strîngă, într-adevăr, peste 600 000 de semnături de sprijin, ceea ce a condus la recenta prezentare la urne.

Preşedintele Julio Maria Sanguinetti : „Majoritatea a decis într-un spirit democratic" asupra unei „soluţionări politice"

Considerat, pînă la începutul deceniului trecut, respectiv pînă în anii premergători loviturii de stat militare, o adevărată „Elveţie a Americii Latine", Uruguayul are o lungă tradiţie a consultărilor populare, care au debutat prin cea destinată aflării opiniei maselor în legătură cu separarea bisericii de stat (în 1917). Au urmat alte 11 referendumuri, în general pe teme constituţionale, dar şi politice. Pe această cale s-a stabilit, de pildă, trecerea de la fostul „sistem colegial" de conducere a ţării (un colegiu alcătuit din nouă persoane, cu un preşedinte prin rotaţie) la cel prezidenţial actual ; a fost, de asemenea, aprobată prezenta Constituţie şi s-au adoptat, pe de altă parte, noi norme privind procedura alegerilor legislative. În acest cadru, este de remarcat ultimul referendum, din noiembrie 1980, cînd, în plin regim militar, populaţia a respins tendinţa acestuia de permanentizare la putere (guvernul „de facto" a propus o nouă Constituţie, prin care se legaliza „sistemul autoritar", respectiv militar, de conducere a ţării).

Pe această linie a consultării maselor largi se înscrie şi consultarea electorală de duminica trecută, cînd cei cu drept de vot au pus în urnă buletinele de culoare galbenă sau verde, pronunţîndu-se, respectiv, pentru ratificarea sau anularea legii de amnistiere a militarilor vizaţi de justiţie. Rezultatele au indicat un răspuns majoritar favorabil legii în cauză, constatîndu-se că un rol important l-au avut, în acest sens, procentele ridicate ale voturilor exprimate de populaţia din interiorul ţării. În Montevideo, unde se concentrează 1,3 milioane din locuitorii Uruguayului, votul a fost, din contră, favorabil anulării textului amintit de lege, dar, desigur, ceea ce a contat a fost rezultatul de ansamblu. „Majoritatea a decis în spirit democratic", a declarat preşedintele Julio Maria Sanguinetti, subliniind că în discuţie s-a aflat „o problemă şi o soluţionare de natură politică, şi nu o chestiune de ordin moral". În mesajul său radiotelevizat, şeful statului a arătat că procesul actual, de tranziţie democratică, se află într-un moment al finalizărilor. „Este necesar să consolidăm, acum, instituţiile democratice, care funcţionează deja de patru ani. Să ne aplecăm, în prezent, asupra viitorului, a alegerilor prezidenţiale din noiembrie, folosind din nou urnele ca simbol al voinţei populare", a declarat şeful statului.

Semnificativ este faptul că, dincolo de confruntările stîrnite de problema în dezbatere, ansamblul cercurilor politice uruguayene, inclusiv forţele armate, s-au angajat, încă înainte de referendum, să respecte decizia urnelor, indiferent care ar fi

---

În această săptămînă...

Problema afgană în atenţia Consiliului de Securitate al O. N. U.

După un an de la încheierea, la Geneva, a Acordurilor privind reglementarea politică a problemei Afganistanului şi la două luni după încheierea operaţiunilor de retragere a trupelor sovietice, evoluţia evenimentelor, ca şi declaraţiile oficiale atestă o situaţie, în continuare, complicată în Afganistan.

La cererea guvernului afgan, Consiliul de Securitate al ONU s-a întrunit, la 11 aprilie, într-o şedinţă de urgenţă, pentru a examina situaţia din Afganistan. La dezbateri au luat cuvîntul ministrul de externe al Afganistanului, Abdul Wakil, şi Iqbal Akhund, consilier pentru probleme externe şi de securitate al primului ministru pakistanez. Abdul Wakil a atras atenţia asupra intensificării agresiunii armate şi a amestecului străin în treburile interne ale Afganistanului, ceea ce — a spus el — periclitează pacea şi securitatea în regiune. El a cerut adoptarea de măsuri pentru încetarea agresiunii şi a reluat propunerea guvernului ţării sale privind organizarea unei conferinţe internaţionale, în scopul asigurării neutralităţii permanente şi demilitarizării Afganistanului. La acest forum — a arătat A. Wakil — ar putea participa reprezentanţi ai ţărilor vecine, ai URSS şi SUA, ca garanţi ai Acordurilor de la Geneva, ai altor membri ai Consiliului de Securitate. Ministrul afgan a relansat, către toate părţile, un apel de încetarea focului, pentru a se putea asigura desfăşurarea unor alegeri libere şi democratice, cu participarea tuturor partidelor politice, precum şi constituirea unui guvern cu o bază largă. Politica de reconciliere naţională, proclamată de guvernul afgan, constituie singura posibilitate de soluţionare a problemelor interne, iar aspectele referitoare la autodeterminare şi la sistemul politic şi economic trebuie să fie reglementate exclusiv de poporul afgan — a afirmat A. Wakil.

La rîndul său, consilierul pentru problemele externe al primului ministru pakistanez, Iqbal Akhund, a anunţat, în Consiliului de Securitate, că Pakistanul a acceptat desfăşurarea de observatori ai O.N.U. de-a lungul frontierei dintre Afganistan şi Pakistan. Agenţiile de presă consemnaseră, anterior, cererea adresată secretarului general al O.N.U., de preşedintele afgan, privind înfiinţarea unor posturi permanente de observatori ai ONU la graniţa dintre ţara sa şi Pakistan. Preşedintele Najibullah a afirmat că este necesar ca grupul de observatori militari ai ONU pentru Afganistan şi Pakistan (UNGOMAP) să stabilească posturi permanente într-o serie de zone pentru a urmări situaţia din spaţiul respectiv.

fost aceasta. Populația s-a pronunțat, pe calea votului, în favoarea „păcii interne, prin privirea plasată în viitor și nu în trecut, prin renunțare la resentimente și crispare", cum declara unul din liderii politici. Pe de altă parte, șeful statului a accentuat asupra celor trei măsuri luate în direcția „păcii interne", după revenirea la o guvernare civilă. Între acestea se află amnistia acordată membrilor grupului de gherilă „Tupamaros", în martie 1985, ceea ce a permis eliberarea acestora din închisoare și intrarea lor în legalitate, în cadrul unui partid politic ; s-a adăugat permisiunea acordată celor înlăturați din posturile lor, în timpul fostului regim militar, pe motive politice, de a reveni la lucru ; în sfîrșit, s-a adoptat legea amnistiei pentru cei bănuiți de „excese" în perioada aceluiași regim. Prin această lege a fost suspendat un număr de 35 de procese intentate în urma unor acuzații de sechestrări și dispariții de persoane. Cercetările întreprinse de o comisie parlamentară stabiliseră, anterior, că un număr de 46 membri ai poliției și armatei sînt „serios implicați" într-o serie de acte condamnabile, comise în perioada regimului de facto. (Între faptele incriminate se află și asasinarea, în 1976, la Buenos Aires, a foștilor politicieni și deputați Hector Gutierrez Ruiz și Zelmar Michelini).

Referendumul de duminică a ridicat, în esență, una din problemele dificile întîmpinate, în ultimii ani, de unele state latinoamericane care au trecut de la un regim de facto la unul constituțional : cea a raporturilor dintre noul guvern civil și forțele armate, înlăturate de la putere. Alături de aspectele politice și statale, legate de consolidarea proceselor democratice recent inițiate, s-a impus atenției starea generală de spirit, din rîndul populației, care a exercitat, adesea, presiuni asupra conducerii actuale în direcția pedepsirii acelor membri ai armatei ce s-au făcut vinovați de abuzuri în timpul exercitării puterii. În acest sens, guvernul argentinian a decis aducerea principalilor acuzați (membrii juntelor militare) în fața justiției. Pe de altă parte, o problemă o constituie ponderea pe care o dețin încă militarii în contextul actualelor guverne civile și influența ce o pot exercita asupra acestora. Căci procesul democratic ce s-a afirmat, în ultimii ani, pe continent are nevoie de o consolidare mai fermă, de asigurarea ansamblului condițiilor pentru garantarea ireversibilității lui și evitarea unor posibile repetări ale puciurflor. Este cadrul în care s-au căutat și definit diverse soluții, de la țară la țară, de clarificare a rolului armatei pe plan național, dar și de integrare deplină a acesteia în ansamblul societății — ceea ce a constituit prilej de aprinse dezbateri interne, de controverse și, adesea, de polemici, justificate prin stadiul actual de „tranziție spre democrație".

În acest context trebuie apreciate și evenimentele recente din Uruguay. În legătură cu problemele în dezbatere, șeful statului, Julio Maria Sanguinetti, a apreciat că rezultatul recentului referendum va permite ca forțele armate să nu fie excluse de la „afirmarea spiritului de reconciliere națională", ce trebuie să prevaleze, în prezent, în țară, la trecerea unei bune perioade de timp de la revenirea la un guvern constituțional. „Victoria este a tuturor. Organizarea unui referendum constituie o afirmare a voinței populare", au afirmat diverși lideri politici uruguayeni.

Anca Voican

Ample acțiuni de protest împotriva planurilor NATO de modernizare a rachetelor nucleare

Într-o serie de țări vest-europene au fost consemnate, săptămîna aceasta, numeroase acțiuni și luări de poziții împotriva planurilor NATO de modernizare a rachetelor nucleare. Astfel, la Bruxelles s-a desfășurat una din cele mai mari demonstrații pentru pace din Belgia, cu participarea a peste 75 000 de oameni, reprezentînd cele mai diferite orientări politice și profesionale, la care au luat parte, de asemenea, liderii mai multor partide politice reprezentate în Parlament. Participanții la această acțiune de protest față de planurile NATO de modernizare a armelor nucleare, care reprezintă, în fapt, o continuare a cursei înarmărilor atomice, purtau pancarte pe care se putea citi „NU, noilor rachete !", „Afară cu rachetele din țară !"

De asemenea, la conferința PC din Danemarca a fost adoptată o rezoluție specială care subliniază că trebuie să fie modernizată nu arma nucleară tactică a NATO, ci concepția acestui bloc în domeniul apărării. În rezoluția adoptată la conferință se arată că Alianța Nord-Atlantică trebuie să-și pună politica în concordanță cu spiritul vremii și să renunțe la planurile de modernizare a armei nucleare tactice din Europa. Înfăptuirea planurilor de modernizare ar însemna o nouă spirală a cursei înarmărilor nucleare și ar duce la creșterea încordării pe continent. S-a cerut, totodată, guvernului danez să se pronunțe împotriva oricărei forme de modernizare a armei nucleare și să sprijine eforturile vizînd eliberarea continentului de acest tip de armă de distrugere în masă.

La rîndul său, secțiunea Uniunii Sindicatelor Britanice din Scoția, întrunită la Aberdeen, a condamnat ferm planurile NATO de modernizare a rachetelor nucleare tactice. Într-un document se cere desființarea tuturor „punctelor de sprijin" ale bazelor nucleare de pe teritoriul Marii Britanii. Reprezentanții celor 800 000 de membri de sindicat scoțieni s-au pronunțat, de asemenea, împotriva dotării submarinelor britanice cu rachete nucleare modernizate.

În Norvegia a fost lansată o amplă campanie la nivel național, în semn de protest față de continuarea cursei înarmărilor și de menținerea pericolului de declanșare a unui conflict nuclear cu consecințe catastrofale pentru umanitate. În cadrul primei acțiuni a campaniei, desfășurată în capitală, participanții s-au pronunțat pentru sistarea programelor NATO de modernizare a rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune și în favoarea creării unei zone lipsite de arme atomice în nordul Europei. Campania a fost inițiată de principala organizație de luptă pentru pace din țară, al cărei nume este — „NU, armelor atomice !"

În intervenția sa din Consiliul de Securitate, consilierul pentru probleme externe al primului ministru pakistanez a arătat că țara sa acceptă o „prezență permanentă" la frontieră a unor membri a UNGOMAP. (Misiunea acestui grup, de 40 de membri, a fost stabilită prin Acordurile de la Geneva, din aprilie 1988 — menționează agențiile de presă, adăugînd că redesfășurarea acestor observatori, care își au, în prezent, sediile la Kabul și Islamabad, este la latitudinea secretarului general al ONU).

Luni, Consiliul de Securitate și-a reluat dezbaterile cu privire la situația din Afganistan. De la ONU, secretarul general, Javier Perez de Cuellar, a dat publicității o declarație în care și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu escaladarea conflictului în această țară și a cerut tuturor părților să asigure înfăptuirea strictă a obligațiilor asumate la Geneva. De asemenea, el a lansat un apel către toți afganii de a acționa prin dialog, pentru formarea unui guvern național de largă reprezentare.

De asemenea, la o recentă întîlnire cu reprezentanții diplomatici la Kabul, președintele Najibullah a declarat: Noi, afganii, trebuie să arătăm lumii întregi că dispunem de suficientă forță și curaj pentru a hotărî, independent, prin eforturi comune, viitorul țării, pentru a determina perspectivele dezvoltării ei sociale, economice și politice. În pofida poziției belicoase a extremiștilor înarmați — a spus el —, Afganistanul va rămîne fidel politicii de reconciliere națională. Guvernul — a precizat președintele — va continua efortul vizînd dialogul și realizarea înțelegerii cu toate forțele de opoziție — partide, grupări, comandanți, detașamente înarmate, personalități politice.

„Securitate pentru toți — programul de dezarmare"

La Stockholm, s-au desfășurat lucrările reuniunii Comisiei independente pentru problemele dezarmării și securității, cunoscută sub numele de „Comisia Palme". Această organizație, cu caracter neguvernamental, a fost creată în 1980, din inițiativa fostului premier suedez, Olof Palme.

La recentele lucrări — dedicate elaborării unui document pe baza raportului alcătuit de comisie sub titlul „Securitate pentru toți — programul de dezarmare", ca și a altor inițiative vizînd înlăturarea pericolului nuclear — au participat oameni politici și de știință din 12 țări.

Comisia a cerut un sprijin mai mare din partea Națiunilor Unite. Într-un raport, prezentat după opt ani și jumătate de activitate, membrii acestui organism internațional neguvernamental au propus crearea unui fond special care să garanteze eficiența activităților forțelor ONU de menținere a păcii. Participanții la ședința de la Stockholm au reînnoit propunerea, prezentată pentru prima dată în 1982, cu privire la instituirea în Europa a unei zone denuclearizate și libere de arme convenționale ofensive.

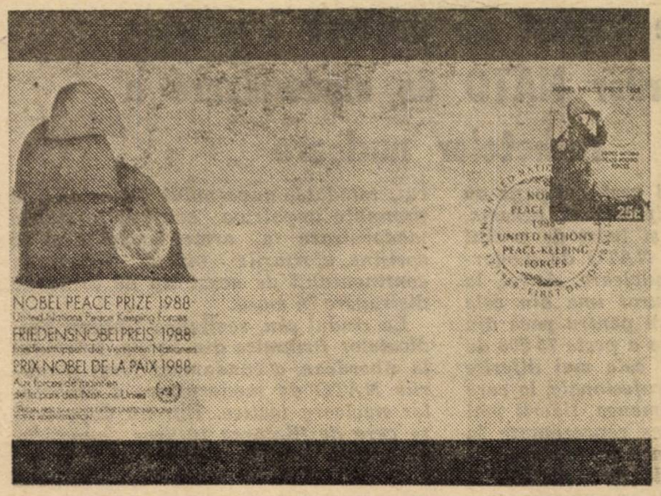

Recent, forurile de resort ale Națiunilor Unite au emis un timbru special, pentru a marca evenimentul conferirii Premiului Nobel pentru pace „căștilor albastre", în decembrie 1988

1000+1

Turneu

Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, va întreprinde, între 17 și 29 aprilie, un turneu european cuprinzînd Luxemburgul, Elveția, Polonia și Austria — s-a anunțat, oficial, la Națiunile Unite.

Studiu

Perspectiva aderării Austriei la C.E.E. va însemna „modificări ireversibile în statutul său internațional" — se afirmă într-un studiu efectuat de experți ai universității americane Harvard, la cererea organizației obștești austriece „Inițiativa : Austria și Europa". Autorii studiului susțin că intrarea Austriei în C.E.E. ar pune capăt politicii de neutralitate a acestei țări, ea fiind nevoită să revizuiască tratatele cu unele state, precum și unele obligații internaționale asumate. Politica Pieței comune se va repercuta în mod inevitabil și asupra politicii externe a Austriei — sînt de părere experții de la Harvard.

Sondaj

Majoritatea cetățenilor americani — indică un sondaj de opinie, realizat de „Centrul Roosevelt pentru probleme politice — se pronunță pentru o reducere semnificativă a cheltuielilor militare ale S.U.A., prin diminuarea amplorii procesului de modernizare a armamentelor nucleare, ca și a numărului militarilor americani staționați în Europa sau Asia.

Inundații

În urma recentelor inundații — cele mai puternice din ultimii 30 de ani —, un număr de 250 de localități au fost șterse de pe fața pămîntului, în provincia Sistan Beluchistan din sud-estul Iranului — a informat agenția „IRNA". Inundațiile au fost provocate de ploile torențiale care au durat cîteva zile. Peste 30 000 de hectare se află sub apă. Au pierit zeci de mii de vite, au fost izolate complet zeci de localități. Pagubele totale provocate provinciei afectate sînt estimate la 150 milioane dolari.

Havana a găzduit cea de-a 41-a sesiune a Biroului Federației Sindicale Mondiale. Între altele, au fost examinate probleme privind pregătirea celui de al XII-lea congres mondial al sindicatelor. Pentru prima dată, la lucrările sesiunii, au participat reprezentanți ai organizațiilor regionale sindicale din țările Americii Latine și bazinului Caraibilor. Comunicatul final al sesiunii salută pașii pozitivi efectuați în lume în direcția dezarmării nucleare, reducerii încordării internaționale, precum și a reglementării pașnice a conflictelor regionale. Se subliniază că lupta pentru eliminarea pericolului nuclear și lichidarea armelor nucleare constituie o sarcină complexă, de importanță vitală pentru omenire

Critică

Președintele Partidului Social-Democrat din R.F.G., Hans-Jochen Vogel, l-a criticat pe cancelarul Helmut Kohl în legătură cu poziția lui „oscilantă" în problema modernizării rachetelor cu rază scurtă de acțiune. Liderul P.S.D. a relevat că majoritatea populației vest-germane nu înțelege de ce, după eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune, trebuie să fie instalate noi sisteme de arme nucleare cu rază de pînă la 500 kilometri. Liderul social-democrat a salutat faptul că, și în cadrul partidului de guvernămînt, U.C.D., se aud tot mai frecvent voci care se pronunță împotriva staționării de noi rachete nucleare pe teritoriul vest-german.

Guvern

În Uganda, președintele Yoweri Museveni a format un nou guvern, din 48 de miniștri și 27 de miniștri-adjuncți. 14 din membrii fostului cabinet nu au fost confirmați în funcții. Toți miniștrii fac parte din organul legislativ suprem al țării, Consiliul Național al Rezistenței, constituit după alegerile din luna februarie. La prima sesiune a Consiliului Național al Rezistenței, președintele Ugandei a subliniat că sarcinile cele mai importante aflate în fața țărilor africane sînt consolidarea unității și suveranității naționale, dezvoltarea colaborării interafricane, lichidarea analfabetismului și pregătirea cadrelor naționale. El a relevat, totodată, că actuala ordine economică internațională nu oferă unor țări ca Uganda posibilitatea asigurării progresului necesar. Pentru a depăși această situație este necesară extinderea exporturilor și reducerea importului, prin producerea unor mărfuri pe care Uganda este nevoită în prezent să le achiziționeze de peste hotare. Șeful statului ugandez a subliniat, de asemenea, că linia politică externă a țării se întemeiază pe principiile nealinierii și colaborării cu toate țările, indiferent de sistemul lor social.

Tineret

La Nicosia a avut loc o întîlnire între reprezentanții organizațiilor de tineret și studențești ale comunităților greacă și turcă din Cipru, prima de acest gen după evenimentele din 1974 — a informat agenția cipriotă de presă „CNA". Cu acest prilej, au fost discutate aspecte ale problemei cipriote și contribuția organizațiilor respective la soluționarea pașnică a situației din insulă, precizează sursa citată.

Șef

Noul șef al forțelor aeriene ale SUA din Europa occidentală, în locul lui William Kirk, este generalul Michael Dugan, care a lucrat în ultima perioadă în cadrul Pentagonului. El va avea în subordine 40 de unități americane din opt țări vest-europene, cu un efectiv total de 66 000 militari.

Audieri

În cadrul unor audieri organizate în parlamentul Japoniei, despre care au relatat agențiile internaționale de presă, primul ministru, Noboru Takeshita, a recunoscut că a primit, în intervalul 1985—1987, din partea companiei „Recruit", suma totală de 151 milioane yeni (circa 1,2 milioane dolari). El a precizat că banii au fost oferiți în mai multe ocazii, sub formă de donații ale firmei menționate pentru fondul său politic. În perioada menționată, Noboru Takeshita se număra printre cei trei fruntași politici liberal-democrați avînd șanse să devină președinte al PLD și să obțină, automat, funcția de prim-ministru. Primul ministru nipon a respins cererile repetate ale opoziției de a demisiona, împreună cu întregul guvern, de a dizolva parlamentul și a convoca alegeri anticipate pentru ambele camere. Noboru Takeshita a declarat că, în prezent, cel mai important lucru este să se treacă la transpunerea în practică a reformelor menite să pună capăt corupției în domeniul politic.

Mascota Expoziției Universale ce va avea loc la Sevilla, în Spania, în anul 1992

Strategie

Pentru un nou echilibru în relațiile Nord—Sud s-au pronunțat liderul P.S. Francez, Pierre Mauroy, și secretarul general al P.C. Italian, Achile Occhetto, aflat în vizită la Paris. În cadrul unei conferințe comune de presă, ei au subliniat necesitatea elaborării unei strategii a tuturor forțelor de stînga din țările Pieței comune. A. Occhetto a fost primit de primul ministru al Franței, Michel Rocard, cu care a abordat aspecte ale situației internaționale.

Aderare

Ministrul venezuelean al relațiilor externe, Tejera Paris, a anunțat, într-o declarație, că țara sa va prezenta, în cadrul reuniunii ministeriale a mișcării de nealiniere, din 17—19 mai, de la Harare, o cerere oficială de aderare la mișcare — relatează agenția „Prensa Latina". În prezent, Venezuela are statut de observator în cadrul mișcării de nealiniere.

Întîlnire

Toate pregătirile sînt în curs de desfășurare în vederea întîlnirii chino-sovietice la nivel înalt, prevăzută pentru mijlocul lunii mai, cînd cele două țări urmează „să pună capăt trecutului și să înceapă un nou viitor", a declarat un purtător de cuvînt al Ministerului afacerilor externe al R. P. Chineze, declarație preluată de agenția „China Nouă". În cursul vizitei pe care M. Gorbaciov o va întreprinde în China, conducătorii celor două țări „vor discuta cu prioritate despre normalizarea relațiilor bilaterale", a arătat purtătorul de cuvînt.

Apel

Povara datoriei externe împiedică instaurarea păcii în America Centrală și îi sărăcește pe cei 28 milioane de locuitori din regiune — a afirmat, într-o declarație, făcută la Toronto, președintele Republicii Costa Rica, Oscar Arias, citat de agenția „Prensa Latina". El a lansat un apel organizațiilor internaționale și statelor industrializate de a acorda sprijin economic Americii Centrale în lichidarea datoriei externe. Președintele costarican s-a aflat în Canada în cadrul unui turneu, incluzînd și SUA. (În perioada 1980—1987, datoria externă a Americii Centrale a sporit de peste patru ori, de la 4 miliarde de dolari la 17,105 miliarde dolari).

„Mister"

Potrivit unor parlamentari britanici, cazurile de dispariție a unor nave de pescuit într-o zonă din Marea Irlandei, supranumită „filiala triunghiului Bermudelor", nu ar fi atît de enigmatice pe cît se crede. Disparițiile s-ar datora manevrelor executate în zonă de submarine britanice și americane. În timpul manevrelor — susțin parlamentarii — submersibilele cad în plasele vaselor de pescuit, trăgîndu-le la fund. Potrivit ziarului „The Times", în ultimii șase ani, au fost înregistrate peste 30 de incidente între nave de pescuit și submarine.

Tradiționalele acțiuni de primăvară, dedicate păcii, dezarmării, sînt în plină desfășurare în diferite părți ale lumii. În imagine — aspecte de la demonstrații ce au avut loc în R.F. Germania, Luxemburg și Japonia

„Ariane"

Stabilit inițial pentru 28 aprilie, startul rachetei „Ariane" a fost amînat din motive tehnice, — s-a anunțat la Paris. Racheta urma să plaseze pe orbite circumterestre doi sateliți de telecomunicații. Acesta trebuia să fie cel de-al 31-lea start al unei rachete de tip „Ariane".

Traficant

Oficialitățile americane și mexicane afirmă că arestarea, în Mexic, a lui Felix Gallardo, unul dintre conducătorii latino-americani ai traficului cu stupefiante, a constituit o lovitură serioasă dată exportului ilicit de cocaină spre Statele Unite. Calificat de procurorul general al Mexicului drept „traficantul nr. 1", Gallardo, arestat în orașul Guadalajara, este acuzat de a fi introdus lunar, în SUA, cîteva tone de cocaină. Autoritățile americane îl acuză, de asemenea, de implicare în asasinarea, în 1985, în Mexic, a lui Enrique Camarena, membru al Agenției americane de luptă contra drogurilor.

SIDA

Un al doilea tip de virus SIDA, care provine din Africa și ar putea complica și mai mult această epidemie, se extinde în cele două Americi — este afirmația unui grup de cercetători americani din Boston. Se relevă că, în Brazilia, de pildă, s-a descoperit un număr mic, dar semnificativ, de bolnavi de mare risc, infectați cu acest virus, cunoscut sub denumirea de HIV-2, din aceeași familie cu HIV-1, care provoacă cele mai multe cazuri de SIDA.

Populație

Populația Chinei a ajuns la 1,1 miliarde persoane — a făcut cunoscut agenția „China Nouă", citînd datele Biroului de stat pentru statistică. În prezent, populația Chinei reprezintă 22 la sută din populația globului și 36 la sută din cea a Asiei.

Vot

Noul cabinet turc, condus de premierul Türgüt Ozal, a obținut votul de încredere, solicitat parlamentului, după înfrîngerea suferită de Partidul Patriei, de guvernămînt, în alegerile locale din 26 martie. 289 de deputați s-au pronunțat în favoarea guvernului, iar 95 au fost împotrivă.

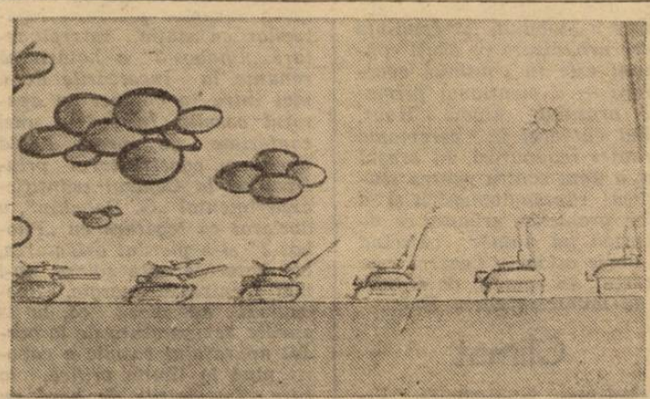

„Metamorfoză pozitivă" (tancurile devenind fabrici) — și-a intitulat lucrarea cubanezul Pedro Mendez, cîștigătorul premiului „Jean Effel", la cea de-a șasea ediție a bienalei „Cuba '89"

„Chiriași"

În 1988, Japonia a devenit cel mai mare furnizor de investiții străine directe în Statele Unite — atestă un recent studiu, dat publicității de Asociația pentru investiții străine în America (A.F.I.A.). Investitorilor japonezi — relevă studiul — le-au revenit, anul trecut, 15,09 miliarde dolari din totalul de 42,2 miliarde de investiții străine directe, efectuate anul trecut în S.U.A. Se precizează că valoarea scriptică a totalului investițiilor străine directe în S.U.A. ajunsese, la 1 ianuarie a.c., la 384,1 miliarde dolari. Se mai menționează că, în 1988, străinii și-au majorat portofoliile de acțiuni și investițiile directe în S.U.A. cu 210,7 miliarde dolari, acestea totalizînd global suma record de 1 700 miliarde dolari. Referindu-se la acest raport, senatorul Jim Exon a declarat că „S.U.A. trebuie să-și pună economia în ordine, să-și reducă deficitul bugetar, să-și amelioreze competitivitatea industrială și să-și mărească acumulările interne de capital". „Dacă nu se realizează schimbări fiscale și economice, a adăugat el, americanii riscă să devină chiriași pe propriul pămînt".

„Cadouri în semn de protest" au fost numite, simbolic, acțiunile declanșate de femeile japoneze împotriva sporirii taxelor și creșterii costului vieții în Japonia. La baza acestor manifestări s-a aflat un vechi obicei nipon, potrivit căruia, într-o singură zi a lunii februarie, din fiecare an, femeile au dreptul de a oferi cadouri bărbaților. Femeile tokiote au organizat, astfel, o inedită demonstrație, în cadrul căreia acest vechi obicei a fost „adaptat" pentru a potența revendicările contemporane

Aspect de la deschiderea, la Berlin, a celei de-a 10-a conferințe regionale a comisiilor UNESCO pentru Europa

Contingent

Potrivit agenției cubaneze „Prensa Latina", la Havana a sosit, din Angola, un nou contingent de 153 de militari cubanezi. De la 1 aprilie, dată la care a intrat în vigoare rezoluția 435 a Consiliului de Securitate al ONU, în conformitate cu acordurile tripartite semnate de Cuba, Angola și R.S.A., au fost retrași din Angola 1 131 de militari cubanezi — precizează agenția.

Centru

Asiei îi revin circa 60 la sută din populația de 5 miliarde a globului, iar tendința către urbanizare pe acest continent este în continuă accelerare — a menționat primarul orașului nipon Kobe, luînd cuvîntul la ceremonia recentei inaugurări, în orașul său, a unui centru pentru studierea supraaglomerării și a altor probleme urbane, ce afectează un număr crescînd de orașe asiatice. Centrul este finanțat, în comun, de O.N.U. și de municipalitatea Kobe.

Climat

Președintele Guatemalei, Vinicio Cerezo, a denunțat cercurile politice de dreapta din țară pentru încercările de a crea un climat de instabilitate politică și pentru zvonurile ostile statului pe care le răspîndesc în încercarea de a obține victoria în alegerile prezidențiale din anul viitor. Apreciind că violența politică este una din principalele probleme cu care se confruntă Guatemala, președintele Cerezo a anunțat că este în curs de elaborare un plan general de combatere a acestei situații. La înfăptuirea planului urmează să coopereze parlamentul, Curtea Supremă de Justiție, armata și poliția militară.

„Phobos-2"

Conform agenției „TASS", Comisia însărcinată cu cercetarea cauzelor pierderii legăturilor cu stația interplanetară „Phobos-2" a hotărît să renunțe la încercările de a mai intra în contact cu aparatul cosmic. În cadrul unei conferințe de presă, Roald Kremnev, constructorul principal de la Centrul științific-experimental „G. Babakin", a declarat că legătura cu „Phobos-2" și-a pierdut orientarea, iar bateriile sale solare nu-i mai furnizează energie. Specialiștii apreciază că, la 13 aprilie, temperatura de la bordul aparatului cosmic a coborît pînă la limita critică, la care instalațiile de bord nu mai pot funcționa. Acest fapt a determinat hotărîrea de a fi sistate încercările de a mai intra în contact cu stația — precizează agenția „TASS".

1000+1

Document

Președintelui S.U.A., George Bush, i-a fost remis un document semnat de 600 cunoscute personalități ale vieții artistice din diferite țări, document în care se cere Statelor Unite să pună capăt embargoului economic împotriva Republicii Nicaragua și să înceapă un dialog cu conducătorii acestei țări — se arată într-un comunicat difuzat, la Managua, de Oficiul prezidențial de presă. Printre semnatari se află scriitorii Gabriel Garcia Marquez și Graham Green, cunoscutul dirijor american Leonard Bernstein, regizorul italian Bernardo Bertolucci.

Sesiune

A XX-a sesiune plenară a Comisiei trilaterale s-a încheiat la Paris. Comisia trilaterală — creată în 1973 — este o asociație internațională, neguvernamentală, din care fac parte S.U.A., Canada, Europa occidentală și Japonia. Obiectivul urmărit este dezvoltarea relațiilor politice, economice, sociale și culturale dintre țările membre și celelalte țări capitaliste dezvoltate. La recenta reuniune, participanții au analizat evoluția raporturilor comerciale Est-Vest și situația schimburilor economice dintre țările membre ale organizației. În timpul dezbaterilor s-a relevat necesitatea lichidării dezechilibrelor comerciale, precum și a eliminării protecționismului, în context făcîndu-se referiri la perspectivele creării, în 1992, a pieței unice vest-europene, participanții atrăgînd atenția asupra posibilității ca această organizație să se transforme într-un obstacol în calea unui comerț liber cu alte state.

Director

Contraamiralul Richard Truly a fost numit de președintele S.U.A. în funcția de director al N.A.S.A. Dacă numirea sa va fi confirmată de Senat, Truly — care a participat la două zboruri ale navetei spațiale, în 1981 și 1983 — va deveni primul astronaut ce ocupă acest post.

Amazonia

Apărării mediului ambiant amazonian îi este consacrată o reuniune regională la nivel înalt, ce va avea loc la 6 mai, în capitala Braziliei. Vor lua parte președinții Boliviei, Braziliei, Columbiei, Ecuadorului, Guyanei, Perului, Surinamului și Venezuelei — toate țări amazoniene.

Rubrică realizată de Liana Enescu

Iraționalitatea conceptului descurajării nucleare

Cu o intuiție exactă, fizicianul danez Niels Bohr, laureat al Premiului Nobel, numea, încă în primele zile ale erei nucleare, două dintre efectele ce vor fi asociate permanent noii arme intrate în arsenalele unor state — schimbarea radicală a modalității de purtare a războiului și faptul că, în pofida oricărui acord de control al armamentelor sau avantajelor pe care le-ar putea aduce posesorilor, arma nucleară va reprezenta o amenințare perpetuă pentru societatea umană.

Pe plan doctrinar, apariția armelor nucleare a avut ca efect hiperpotențarea *conceptului de descurajare* pe care se fundamentează politica de forță și amenințare cu forța, lărgindu-i aria mult dincolo de granițele adversarului prezumptiv, pînă la scara întregii planete. Fiindcă, dacă, în accepțiunea sa „clasică", elementele principale ale descurajării erau *cantitatea* (numărul trupelor și al armamentelor), *apropierea de granița* statului asupra căruia se dorea exercitarea descurajării, ca și *posibilitatea transformării descurajării în acțiune militară* (în funcție de anumite scopuri politice), forța distructivă uriașă a armei nucleare face ca elementul cantitativ să-și diminueze din importanță (de pildă, „descurajarea nucleară bazată pe un arsenal inferior numeric" din strategia Franței), apropierea de granița adversarului să nu mai joace decît un rol relativ (o dată cu apariția rachetelor intercontinentale), iar acțiunea militară să devină neaplicabilă, cvasitotalitatea oamenilor politici fiind de părere că un război purtat cu arme nucleare nu poate fi cîștigat și ar însemna, în fapt, „începutul sfîrșitului omenirii".

Efectele distructive fără egal, demonstrate de cele două explozii atomice de la Hiroshima și Nagasaki și de experiențele nucleare ce n-au încetat de atunci, au propulsat posibilitatea transformării capacității de descurajare în acțiune militară pentru atingerea unor scopuri politico-militare din domeniul practicii în cel al scenariilor și simulărilor pe calculator, cu repercusiuni contradictorii nu doar asupra gîndirii și acțiunii politice și relațiilor internaționale, ci și asupra psihologiei umane.

În perioada primilor ani postbelici, marcată de euforia suscitată de monopolul S.U.A. asupra armei nucleare, descurajarea nucleară devenise similară supremației militare a unui singur stat asupra tuturor celorlalte, un fel de „baghetă magică" pe care era suficient s-o arăți spre a neutraliza orice împotrivire. Dobîndirea armei nucleare de către U.R.S.S. și, ulterior, de către alte state, a complicat strategia descurajării nucleare, circumscriind-o sferei competiției pentru dobîndirea supremației în acest domeniu. Doctrina militară ilustrează foarte bine evoluția modului în care a pendulat accepțiunea acestui concept în funcție de diferiți factori. Astfel, strategia „ripostei masive" din anii '50 a avut, ca punct de plecare, avantajul cantitativ menținut o vreme de S.U.A. în armament nuclear; „echilibrul nuclear", „capacitatea de retaliere", „descurajarea nucleară reciproc asigurată" reflectă paritatea relativă cantitativă și calitativă între marile puteri nucleare. Deosebit de îngrijorătoare este vehicularea, în domeniul doctrinei militare, a unor teorii pledînd pentru oportunitatea unor strategii așa-zis „preventive", precum „războiul nuclear limitat", „răspunsul nuclear flexibil", „lovituri nucleare selective" ori „război nuclear de protecție" — teorii ce merg pînă acolo încît admit, pentru „cîștigarea" unui război nuclear, „pierderi acceptabile" între 15—30 milioane de victime! Irresponsabilitatea unor asemenea teoreticieni frizează inumanul și iraționalul, specialiștii lucizi fiind unanimi în a considera că, odată trecut pragul unui război purtat cu arme nucleare — indiferent de „scara" la care acesta ar fi „planificat" —, omenirea ar păși în necunoscut, în neant. Scopul urmărit este, însă, foarte clar: menținerea, cu orice preț, a *credibilității* descurajării nucleare!

Cercetarea științifică a demonstrat cît de iluzorii sînt tentativele adepților strategiilor „ofensive" în domeniul nuclear, vizînd obținerea unei „superiorități semnificative" din punct de vedere militar, arătînd că nici un fel de „avantaj net" nu poate fi menținut un timp îndelungat de către nici o parte. În ultimă analiză — cum se relevă într-un pertinent studiu inserat în numărul dublu 3—4, 1986, al revistei *Bulletin of Peace Proposals*, consacrat aniversării a 20 de ani de cercetare în problemele armelor și dezarmării a Institutului Internațional pentru Cercetarea Păcii, din Stockholm (S.I.P.R.I.) —, propagarea conceptului de descurajare nucleară urmărește să confere „legitimitate" continuării dezvoltării și perfecționării forțelor nucleare. Adepții descurajării susțin că, prin dezvoltarea armelor nucleare, se minimalizează riscurile unui război nuclear, uitînd că, la rîndu-i, riscul unui război se compune din două alte riscuri: riscul declanșării unui război și riscul imens al cumplitelor distrugeri ce ar urma, odată războiul început. O lume în care războiul nuclear ar putea deveni „necesar" ori „inevitabil", așa cum preconizează teoria descurajării, ar fi o lume guvernată de iraționalitate. Mai mult decît atît, se arată în studiul citat, cea mai adecvată definiție a descurajării nucleare, așa cum este practicată ea în prezent, este „promovarea unei politici externe bazate pe manipularea amenințării nucleare". Și, întrucît descurajarea este o amenințare, natura sa ofensivă sau defensivă nu poate fi precizată. Nici prezentarea armelor nucleare ca „ultimul pericol și ultima speranță" a omenirii nu poate fi susținută, fiindcă, dacă „pericolul" este real, „speranța", ca expresie a descurajării, constituie, indubitabil, o iluzie. Dezvăluind caracterul ambiguu al conceptului descurajării nucleare, cercetarea științifică a arătat că el nu poate servi clarificării rolului armelor nucleare în politica internațională, ci, dimpotrivă, urmărește să-l ascundă.

Nici conceptul de „descurajare nucleară extinsă", de care fac atîta caz strategii N.A.T.O., nu este mai „liniștitor", marea majoritate a analiștilor, precum cercetătorii norvegieni într-un studiu apărut în nr. 1, 1988, al revistei *„Cooperation and Conflict"*, fiind de părere că este greu de crezut că statul „protector" s-ar expune așa-numitei „vulnerabilități nucleare" respectîndu-și angajamentul asumat față de un aliat care nu posedă arme nucleare. Perspectiva susținerii unui război nuclear pentru cauza unui aliat este atît de „descurajatoare" în sine, încît ea a fost considerată improbabilă chiar de oameni politici „aliați", ca De Gaulle sau Kissinger.

Este semnificativ faptul că, chiar și terminologia militară — atît de atentă să nu dezvăluie amploarea pericolului implicat de dezvoltarea noilor arme — nu poate evita reflectarea groazei suscitate de armele nucleare. Astfel, „echilibrul nuclear" a devenit „echilibrul terorii", o dată cu apariția rachetelor balistice intercontinentale și transformarea în ținte posibile a tuturor zonelor globului. Nici denumiri eufemistice, precum „descurajarea reciproc asigurată", nu pot masca conținutul îngrijorător subiacent — faptul că fiecare parte poate provoca celeilalte distrugeri enorme, inacceptabile, față de care nu există nici o apărare eficientă.

În concluziile la o remarcabilă și foarte documentată lucrare — *„The Uncertain Course"*, S.I.P.R.I., Oxford University Press, 1987, editată sub coordonarea cunoscutului politolog Carl G. Jacobsen, cu concursul unor reputați specialiști din S.U.A., Canada, Anglia, Suedia — se afirmă, cu îndreptățire, pe baza unor studii pertinente, că „o pace stabilă nu poate fi bazată pe descurajarea nucleară, ci pe relații politice în care să fie exclusă posibilitatea declanșării unui război". Volumul citat pledează pentru înlocuirea doctrinelor strategice de intimidare, precum descurajarea nucleară, ca și exacerbarea „echilibrului de forțe" și „simetriilor" în relațiile strategice, prin măsuri de sporire a încrederii și de reducere a tensiunii internaționale.

Expresie a politicii de forță și amenințare cu forța în condițiile existenței celor mai distructive arme din istoria omenirii, conceptul de „descurajare nucleară" exercită un efect profund negativ asupra relațiilor dintre state si securității internaționale, fiind în totală contradicție cu deziderатul popoarelor de a trăi într-o lume a păcii, la adăpost de orice amenințare.

„Cît timp se vor menține armele nucleare — arăta tovarășul *Nicolae Ceaușescu* în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 12—14 aprilie a.c. —, *se va menține și pericolul unui război nuclear, care va duce — repet — la distrugerea omenirii, la dispariția însăși a vieții pe planeta noastră".* Subliniind că problema fundamentală a epocii noastre este aceea a opririi cursei înarmărilor nucleare și trecerea la lichidarea lor totală, președintele țării noastre a cerut *„să se renunțe la concepția politică a »asigurării păcii« prin descurajarea nucleară, care înseamnă, de fapt, concepția războiului de dominație".*

Pronunțîndu-se, în mod constant și cu fermitate, pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din relațiile internaționale, România, președintele Nicolae Ceaușescu au lansat comunității mondiale apelul de a se promova o nouă gîndire în abordarea problemelor războiului și păcii, o politică nouă, democratică, care să conducă la excluderea forței și războiului din viața internațională, o politică în care concepte precum „descurajarea" să devină caduce.

dr. Leon Talpă

FLAGELUL DROGURILOR

„America pierde războiul"

În noiembrie anul trecut, Congresul Statelor Unite ale Americii a votat o nouă lege de combatere a traficului și abuzului de droguri ilicite, care prevede, între altele, pedeapsa capitală în anumite cazuri, sentințe mai aspre, măsuri de educare și prevenire ș.a. Pînă la votarea legii, în primele zece luni ale anului financiar 1988, forțele de ordine sechestraseră 167 700 funzi de cocaină, 1,37 milioane funzi de marijuana, 1 850 funzi de heroină; DEA sechestrase bunuri în valoare de 650 milioane dolari, FBI-ul — în valoare de 54 milioane dolari; Vama — în valoare de 522 milioane dolari. În ciuda unei reduceri a patrulelor maritime cu 55 la sută, urmare a reducerilor bugetare, paza de coastă sechestrase 216 vase pentru fărădelegi privind narcoticele. În anul financiar 1988, DEA a descoperit și distrus 804 laboratoare clandestine și a operat 15 975 arestări (în primele 10 luni ale anului), în timp ce arestările FBI-ului se cifrau la 1 913. Se reușise condamnarea unor mari traficanți — cunoscutul „rege al drogurilor" din Columbia, Carlos Lehder Rivas, extrădat în S.U.A. în februarie 1987, a fost condamnat în iulie 1988 la închisoare pe viață (fără posibilitatea eliberării on parole), plus 135 de ani închisoare. Numărul de anchetatori federali în domeniul drogurilor a sporit de la 3 151, în 1981, la 6 230, în 1988. Departamentul Apărării a participat la combaterea traficului de droguri cu 16 288 ore de zboruri de supraveghere și 2 512 nave-zile.

Și, cu toate acestea, flagelul continuă să se răspîndească. Desigur, este încă prea devreme pentru a putea fi constatate efectele noii legi. Dar, pe de o parte, au mai existat legi (nu într-atît de dure) care n-au împiedicat flagelul și, pe de altă parte, cîștigurile pe care le obțin traficanții și lumea crimei organizate sînt atît de mari, încît aceștia preferă să-și riște chiar și libertatea. Analizînd situația existentă, la sfîrșitul anului 1988, revista NEWSWEEK *scria :*

Traficanți portoricani de cocaină arestați la Miami

Lupta Americii împotriva cocainei se aseamănă mult cu războiul din Vietnam. Ca și acolo, Statele Unite luptă cu un adversar capabil să se ascundă în rîndurile populației civile și să acționeze în siguranță fără să fie văzut. Ca și acolo, Statele Unite au cheltuit eronat miliarde, au lucrat de mîntuială, atît în ce privește strategia, cît și tactica, și și-au subestimat, în mod constant, adversarul. Ca și acolo, America pierde, acum, încet, războiul. Dar există o deosebire esențială : de data aceasta, Statele Unite nu se pot retrage. Cocaina și crack-ul se numără printre substanțele cunoscute de știința modernă care creează cel mai înalt grad de dependență și au ruinat deja viața a milioane de americani. Prezența lor în cantități cu adevărat uimitoare pe străzile orașelor americane a dus la un nivel de schilodire criminală ce face să pară neînsemnate războaiele gangsterilor din timpul Prohibiției.

Odată cu accesul la putere al unei noi Administrații, Statele Unite au ajuns la o altă răscruce în războiul împotriva cocainei. Cheltuielile sporesc, un responsabil cu lupta antidroguri a fost numit*), iar guvernul federal discută din nou strategia, tactica și logistica pentru îndelungata luptă ce-i stă în față. Care este cea mai bună cale de a combate creșterea abuzului de cocaină și cîte noi eforturi trebuie să depună forțele de ordine, de prevenire și de tratare ? Există vreo strategie sau vreo combinație de strategii care să garanteze victoria ? Răspunsul la ultima întrebare este, probabil, negativ : nu există o soluție a „glontelui vrăjit" **). O victorie deplină — adică o Americă cu totul eliberată de cocaină — e aproape cu certitudine imposibil de obținut. Dar progrese pot fi făcute, dacă publicul și reprezentanții săi aleși sînt pregătiți să gîndească cu claritate, să cheltuiască cu înțelepciune și să admită că drogul este o amenințare pe termen lung pentru națiune.

*) Acesta este William Bennett, fost ministru al educației, numit în noua funcție de președintele George Bush la 12 ianuarie 1989. În vîrstă de 45 de ani, Bennett va coordona atît eforturile educaționale, cît și cele de interzicere a drogurilor ilegale. Această funcție de director al politicii naționale de control al drogurilor a fost creată de Congres în 1988 (n.r.).

**) Aluzie la teoria „glontelui vrăjit", care a „explicat" asasinatul de la Dallas din 1963 (n.r.).

„Intoleranță pe ambele fronturi"

De multă vreme, se bănuiau legături strînse între Cosa Nostra și cartelurile drogurilor. În diverse operațiuni ale F.B.I.-ului sau ale Agenției pentru controlul drogurilor (D.E.A.), de-a lungul anilor, s-a reușit arestarea a numeroși mafioți implicați în traficul cu droguri sau traficanți care îi căutau pe mafioți, dar nu și găsirea unor dovezi clare privind relațiile strînse, de mare amploare, între cele două părți. La 4 aprilie a.c., s-a dezvăluit, însă, în fața unui subcomitet al Camerei Reprezentanților, că s-a reușit și acest lucru. Citînd legăturile descoperite între șefii gangsterilor și cartelurile columbiene, Anthony Daniels, de la F.B.I., și Terrence M. Burke, de la D.E.A., au afirmat că agențiile lor „au drept misiune atacarea celor mai înalte eșaloane ale traficului cu droguri".

Daniels, care este, în prezent, adjunct al directorului F.B.I. în divizia anchete criminale, afirma că aproximativ 400 de membri ai Cosa Nostra, reprezentînd 19 din cele 25 de „familii" mafiote din S.U.A., au fost surprinși în activități ilegale privind traficul de cocaină, în Florida. Ancheta a descoperit cum cocaina era trimisă din America de Sud spre un laborator din Spania, unde era prelucrată, transportată în Italia, schimbată pe heroină și retrimisă în S.U.A. Primele arestări, care au dus la dezvăluirea acestei filiere, au fost realizate în Spania; au urmat arestări, la Miami, ale unor mafioți italieni. Alte arestări au avut loc în Republica Dominicană — un mafiot sicilian care se deda traficului cu cocaină a fost extrădat Italiei.

Tot la 4 aprilie, oficialii americani care conduc lupta împotriva drogurilor au afirmat — potrivit buletinului de știri al Casei Albe — că vor face totul încît americanii să realizeze că nu va fi tolerat consumul de droguri. „Trebuie să fim intoleranți față de utilizarea drogurilor", a declarat William Bennett, directorul biroului pentru controlul național al drogurilor, într-un interviu acordat rețelei de televiziune N.B.C. Pentru a învinge, a spus Bennett, „trebuie luptat pe ambele fronturi, al ofertei și al cererii". Bennett a anunțat că aproximativ 1 miliard dolari au fost alocați suplimentar acestei lupte.

Tot în cadrul acestei lupte antidroguri, William Bennett a anunțat, săptămîna trecută, un plan de a combate traficul cu droguri și violența la Washington, unde — potrivit chiar buletinului de știri al Casei Albe — poliția locală n-a reușit să oprească escaladarea ratei asasinatelor datorate drogurilor. De la începutul anului, a spus Bennett, s-au înregistrat la Washington 135 de asasinate datorate drogurilor, cifră care amenință să depășească recordul înregistrat anul trecut — 372. Planul prevede, între altele, asistență pentru programele de tratament, reciclări pentru locuri de muncă, dar, îndeosebi, sporirea măsurilor de securitate și a forței de ordine, între care și construirea de noi închisori. William Bennett a adăugat că, în următoarele cinci luni, va pregăti o strategie națională antidroguri (cum o cere legea antidroguri din 1988). „Vom avea probleme atîta vreme cît 24 milioane de americani au un apetit pentru droguri", a spus Bennett.

Din păcate, dezbaterea națională despre războiul drogurilor în America a fost, adesea, superficială și dezinformată. În parte, faptul se explică și prin aceea că abuzul de cocaină a explodat recent ca o problemă majoră socială și a forțelor de ordine. În cinci ani, atitudinea publicului s-a schimbat de la indiferență (cocaina — se spunea — e la modă și nu ar fi periculoasă), la șoc (creează crack-ul *cu adevărat* o asemenea dependență ?) și la ceva semănînd cu panica (*ei*, traficanții, folosesc arme și sînt *pretutindeni*). Răspunzînd îngrijorării mereu mai mari a publicului, Congresul a cheltuit, din 1981, 16 miliarde dolari în războiul împotriva drogurilor, fără să se apropie de victorie. Ca rezultat, pesimismul îi cuprinde pe strategi : nimic nu merge, toate soluțiile duc la agravarea problemei și trebuie renunțat la speranță — sau, susțin unii, legalizate drogurile, ceea ce este același lucru.

Deși nu există îndoială că acest consum de droguri în S.U.A. este mai mare ca oricînd, lucrurile trebuie înțelese nuanțat. Cocaina și crack-ul n-ar putea atinge niveluri epidemice în această țară, dacă toate cartelurile drogurilor din Columbia n-ar obține succese în extinderea producției de frunze de coca în Columbia, Peru și Bolivia. (Producția de coca s-a dublat față de 1982, potrivit estimărilor guvernului american). Date fiind revărsarea de pudră albă și puterea cartelurilor, e imprudent să se estimeze că epidemia actuală va da înapoi de la sine. Abuzul de cocaină și de crack nu va dispărea — și, probabil, nici nu se va reduce în mod semnificativ —, atîta vreme cît aprovizionarea este abundentă, iar prețurile sînt mici.

FALSE SPERANȚE. Cu toate acestea, mulți critici, oficiali ai forțelor de ordine și oameni politici par să creadă că soluția pentru problema cocainei în America va fi, în cele din urmă, găsită de „partea cererii" — printr-o combinare de măsuri de prevenire, tratare și descurajare. Dar speranța va fi aproape cert iluzorie. Deoarece, deși este important ca guvernul, la toate nivelurile, să continue să stăvilească cererea, doar prin asemenea metode nu se va cîștiga războiul.

Prevenirea, de pildă, acționează numai pînă la un punct. Statisticile arată că programele de prevenire din școli au doar

Droguri, inclusiv cele sintetice, se vînd în plină stradă

un succes de 50—60 la sută. Campania *Just Say No* (Pur și simplu spune nu), dusă de Nancy Reagan, n-a prevenit mari proporții de tineri să se dedea drogurilor, iar programele din școli n-au împiedicat mii de copii din centrele orașelor să vîndă și să consume crack. Tratamentul funcționează — dar este foarte scump, iar succesul său, în cele mai bune condiții, nu depășește 50 la sută. Strategiile de prevenire de-abia au fost încercate și, probabil, nici nu vor mai fi, datorită costurilor foarte mari. În cele din urmă, cei care acționează asupra cererii nu pot decît să încetinească creșterea abuzului — și este greu de crezut că vor reuși să reducă, în viitorul imediat, consumul de cocaină.

Cît de mult poate lua amploare problema cocainei ? Scoțînd din discuție aspectul legalizării — aproximativ 12 la sută din americani se află într-o zonă „de risc", adică 29 milioane de persoane. Cum, în 1985, aproximativ 22 milioane de persoane au admis că au folosit cocaină cel puțin o dată, faptul sugerează că epidemia cocainei este aproape de limita ei superioară. Din păcate, problema e mai complicată decît acest calcul simplu. Ceea ce îngrijorează este cît de mulți dintre cei care recurg la drog vor deveni dependenți. Or, sub acest aspect, există destul loc ca situația să se agraveze. În 1985, 5,8 milioane americani au declarat că foloseau în mod regulat cocaină, iar experții susțineau că peste o treime dintre ei erau dependenți. Cîți au devenit dependenți după 1985, ca urmare a apariției crack-ului ? Nimeni nu știe, dar dovezile disponibile sînt alarmante. Potrivit rapoartelor spitalelor de urgență, internările pentru superdoze de cocaină au sporit cu peste 700 la sută din 1983. Deși e greu să estimezi situația pornind de la asemenea date, experții susțin că există o tendință clară de sporire a dependenței de cocaină.

RISCURILE. Legalizarea cocainei ar fi un enorm risc social și ar însemna o indiferență față de cei dependenți de drog. Oponenții sînt unanimi în a prezice că, în timp, numărul celor dependenți ar deveni foarte mare. Scenariul cel mai grav susține că, în cele din urmă, cocaina va fi la fel de răspîndită ca alcoolul, ceea ce va duce la peste 20 milioane noi dependenți. Costul tratării acestora ar fi îngrozitor de ridicat : tratarea a 2 milioane de americani deja dependenți va costa între 8 și 30 miliarde dolari pe an, în funcție de numărul celor care au nevoie de îngrijire pe termen lung. Dar adevărata problemă este morală. Trebuie să adopte S.U.A. o politică ce ar garanta grave vătămări aduse cetățenilor ei ? Pînă acum, răspunsul a fost negativ.

Dacă legalizarea nu e de dorit, iar strategiile care să acționeze asupra cererii nu dau rezultate, forțele de ordine reprezintă cea mai bună speranță de a înfrînge cocaina. Există toate motivele ca accentul să se pună pe ofensiva împotriva aprovizionării. Pe de o parte, crimele legate de cocaină — asasinatele, violența de pe străzi, corupția — îi preocupă pe alegători și politicieni. Pe de altă parte, e un fapt că problema cocainei e produsă de cartelurile columbiene și de complicii lor din S.U.A. Nimeni nu crede că un atac al traficanților va reduce la zero aprovizionările cu cocaină, dar o acțiune poate întrerupe fluxul. Există dovezi că un efort federal sporit dă rezultate. Capturile de cocaină au fost, în 1986, de 45 de tone, iar, în 1987, de 71 tone.

Componentele majore ale politicii americane includ :

DIPLOMAȚIA. Guvernul american n-a reușit să facă din războiul împotriva drogurilor o prioritate diplomatică în rela-

CONTRAPUNCT

„Secrete în nisip"

„Secrets in the sand" (Secrete în nisip) este titlul unui muzical care se bucură, în prezent, de mare succes la San Francisco și în alte mari orașe din S.U.A. Este vorba de o nouă variantă a unui spectacol mai vechi prezentat de grupul „Mime Troup". Unul din motivele interesului cu care publicul a primit acest spectacol este faptul că se bazează pe întîmplări reale. În plus, special pentru turneul grupului „Mime Troup", piesa a fost actualizată, față de premiera ei din 1983.

Tema este pe cît de simplă, pe atît de dramatică. În anul 1954, în deșertul Utah, se turna una din superproducțiile atît de dragi Hollywoodului — „The Conqueror" (Cuceritorul), care avea drept personaj central pe faimosul conducător de oști Gingis Han. Filmul, deși număra în distribuție mari actori ca John Wayne, Susan Hayward și Agnes Moorehead, ar fi fost de multă vreme uitat, dacă un fapt extrem de straniu nu ar fi reținut atenția opiniei publice : un mare număr dintre cei 220 de participanți la realizarea acestui film au încetat din viață, îmbolnăvindu-se de cancer. Printre aceștia, și cele trei staruri amintite mai sus, precum și regizorul Dick Powel și producătorul Howard Hughes.

Piesa de teatru, prezentată de trupa din San Francisco, are drept subiect eforturile fiicei unuia dintre actorii filmului „The Conqueror" de a afla mai multe lucruri cu privire la moartea tatălui ei. Încetul cu încetul, prin diverse momente retrospective petrecute în urmă cu 35 de ani, în fața publicului sînt prezentate secretele „din nisip". Marii producători de la Hollywood și Administrația S.U.A. indicaseră, în mod expres, ca turnarea filmului să se efectueze la circa 200 de kilometri de Yucca Flat, unde, cu un an înainte, fuseseră efectuate 11 experiențe cu arme nucleare, la suprafață.

Motivul acestei decizii funeste ? Plasarea locului turnării în apropiere de localitatea St. George — deci, pe direcția vîntului care bătea dinspre poligonul de experiențe — trebuia să demonstreze că deșertul nu este poluat radioactiv. Cînd regizorul filmului din musicalul lui „Mime Troup" încearcă să se împotrivească, asupra lui se fac presiuni, între altele amintindu-i-se că a făcut parte din partidul comunist.

Mai mult chiar, 60 tone de nisip din St. George au fost aduse în studiourile din Culver City. Cîte victime au respirat oare acest praf periculos, împrăștiat — pentru efecte speciale —, cu ventilatoarele ?

Unii consideră că, pentru o asemenea temă, forma musicalului nu este cea mai adecvată. Nu poate fi, însă, trecut cu vederea faptul că trupa „Mime" face, de mai multe luni, săli pline, iar „secretele nisipului" găsesc ecou în inimile spectatorilor. Dar nu numai în inimile lor — musicalul are o serie de părți mai sentimentale —, ci, mai ales, în conștiințele lor.

R. Nădășan

țiile cu țările cele mai implicate în producerea și traficul cu cocaină — Columbia, Mexic, Peru și Bolivia. Dar trebuie să o facă acum. Desigur, în complexul politicii externe, stăvilirea afluxului de droguri nu este singurul țel al S.U.A. în America Latină. Dar S.U.A. pot și trebuie să convingă guvernele sud-americane să atace industria cocainei, care amenință stabilitatea regiunii. Extrădarea și condamnarea marilor traficanți este obiectivul principal ; în ultimii cinci ani, doar 16 suspecți ai traficului cu droguri au fost predați autorităților americane. Distrugerea laboratoarelor de prelucrare a cocainei și a depozitelor este alt obiectiv major, alături de eradicarea plantațiilor de coca ; progresele în ambele direcții au fost minuscule.

INTERZICEREA. Fiecare kilogram de drog capturat are semnificație. Supravegherea prin radar, în lungul Golfului Mexicului și a frontierei cu Mexicul, se îmbunătățește, iar avioanele utilizate în trafic sînt îndepărtate. Noua amenințare constă în încărcăturile de cocaină ascunse în avioanele de transport obișnuite și în navele ce sosesc în America. Serviciul de vamă american a solicitat un număr de 500 inspectori în plus (cu un cost de 25 milioane dolari pe an) și are nevoie de ei. Activitatea acestora va rămîne selectivă. Dar dispunînd de mai mulți agenți, Vama poate adopta tactici de presiune, inspectînd toate încărcăturile.

PRINDEREA TRAFICANȚILOR este prioritatea de căpătîi. Pentru a reuși, DEA are nevoie de cel puțin 2 500 agenți în plus — cu un cost de aproximativ 1 miliard dolari în cinci ani. (Astăzi, DEA dispune de 3 000 agenți, iar FBI-ul are angajați 1 200 agenți pentru droguri). Autoritățile ar trebui să pună accentul pe o strategie a „decapitării", destinată prinderii marilor traficanți americani și a figurilor-cheie din cartelurile columbiene. Aceste carteluri dispun de armate de „vînzători" în S.U.A., traficanți extrem de capabili să evite poliția. Anchetele vor fi, desigur, costisitoare, necesitînd și supraveghere electronică. Dar nu există alegere, dacă se dorește aducerea în fața justiției a marilor traficanți.

COORDONAREA este poate plictisitoare, dar esențială. Eforturile federale implică cel puțin 30 de agenții separate și șapte departamente guvernamentale, încît apar rivalități birocratice, conflicte ș.a. Numirea unui șef peste toate aceste agenții pentru coordonarea luptei împotriva drogurilor poate fi de folos, deși mulți veterani ai acestei lupte se îndoiesc. Sprijinirea poliției locale și statale cu bani și antrenamente este o chestiune și mai importantă. Astăzi, însă, doar cîteva orașe fac asta.

PREVENIREA ar fi unul din aspectele cele mai puțin costisitoare ale strategiei antidroguri, din moment ce nu ar depăși 5 dolari pentru un copil pe an. Singura problemă este că multe școli districtuale nu o fac, sau nu o fac cum trebuie, și e nevoie de îndrumare federală. Tratamentul este costisitor — între 4 000 și 15 000 dolari pe an —, dar, chiar și în acest domeniu, mai trebuie făcute multe. Fiecare fost dependent care a renunțat la droguri este o reclamă vie și, de aceea, tratamentul e privit ca „o prevenire secundară".

Drumul moralei...

Un om inteligent nu este obligatoriu și moral. Situația inversă rămîne, de asemenea, valabilă. Într-un plan mai larg, găsim similitudinea unor atare departajări și la nivelul epocilor. Progresele modeste sau halucinante ale inteligenței nu impun și o moralitate instalată în proporție corespunzătoare. Sînt veacuri cruciale, în care lumea a ieșit din rezonabila ei amorțire și s-a auto-propulsat vertiginos pe spirala dezvoltărilor de toate felurile, morala rămînînd în urmă și orbecăind nevinovată.

Eu cred că veacul pe care îl încheiem conturează o performanță totală în acest domeniu atît de subtil, de contradictoriu, de complex și cu implicații capitale, precum este relația dintre inteligență și morală.

Veacul nostru a demonstrat că introducerea omenirii într-un sistem performant este nu numai probabilă, dar și posibilă. Performanța a devenit forța motrice a tuturor obsesiilor, călăuza regulamentară în mania competițională, care sparge furtunos clipa de față în numele bibeloului care va fi clipa de mîine.

Atmosfera de teribilă încrîncenare, de risc perpetuu, de catastrofă luată în brațe cu entuziasm sinucigaș, atmosferă degustată consecvent în raliurile de „formulă unu", face ravagii în foarte multe alte sectoare cu aparență mai blajină. „Victoria sau moartea !" nu este, de mult, apanajul războinicilor, ci al civililor vexați de absența concurenței. Arareori însă inteligența se concurează cu morala. Cel mai frecvent, o inteligență se ia la trîntă cu altă inteligență. Bineînțeles, și mediocrițățile se concurează cu mediocrițățile, așa cum, în sfîrșit, prostiile se concurează între ele cu efecte care, din păcate, sînt mai nocive decît am fi înclinați să bănuim. Toată această dinamică a întrecerii fertilizează, amplifică și oferă temeinicie sistemului performant. În afara acestui sistem rămîn energiile amorfe, inteligențele peltice și prostia somnolentă, care își ajunge și nu pîndește, invidioasă, altă prostie. Sistemul performant zguduie permanent liniștea eventuală a combatanților, exacerbează ambiții, conturează obiective, laminează tactici și strategii și imprimă o înaintare în tornadă spre fericirea de mîine a omenirii, scop prea atrăgător pentru a mai lăsa timp unei analize moralizante a mijloacelor. În lupta acerbă pentru o clanță mai bună, un automobil mai bun, o mitralieră mai bună, un computer mai bun, se eludează, cu un elan bătăios, fericirea adevărată a omului — fericirea pe termen scurt și pe termen lung.

Este, așadar, stupefiant cum obiectele din ce în ce mai perfecționate elimină omul de pe scena propriei sale vieți, în numele dragostei omului față de obiecte. Omul este pus la remorca obiectelor, iar obiectele se zeifică și devin stăpîne pe situație. Obiectul-despot și omul-sclav articulează o realitate care nu s-ar fi putut închega cu o asemenea aroganță a stabilității, decît cu sprijinul inteligenței. Pe acest drum, inteligența naturală este concurată, spre... lauda sistemului performant, de inteligența artificială. Ea este pe cale să se dea jos din leagăn și să se îndrepte, sărind peste adolescență, spre o maturitate vehementă.

Citesc în „La Recherche" : „Așa cum automatele fascinau spiritele secolului al XVIII-lea, primele realizări ale inteligenței artificiale i-au pasionat pe cercetători ; ei sperau să construiască un model al ființei umane. Astfel, au fost concepute unele programe, ca urmare a experiențelor de psihologie ; se propunea o problemă unui subiect care trebuia să o rezolve gîndind cu voce tare. Analiza celor obținute permitea definirea unui program. În cursul acestor experiențe, cercetători din mai multe domenii lucrau împreună ; tendința interdisciplinară a inteligenței artificiale, puternică la începutul ei, s-a atenuat mult, de îndată ce informaticienii au devenit majoritari în domeniu.

Paralel, ideile provenite din cibernetică, presupunînd exploatarea modelelor de celule nervoase, continuau să se dezvolte, și, în 1958, Frank Rosenblatt a prezentat o mașină în rețea : «perceptronul». Elementul de bază al acestei mașini era un model grosier al neuronului. Mai multe elemente erau asamblate în rețea, asemenea asocierilor de neuroni din sistemul nervos. Unele «celule» primeau impulsuri din exterior, iar altele dădeau răspunsul sistemului la stimulul primit.

Între 1960 și 1965 s-a realizat o etapă de consolidare. Cercetările începute în primii ani erau continuate, dar nimic nou nu apărea. Un suflu înnoitor începe să se manifeste, încă din anul 1965, datorită noilor performanțe ale ordinatoarelor. Apriori, sînt posibile două căi de realizare a unui program de inteligență artificială. Prima metodă, numită combinatorie, utilizează puterea ordinatorului pentru a examina maximul posibilităților pînă la obținerea soluției dorite. A doua metodă, care poate fi numită metoda umană, se inspiră din comportamentul nostru. Omul este capabil să rezolve multe probleme apelînd la cunoștințele sale ; ordinatorul va reuși, la rîndul său, aceeași performanță (cu siguranță, mult mai bine decît noi), folosind metodele și cunoștințele noastre, dacă vom reuși să le formalizăm pentru a le putea reprezenta pe ordinator".

Scutite, oricum, de apetituri morale, ordinatoarele vor ridica la infinit capacitatea noastră de a progresa vertiginos, lăsînd morala să ne ajungă, dacă mai poate, din urmă. Dar ce înseamnă progresul în afara moralei, adică a dorinței de a pune omul în fruntea unei planete de „obiecte" ? Exploatarea omului de către om — încă existentă — se întrepătrunde cu exploatarea omului de către obiect, formulă mai nouă și de o crasă abilitate, împotriva căreia se va impune o revoluție sofisticată și fără compromisuri .Dar nici un ordinator nu va lăsa o asemenea revanșă umană să pătrundă în programele sale, decît dacă un om inteligent și, mai înainte de orice, moral îi va inocula „virușii" de care omenirea are atîta nevoie...

Radu Budeanu

Volksstimme

VIENA

IMPACTUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ASUPRA STRUCTURII SOCIETĂȚII CAPITALISTE*)

Dintr-un articol semnat de Walter Silbermayr,
membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Austria

Problema revoluției tehnico-științifice se află în centrul confruntărilor pe plan ideologic. Este vorba de definirea structurilor sociale și a sistemului social care ar putea să transpună progresul tehnico-științific în activitatea socială, pentru ca avîntul științei și tehnicii să contribuie la îmbunătățirea sub toate aspectele a vieții omului.

Problemele globale care evocă pentru prima oară în istoria umanității pericolul distrugerii civilizației umane, a vieții însești sînt legate de evoluția revoluției tehnico-științifice. Însăși ofensiva capitalului în țările capitaliste se bazează într-o măsură importantă pe știință și tehnică.

Înțelegem prin noțiunea de revoluție tehnico-științifică o transformare amplă și fundamentală în toate domeniile producției și reproducției. Ea este generată de o serie de tehnologii-cheie — cum ar fi microelectronica, biotehnologia, noi surse de energie și de materii prime — și duce la un nou tip de forțe de producție.

Analiza repercusiunilor asupra politicii vizează, în primul rînd, nu aspectele tehnice, ci dimensiunea lor socială. Este decisiv ca munca omului să nu dispară ca principală forță de producție, după cum se susține în unele cazuri, ci să-și poată dezvolta pe deplin potențialul ei creator. Munca nu dispare, ci își modifică conținutul prin aceea că se concentrează asupra unor activități ante sau postproductive. Prin această transformare a sistemului forțelor de producție, dezvoltarea socială dobîndește o dinamică nemaiîntîlnită în alte epoci. Nu trebuie trecut cu vederea faptul că, în pofida accelerării revoluției tehnico-științifice, în ultimul deceniu, vor continua să coexiste pe viitor tehnica nouă și cea veche, iar acest conglomerat va oferi imaginea de ansamblu.

Problema revoluției tehnico-științifice reprezintă acum și într-o perspectivă îndelungată o temă principală a confruntărilor ideologice. În acest sens, se întîlnesc deseori două poziții extreme : un optimism tehnic acritic și un pesimism tehnic nediferențiat. Ambele par să se contrazică ; în realitate sînt variante ale aceleiași poziții de bază care face direct răspunzătoare revoluția tehnico-științifică de evoluția socială. În pofida rădăcinilor comune ale celor două poziții extreme, nu le putem așeza pe același plan, avînd în vedere modul de oprimare a intereselor noi ce se conturează și mobilul lor.

În practica politico-socială, concepțiile tehnice optimiste apar deseori combinate cu poziții pesimiste. În timp ce șomajul de masă, distrugerile ecologice etc. sînt puse pe seama tehnicii, elaborează pentru viitor imagini pseudooptimiste despre efectul ei salvator. După cum se știe, logica nu a fost punctul forte al apologeților burghezi. În concepțiile pesimiste se oglindesc temerile reale provocate de amenințări, excese și pericole legate în capitalism de dezvoltarea științei și tehnicii. Cine poate ignora astăzi aceste temeri avînd în vedere catastrofele ecologice, dar și cele sociale cum ar fi șomajul de masă.

Revoluția tehnico-științifică cere, pentru realizarea deplină a progresului umanității, structuri sociale, democratice și umaniste care să garanteze o legătură corespunzătoare între planificarea științifică și democrația cea mai largă, între interesele individuale și cele sociale. Trebuie subliniat că, în timp ce în capitalism progresul tehnico-științific nu poate fi realizat decît prin lupta pentru progres social împotriva legii fundamentale a profitului, în socialism realizarea conștientă a lui urmărește satisfacerea cerințelor legii de bază — orientarea spre satisfacerea necesităților omului.

Repercusiunile revoluției tehnico-științifice reprezintă pe multiple planuri obiectul practicii politice. Modificările în cadrul structurii sociale, reducerea păturilor fundamentale ale muncitorimii industriale, creșterea numărului angajaților și al celor din sfera serviciilor, al intelectualității, procesele apropierii între părți ale intelectualității tehnico-științifice și clasa muncitoare modifică radical condițiile existente în cadrul partidelor clasei muncitoare. Aceasta face necesară o adaptare a unității de acțiune și de alianță la noile condiții. Fără a neglija efortul pentru a ancora perfect partidul în păturile tradiționale de bază, mai ales în marile întreprinderi, trebuie să sporim influența noastră asupra noilor pături ale clasei muncitoare, a noului tip de muncitor calificat, a angajaților din sectorul public și sfera serviciilor.

Și în politica de alianță, atragerea inginerilor, tehnicienilor și oamenilor de știință de partea organizațiilor noastre din întreprinderi este decisivă pentru creșterea prestigiului partidului în întreprinderi și sindicate. Noile cerințe implică o pregătire temeinică a fiecărui activist de partid. Prin aceasta evităm și pericolul ca în cadrul problemelor noi să-și facă loc în partid poziții extreme, false, cum ar fi optimismul și pesimismul tehnologic. Este necesar ca partidul să se sprijine mai mult pe aportul specialiștilor și al oamenilor de știință. Însușirea acestor cunoștințe trebuie să se facă în toate sectoarele activității de partid, în întreaga activitate a propagandei și în presa de partid.

Modificările legate de tehnica nouă impulsionează masiv ofensiva marelui ca-

*) Volksstime", nr. 53/1989

Reziduurile toxice ale Occidentului și „lumea a treia")*

În prezent, cînd se înregistrează o mobilizare și o efervescență politică în legătură cu problemele mediului înconjurător, elaborarea unei convenții internaționale cu privire la transporturile peste frontiere ale reziduurilor toxice se impune. Din inițiativa Programului ONU pentru mediul înconjurător, în localitatea elvețiană Basel a avut loc, recent, o reuniune la care au participat reprezentanți din 116 țări și care a fost consacrată inițierii unor negocieri în acest sens.

De doi ani, o comisie de experți încearcă să elaboreze un proiect acceptabil pentru toate țările. Tot de doi ani, interesele unora, indignarea sau politica de așteptare prudentă a altora împiedică finalizarea unui asemenea document.

Există o unanimitate de păreri numai asupra unui punct : situația actuală nu poate dura. Lumea occidentală are o conștiință încărcată și cu greu recunoaște că apărarea mediului ei înconjurător trece adesea prin poluarea mediului altora.

De la începutul secolului, odată cu dezvoltarea industriei și a producției sale masive de reziduuri toxice, exportul, legal sau clandestin, de reziduuri din țările occidentale a adus venituri uriașe unor intermediari lipsiți de scrupule. Nefastă pentru țările importatoare, această activitate este însă deosebit de rentabilă pentru intermediari. În 1983, țările OECD au produs 300 milioane de tone de reziduuri potențial dăunătoare.

Din 1988, datorită unei serii de scandaluri, dezvăluite de ecologiști, lucrările Comisiei de experți se află în centrul actualității. Printre scandalurile respective se numără cel din Guineea, unde au fost descoperite 1 500 tone de cenușă toxică, provenită de la incineratorul din orașul Philadelphia, sau periplul lung al cargoului „Zanoobia", în căutarea unei destinații pentru încărcătura sa periculoasă.

Opinia publică mondială își exprimă indignarea. Susținătorii interdicției totale a exporturilor de reziduuri cîștigă teren. La masa negocierilor, țările în curs de dezvoltare își înăspresc poziția. Ele solicită crearea unei autorități independente de supraveghere a acestor exporturi ; doresc să poată face apel la guvernele țărilor exportatoare, în caz de litigiu ; reclamă dreptul de control asupra containerelor cu materiale toxice care traversează teritoriul sau apele lor teritoriale.

Majoritatea țărilor vest-europene dau dovadă de o atitudine împăciuitoare. Franța și Elveția propun să găzduiască sediul biroului de supraveghere a convenției. Pe aceste baze putea fi semnat un acord la Basel. Totuși, continuă să rămînă numeroase subiecte de fricțiune. Irlanda, RFG și Marea Britanie tergiversează. La rîndul lor, Statele Unite, circumspecte, agită spectrul supranaționalității. Țările în curs de dezvoltare caută o poziție comună. „Deversarea deșeurilor industriale și nucleare este o crimă împotriva africanilor. Noi condamnăm toate societățile care participă la introducerea lor pe teritoriul nostru". Adoptată în iunie 1988, de către șefii de stat ai Organizației Unității Africane, această rezoluție a fost reafirmată în luna septembrie. Este limpede : lumea a treia refuză să mai joace multă vreme rolul de coș de gunoi al bogaților.

*) „L'Express" nr. 1968/1989.

pital. Aceasta pune în fața noastră cerințe noi, complicate, în elaborarea politicii de alianțe și a unității de acțiune. Sînt necesare o cunoaștere exactă și o conștientizare a tuturor celor implicați, pentru a putea desfășura o luptă solidară împotriva ofensivei capitalului.

O asemenea politică a atragerii pe scară largă nu se poate duce numai în interesul „victimelor raționalizărilor", ci trebuie să se adreseze grupărilor importante pe plan strategic, denumite de sociologia burgheză „cîștigători" ai raționalizării. Necesitățile specifice ale acestora sînt strîns legate de dezvoltarea tehnicii noi, tendința lor spre individualism este sporită, posibilitățile lor de ascensiune profesională intră în contradicție cu ierarhia capitalistă. Capitalul a recunoscut de mult această contradicție ; de aceea, încearcă să o atenueze prin noi forme de cooperare, prin elaborarea unor hotărîri în comun, care să nu afecteze însă sistemul existent. Apar, astfel, noi domenii de acțiune. Trebuie să avem grijă ca, fără a minimaliza așa-numitele „obiective tradiționale", cum ar fi salariul sigur și securitatea socială, să nu neglijăm alte pături ale clasei muncitoare. Se pune problema găsirii unor puncte de convergență, de pildă că șomajul nu este numai problema celor ce sînt afectați direct de el, ci a tuturor celor ce trăiesc în insecuritate.

Repercusiunile revoluției tehnico-științifice, în condițiile ofensivei capitalului, definesc evoluția în multe sfere sociale. Aceasta este valabil din ce în ce mai mult pentru sistemul de învățămînt, cu tendința spre o calificare sporită, cerută de revoluția tehnico-științifică, care nu se realizează la nivel general, ci sub forma fărîmițării învățămîntului pentru a pregăti numai o parte a societății.

Nimeni nu poate nega că pericolele globale și ofensiva capitalului în condițiile revoluției tehnico-științifice au creat o situație nouă pentru lupta mișcării muncitorești și asigurarea supraviețuirii omenirii. Care sînt cauzele pentru care cea mai mare parte a clasei muncitoare austriece acceptă, în general, cu pasivitate, angajarea capitalului în favoarea tehnicii ? Dacă pornim de la premisa că ideologia preponderentă inoculată sub influența partenerismului social vede introducerea și efectele tehnicii noi ca „obiective", atunci mobilizarea la luptă împotriva ofensivei capitalului cere, în primul rînd, schimbări în conștiință.

Totul apare într-o altă lumină dacă introducerea concretă a tehnicii, raționalizările și restructurările necesare nu sînt privite ca „obiective", ci se înțelege că ele constituie o problemă a luptei de clasă și a raportului politic de forțe, dacă posibilitățile tehnicii noi vin în sprijinul marelui capital sau al clasei muncitoare. Dezvoltarea conștiinței de clasă, a concepției antimonopoliste privind necesitatea limitării sferei de acțiune a monopolurilor în folosirea științei și tehnicii este în cele din urmă decisivă în lupta pentru reforme și depășirea cauzelor ce generează pericole globale.

În sfîrșit ,supraaprecierea posibilităților că, în condițiile capitalismului, progresul tehnico-științific s-ar putea transforma într-unul social și ecologic conduce spre aserțiunea eronată că revoluția tehnico-științifică ar atenua contradicțiile din societatea capitalistă și, deci, ar fi posibile reforme. Fenomene ca șomajul cronic, insecuritatea existenței, catastrofele ecologice, înarmarea excesivă demonstrează contrariul.

Este decisiv ca lupta pentru alternative cu perspectivă apropiată împotriva introducerii tehnicii numai cu scopul obținerii de profituri să fie legată de orientarea de largă perspectivă spre structuri sociale socialiste în care revoluția tehnico-științifică să fie pusă exclusiv în slujba omului.

PROFIL

BENAZIR BHUTTO

primul ministru al Republicii Islamice Pakistan

Benazir Bhutto s-a născut în anul 1954, la Larkana, provincia pakistaneză Sind. Este fiica fostului premier Zulfikar Ali Bhutto (fondator, în anul 1967, al influentului Partid al Poporului din Pakistan — P.P.P.) și a dnei Nusrat Bhutto, actualmente președinte de onoare al acestei formațiuni.

Benazir Bhutto a urmat studii mai întîi în țară, apoi la Universitatea Harvard, din S.U.A., și Oxford, în Marea Britanie. Este licențiată în științe politice. În 1977, abia întoarsă în țară după încheierea studiilor, Benazir Bhutto asistă la înlăturarea de la putere, printr-o lovitură de stat militară, a tatălui său, executat doi ani mai tîrziu. Partidul Poporului, căruia îi va deveni copreședinte, se situează în opoziție față de noul regim. Este, în cîteva rînduri, arestată sau aflată în stare de arest la domiciliu. Apoi, i s-a autorizat plecarea în exil în Europa occidentală. În ianuarie 1984, se refugiază în Marea Britanie.

În același an, P.P.P. se afiliază Mișcării pentru restabilirea democrației în Pakistan, coaliție de formațiuni politice din opoziție.

Benazir Bhutto a revenit, definitiv, în țară în aprilie 1986. Partidul său, Partidul Poporului, a cîștigat cel mai mare număr de voturi la alegerile generale din 16 și 19 noiembrie 1988 și, în consecință, Benazir Bhutto a primit sarcina formării noului guvern.

PORTUGALIA

„Ziua libertății"

Se împlinesc, la 25 aprilie, cincisprezece ani de la „revoluția garoafelor roșii", cînd forțele armate ale țării, sprijinite de cele mai largi pături ale populației, au răsturnat, într-o singură noapte, 48 de ani de dictatură salazaristă, deschizînd calea unor profunde transformări democratice. În zorii zilei de 25 aprilie 1974, cîntecul „Grândola, vila morena", al compozitorului portughez José Alfonso, transmis de postul de radio „Renascença", era semnalul declanșării operațiunilor militare care, în cîteva ore și practic fără vărsare de sînge, au măturat o dictatură de aproape jumătate de secol. „Grândola, vila morena", cîntec domol despre un colț de pămînt lusitan, rămîne simbolul viu al unei zile de primăvară urmate de un proces sinuos, care a lăsat urme de neconfundat în realitățile social-politice lusitane, chiar dacă multe dintre proiectele inițiale au căpătat, cu timpul, alte direcționări.

Sărbătorirea „Zilei libertății" constituie un prilej de rememorare succintă a cîtorva date din noua istorie a relațiilor româno-portugheze, relații bazate pe legături și afinități seculare de limbă, civilizație și cultură. Țara noastră s-a aflat printre primele țări din lume care au salutat răsturnarea regimului salazarist, exprimîndu-și sprijinul și solidaritatea față de lupta forțelor progresiste lusitane. Încheiat în 1975 la București, Tratatul de prietenie și cooperare româno-portughez a pus în lumină voința comună a celor două popoare de a ridica relațiile lor reciproce pe o treaptă superioară. Desfășurat la București și Lisabona, dialogul la nivel înalt româno-portughez are virtuțile unui remarcabil impuls dat conlucrării prietenești, în beneficiul reciproc, al păcii și înțelegerii între toate statele lumii.

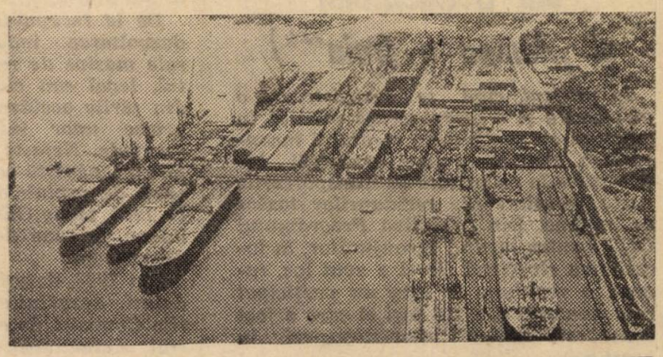

Imagine din portul Lisabona

Newsweek

POLITICA ADMINISTRAȚIEI BUSH ÎN ZONA PACIFICULUI*)

INDIFERENT ce politică ar elabora președintele Bush cu privire la zona Pacificului, ea vă trebui să se bazeze pe o nouă realitate : după 44 de ani în care au dat tonul în Orientul Îndepărtat, Statele Unite vor trebui să învețe să împartă puterea. „Conceptul nostru de bază cu privire la consultări a fost de a hotărî care este politica adecvată și de a încerca, apoi, să îi convingem pe alții să o adopte", arăta un expert american în probleme de politică asiatică. „Dacă aceștia nu se lasă convinși, ne pierdem cumpătul", adăuga el.

Acum situația este însă alta. Japonia a devenit o superputere economică ce încearcă să definească noul său rol pe plan mondial. Pînă și Coreea de Sud, vechi satelit al Statelor Unite, nu se mai arată dispusă să primească ordine. „Este timpul să realiniem relațiile noastre, pornind de la principiul egalității", arăta un diplomat sud-coreean.

Americanii nu vor ceda ușor. Acum însă bancherul mondial nu mai este Washingtonul, ci Tokio, și, în noile condiții, un război comercial cu Japonia ar putea constitui pentru Bush o amenințare reală.

Noul președinte american a făcut un început promițător. Funeraliile fostului împărat japonez i-au prilejuit întîlniri cu nu mai puțin de 19 șefi de stat, începînd cu regele Juan Carlos al Spaniei și terminînd cu Corazon Aquino, președintele Filipinelor — țară care ar putea ridica probleme Statelor Unite. Desigur, în cadrul acestor convorbiri, problemele au fost abordate, mai curînd, la modul general. Cu ocazia acestor întrevederi, Bush a făcut însă dovada unei cunoașteri detaliate a problemelor, precum și a dorinței sale de a asculta punctele de vedere ale interlocutorilor, solicitîndu-le chiar părerea în legătură cu poziția pe care ar trebui să o adopte. „Mulți dintre acești conducători nu mai avuseseră de mulți ani ocazia să participe la astfel de consultări prezidențiale. Probabil din timpul lui Nixon", arăta o înaltă oficialitate a Casei Albe.

Atenția deosebită acordată de președintele Bush zonei Pacificului simbolizează noua importanță a acestei regiuni. Doar din punct de vedere comercial, tranzacțiile S.U.A. cu această zonă au depășit, încă din 1983, comerțul transatlantic. Atlanticul era „principala noastră fereastră către lume și principalul centru de atenție al angajării noastre mondiale", arăta Z. Brzezinski, fost consilier prezidențial în probleme de securitate națională. „Cred însă că acum vom acorda o atenție egală zonei Pacificului".

Îndreptîndu-se către Tokio, Bush declara : „Sîntem o putere în Pacific și călătoria mea va demonstra că intenționăm să ne menținem acest statut". Dar Bush se află încă în primele etape ale elaborării unei politici care să răspundă acestui obiectiv, iar politica sa va trebui, în orice caz, să țină seama de schimbările esențiale apărute în țările din zonă.

Japonezii încearcă încă să realizeze un consens național cu privire la rolul lor ca superputere ; se pare că ei doresc să preia rolul S.U.A. în domeniul finanțelor mondiale, lăsînd în continuare Washingtonului libertatea de a juca rolul „polițistului". Dar, indiferent ce poziție va adopta, Japonia va exercita o influență sporită pe plan politic și diplomatic. Guvernul de la Tokio și-a exprimat deja dorința de a avea un cuvînt mai greu de spus în cadrul FMI și al Băncii Mondiale, și, mai devreme sau mai tîrziu, va solicita probabil ca țara sa să devină membră a Consiliului de Securitate al O.N.U.

Dar Washingtonul nu știe încă nici ce să ceară Japoniei cu privire la împărțirea poverii militare. Mulți membri ai Congresului critică faptul că Japonia își menține nivelul cheltuielilor pentru apărare la aproximativ 1 la sută din PNB, în timp ce bugetul militar al S.U.A. reprezintă 6 la sută din PNB. Pe de altă parte, însă, gîndul că bugetul pentru apărare al Japoniei ar putea spori de la 30 la 180 miliarde dolari îi îngrozește pe cei ce își amintesc de militarismul japonez din timpul celui de-al doilea război mondial, printre care se numără și multe țări asiatice.

Relațiile economice americano-japoneze ridică la fel de multe întrebări. Cele două țări sînt atît de legate între ele, încît există deja grupuri ale populației americane care protejează interesele Japoniei în această țară ; consumatorii sînt satisfăcuți de prețul și calitatea produselor japoneze, muncitorii sînt mulțumiți de condițiile pe care le oferă întreprinderile finanțate de Japonia, iar debitorii doresc ca acționarii japonezi să le acorde în continuare credite. Pe de altă parte, producătorii cer legi protecționiste, iar alarmiștii avertizează că japonezii sînt pe cale să „cumpere" America. Există pericolul ca o nouă recrudescență a protecționismului, o depresiune economică sau, pur și simplu, exasperarea să declanșeze un război comercial care ar putea afecta grav ambele țări.

Atît Tokio, cît și Washingtonul speră, probabil, că vor putea urma actuala linie, șlefuindu-și relațiile, dar păstrînd neschimbate principiile fundamentale. Este însă puțin probabil că Japonia va putea, sau se va arăta dispusă, să nu profite de noul său statut. Japonezii au început deja să pretindă o serie din avantajele pe care le oferă puterea.

S-au schimbat și relațiile Coreei de Sud cu Washingtonul. Oamenii de afaceri americani se plîng de barierele comerciale sud-coreene și de dumpingul practicat de aceasta în exterior.

Sentimentele antiamericane ale sud-coreenilor s-au intensificat. În februarie, aproximativ 300 de studenți sud-coreeni au atacat un centru cultural american din Kwangju. Prezența celor 43 000 de militari americani este tot mai remarcată, iar Washingtonul negociază acum mutarea bazei Yongsam, situată chiar în centrul Seulului. Se așteaptă ca forțele S.U.A. din această țară să fie reduse în următorul deceniu. Coreea de Sud nu va obține probabil un statut de egalitate cu Statele Unite. Dar, ca și în cazul Japoniei, Washingtonul trebuie să fie gata pentru un compromis, relevă Ralph Clough, expert american în probleme asiatice.

*) „Newsweek", nr. 10/1989

TANZANIA

Programul de redresare economică

Programul de redresare economică de trei ani a Tanzaniei — țară care, la 26 aprilie, își sărbătorește ziua națională —, lansat în anul 1986, a avut rezultate încurajatoare. După cum a declarat un reprezentant al guvernului, produsul național brut a crescut de la 3,6 la sută, în 1986, la 4,5 la sută, în 1988. Exporturile țării au sporit cu 12 la sută, de la 316,6 milioane dolari, în 1985—1986, la 388 milioane dolari în 1987—1988, echivalentul a 97 la sută din obiectivul programului de redresare economică. Importurile au crescut cu 8,6 la sută. Autoritățile de la Dar es Salaam au precizat că în 1987—1988 inflația a continuat să se mențină la nivelul de aproape 28 la sută. După cum s-a subliniat, în pofida acestor realizări trebuie să se depună în continuare eforturi deosebite în domeniile transporturilor și industriei, principalele beneficiare ale programului de redresare, care prevede investiții de cîteva milioane dolari.

Raporturile de prietenie și colaborare dintre România și Tanzania — stabilite îndată după proclamarea independenței

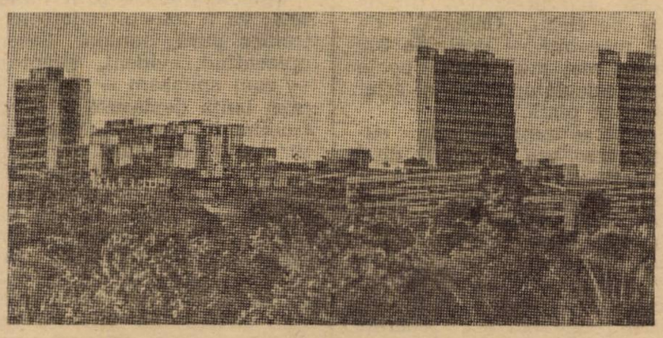

Imagine din orașul-port Dar es Salaam

acestei țări — s-au dezvoltat continuu ascendent, rolul decisiv avîndu-l întîlnirile și convorbirile la cel mai înalt nivel de la București și Dar es Salam, care s-au soldat cu înțelegeri importante, ce au impulsionat puternic relațiile bilaterale, în folosul celor două popoare, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Inteligența artificială (2)

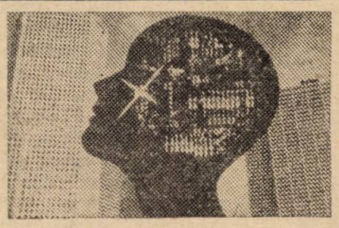

Pe urmele unei himere

Și **S-820/80**-urile făcute de Hitachi sînt rapide și capabile (superioare lui **Cray-1**), și alte firme franceze sau vest-germane au obținut rezultate bune în domeniul supercalculatoarelor, dar ceea ce vor să facă studenții și specialiștii de la MIT pare de-a dreptul înspăimîntător : un computer cu 65 536 de procesoare, deci un „balaur informatic" cu 65 536 de capete gînditoare, numit **The Connection Machine.** Echipa, condusă de tînărul Daniel Hillis (32 de ani), se află, evident, pe urmele unei himere : IA.

Pentru superprogramele-expert este nevoie de supercalculatoare, susține Hillis ; cu memorii foarte puternice, folosind supraconductivitatea și, poate, optoelectronica, cu „cip"-uri din arseniu-galiu, cu interfețe active, imitînd pe cît posibil creierul uman, prin folosirea unei rețele largi de procesoare în paralel. Mașina de calculat a viitorului va putea fi, astfel, programată pentru operații cvasiinteligente. Va folosi, ca **software,** sistemele-expert.

Memoriile sînt deja foarte puternice. O recentă demonstrație făcută de tînărul Steven Jobs (în vîrstă de 33 de ani, „vechi" constructor al celebrelor „Apple", cel care, se poate spune, a impus calculatoarele personale largului public) cu ultimul său „pupil", pe nume **Next,** este elocventă. **Next** este echipat cu discuri citibile cu laser, care se pot șterge și reînregistra (fabricate de firma „Canon"), de 256 megabiți — deci, de 300 de ori mai mult decît poate orice calculator personal aflat astăzi pe piață.

Next se exprimă prin sunet stereo, are ecran *3 D,* dînd senzația de relief, și este oferit cumpărătorului-student, elev sau cercetător (la preț rezonabil), împreună cu un disc gata „echipat" cu mai multe programe, instrucțiuni de operare, o minibibliotecă de citate celebre și... operele complete ale lui Shakespeare! (pe disc, mai rămîne spațiu pentru înregistrarea a circa 100 volume groase...). Echipat cu microprocesor (un fel de cip care este, el însuși, un minimicrocomputer), „Motorola 68030", mic și cochet (un cub cu latura de aproximativ 30 cm), *Next* poate fi solicitat în birotică (electronică și tehnică de calcul de birou), cercetare literară, artistică, muzicală și poate... gîndi patru acțiuni simple simultan.

Revenind la mașinile puternice, să spunem că, astăzi, o memorie de 4 megabiți este obișnuită, că tehnologiile de vîrf numite C-MOS și BI-MOS le îmbunătățesc continuu, că biologii care știu informatică (sau invers : specialiștii în tehnică de calcul care știu și biologie) se gîndesc la memorii biologice (colonii de bacterii înmagazinînd, cumva, informație : se obține 1 bit informație, de pildă, prin utilizarea bacteriei într-un cîmp electromagnetic — 1 — sau neorientarea ei —0, adică da-ul și nu-ul logic ; Joel de Rosnay este, însă, de părere că sîntem încă foarte departe de acel „computer biologic" de vis despre care se vorbește ; nu putem vorbi încă despre el, ci despre „chimionică", cel mult — cum e cazul peliculelor Langmuir-Blodget, straturi ultrasubțiri asamblate natural, după legi cunoscute ; pe de altă parte, adepții calculatoarelor biologice susțin că, chiar și bacteriile sînt prea mari ! Și că este nevoie de altceva, poate de fragmente de celule sau de ADN).

Echipamentele periferice vor fi tot mai simple și mai folositoare (imprimantele de astăzi, cu laser, pot, pur și simplu, tipări cărți), vor citi texte, vor comunica prin voce și vor lega calculatoarele între ele, în adevărate *rețele de ajutat omul să gîndească mai repede și mai bine.*

Optoelectronica, prin anul 2001, va fi înlocuit microelectronica pură, lumina (laser) prezentînd, evident, avantaje — cum spuneam — față de prea lenta deplasare a electronilor în circuite („laseriștii" susțin, de altfel, că, odată cu dezvoltarea și miniaturizarea *transfazoarelor* — dispozitive care joacă, pentru lumină, rolul tranzistorului pe un traseu electric : *lasă* sau *nu lasă* să treacă lumina, deci *1* sau *0* logic —, calculatoarele generațiilor viitoare vor deveni, poate, integral optice !)

În sfîrșit, supraconductivitatea, capacitatea paradoxală a unor conductori de a-și pierde, pur și simplu, rezistența electrică la temperaturi foarte reci : recent, descoperitele ceramici pe bază de stibiu, ytriu și yterbiu, prezintă aceste proprietăți nu la 0° Kelvin (—273°C, la care se ajunge cu ajutorul heliului lichid, prin procedee foarte costisitoare), ci la numai —150°C, — 100°C, temperaturi mai ușor de atins, prin tehnologii folosind azotul lichid, mult mai ieftin. Ceea ce ieftinește brusc și dispozitivele aferente de calcul, ca și *hardware*-ul supercalculatoarelor deceniului viitor.

Și un ultim amănunt : dacă, la cele cîteva sute de supercalculatoare funcționînd astăzi, lucrează cîteva mii, poate zeci de mii de utilizatori, la rețeaua de supercomputere din deceniul viitor, vor fi abonați, prin terminale, direct, milioane de utilizatori.

„Alfabetizarea informatică" va fi, de altfel, spre sfîrșitul ultimului deceniu al mileniului II, încheiată. Teoretic, la super, minisuper, maxi, mini, micro sau calculatoare personale, ar trebui să lucreze aproape toți cei 6 miliarde de pămînteni.

Domeniile informatizabile ? Aproape toate sectoarele vieții economice și sociale ale cetățeanului planetar : nici măcar nu putem spune care vor fi domeniile pe care informatizarea nu le va revoluționa și dacă va exista vreunul.

Automatizarea și robotizarea „înghit" felii tot mai mari ale industriilor, mai ales în cea constructoare de mașini. La fiecare autovehicul fabricat într-o uzină robotizată, compania *General Motors* economisește 2 000 dolari, calitatea muncii crește, gestiunea materialelor se realizează impecabil. Cît despre rentabilitate, cea mai eficientă întreprindere din lume se numește FANUC, o uzină în întregime robotizată, o așanumită celulă flexibilă, uriașă, „o „asociație" de roboți lucrînd perfect sincronizat și scoțînd, ca produse finite, anual, 60 la sută din roboții industriali construiți în lume. La FANUC lucrează 1 500 de salariați, 1 491 — spune legenda — muncesc în cercetare și marketing, iar 9 muncitori, în schimburi de cîte trei, veghează asupra fabricii. Dar și chimia, industria metalurgică, precum și cea ușoară, se dotează cu roboți și celule flexibile, trimițînd muncitorii la munci de creație. CAD/CAM — proiectarea asistată de calculator și manufacturarea asistată de calculator — sînt deja sisteme funcționale și se extind peste tot, consfințind victoria definitivă a calculatorului în industrie și totală după 2001.

Mariajul tehnologic al secolului dintre informatică și telecomunicații se va fi încheiat cu ani buni înainte de începutul secolului viitor : rețeaua de sateliți de telecomunicații, transmisia prin fibre optice, sistemul global de radioteleviziune și telefonie, conduse de calculatoare, vor transforma membrii civilizației umane în locuitorii acelui „sat planetar" pe care, nu cu mult în urmă, îl prevedea vizionarul Mc Luhan. Telematica (telecomunicații + informatică) va deveni unul dintre principalele domenii de activitate, în care se va transfera grosul mîinii de lucru pe care îl va ceda, datorită robotizării, industria grea de astăzi.

Transporturile (aeriene, feroviare, maritime, chiar cele pe șosele) suferă deja impactul informaticii. „Electronizarea inteligentă" a autovehiculelor le va face mai sigure, reducînd numărul de accidente, iar computerizarea traficului ne va face să pierdem din autonomie, dar să cîștigăm în eficiență.

Cercetarea fundamentală, dar și gestiunea energiei și a materialelor, evidența populației, medicina, finanțele, comerțul se lasă cucerite de computer — instrumentul sine qua non al civilizației 2000.

Chiar și *domotica* (robotica + informatica de casă) va pătrunde, în viitorii 5—6 ani, în marea majoritate a locuințelor emisferei de nord. De la bucătăria robotizată pînă la curățirea și întreținerea casei automatizate, activitățile domestice vor fi preluate de prietenii noștri casnici, cuptorul cu microunde computerizat sau șoriceii-aspiratori (imaginați cîndva de Ray Bradbury) sau climatizorul, toate conduse de calculatorul casei. Rezultatul : mai mult timp liber, mai ales pentru miliardele de femei ocupate de activitățile casnice milenare. Deci, mai mult timp pentru instrucție, educație, divertisment.

Instrucția și educația în sine se vor transforma, în multe țări s-au transformat deja, datorită uneltei inteligente și prietenoase care se găsește în clase, pe pupitre, calculatorul personal și programele cu ajutorul cărora învățarea, instruirea, asistată de calculator, se desfășoară fără dureri, elevul, studentul aflîndu-se în fața unui „profesor" atotștiutor, față de care nu are complexe.

Deci, inevitabil, informatica și tehnica de calcul vor fi, rapid, înglobate ubicuu, de toate activitățile inteligente ale omului.

Program — expert, sistem — expert

Am vorbit despre informatizare în general, despre perspectivele de dezvoltare a industriei grele de calculatoare; ce-i lipsește unui supercalculator pentru a fi la fel de in-

teligent sau mai inteligent ca un om ?

Simplu, mintea.

Un computer dă răspunsuri și rezolvări minunate la orice problemă — atunci cînd *programul* după care funcționează este minunat. Programul este realizat de o făptură umană, de un specialist, în general un ins inteligent și bine pregătit în domeniul pentru care face acest program : pentru biologie, trebuie să fie un biolog ; ca să realizeze un program de proiectare al unei mașini-unelte, trebuie să știe tehnologia construcțiilor de mașini; va crea un program de diagnostic medical dacă este medic ș.a.m.d. (trecute sînt timpurile cînd fizicienii îi învățau fizică pe programiștii de la centrele de calcul — iar aceștia făceau programele cum se pricepeau ; cînd chimiștii voiau să încerce noi combinații, se străduiau să-și explice cît mai clar intențiile unor programiști foarte pricepuți la informatică, dar nu și la chimie etc.).

Iar cînd un asemenea program reușește să strîngă toate cunoștințele dintr-un domeniu, să adauge, în plus, inefabilul din priceperea, intuițiile, talentul unui mare specialist, ne aflăm în fața unui *program-expert.*

Drumul către inteligența artificială trece prin programele-expert. Dacă nu cumva „IA" înseamnă chiar programele-expert.

Într-un veritabil „atelier logic" de generația a V-a, limbajul (de foarte înalt nivel) nu va fi decît scris

„Un sistem-expert" este un sistem de programe de calcul, bazat pe cunoștințe și capacitate (inclusiv experiență), care-i permit să opereze la nivel de expert. Sistemul-expert reprezintă un fel de expert intelectual, de înalt nivel, pentru expertul uman, un fel de asistent inteligent.

Aceste sisteme de *ingineria cunoașterii* (cum le numesc japonezii) funcționează, mai ales, acolo unde operează nu calculul, ci raționamentul, cel mai adesea „explicînd" (așanumita „transparență") căile de raționament prin care lucrează.

Exemplele sînt nenumărate — sute de mii de asemenea programe-expert au apărut în ultima vreme —, și nu numai pentru supercomputere. Iată cîteva.

MacMED, creat de un grup de australieni pentru computere *Apple*, este *primul sistem complet de date clinic*, venind în ajutorul medicilor (care par să se lase greu, foarte greu, ademeniți în mrejele informaticii...) ; cu programul MacMED orice dată despre pacient (istoria bolii, dosarul personal) se obține în cîteva secunde, și la fel de repede se pot trece în memoria calculatorului (cu „pixul electronic", direct pe ecran !) parametrii noi, apăruți în cursul evoluției bolii ; în plus, calculatorul alertează medicul dacă pacientul este alergic la cutare sau cutare medicament, atrage atenția asupra etapelor, datei și orei exacte cînd trebuie administrat tratamentul, face grafice, sugerează chiar diagnostice și medicația potrivită.

Un alt program-expert medical, realizat de compania Kentron Ltd., funcționează la spitalul londonez St. George, unde terminalul, aflat lîngă patul fiecărui bolnav, îl leagă pe acesta, prin senzori atașați de trup, direct de calculatorul secției ; pe ecranul terminalului apar, în acest fel, la o simplă comandă, temperatura, presiunea arterială etc. — un program foarte dinamic.

„Doctorul mecanic", unul dintre primele *sisteme-expert* apărute în domeniul medicinii (la Institutul Național al Sănătății din S.U.A), un program de diagnosticare, și-a demonstrat, după cîțiva ani de folosință, utilitatea, și a mai impus o concluzie surprinzătoare : oamenii vin mai ușor să se consulte la un terminal de calculator, decît la un medic în carne și oase !

Interpolul folosește, de circa un an, un *sistem-expert antiterorism*, care anticipează acțiuni, localizîndu-le în timp și spațiu, cu probabilitate de realizare destul de mare ; sistemul și-a dovedit deja, în cîteva rînduri, utilitatea.

Biblioteca inteligentă oferă studioșilor posibilitatea ca, datorită stocării unui volum uriaș de date, să se poată transmite informațiile cerute de mai mulți clienți simultan, căutîndu-le, rapid, în memorie.

Diagnosticul auto este un sistem dezvoltat de experții de la Ford, un program care, după ce i se comunică „simptomele" motorului autovehicolului, sugerează care ar pu-

Noi experimente privind fuziunea nucleară controlată

După cum a anunțat și revista noastră (nr. 13 a.c.), la 23 martie, doi oameni de știință cunoscuți — profesorul Martin Fleischmann, de la Universitatea Southampton, Marea Britanie, și profesorul Stanley Pons, de la Universitatea Utah, SUA — au anunțat rezultatul unei experiențe care a uimit lumea științifică (și nu numai). Cei doi ar fi reușit să producă o reacție controlată de fuziune nucleară, în eprubetă, adică ceea ce se încearcă, de patru decenii, fără succes. Printr-o asemenea reacție se obțin, în principiu, temperaturi echivalente cu cele existente în Soare, sau chiar mai mari. Dar, tocmai de aceea, sînt necesare instalații enorme, la costuri exorbitante, practic încă nerealizate. Pe scurt, ceea ce Fleischmann și Pons au reușit este extrem de simplu — și pentru acest motiv lumea științifică a privit cu scepticism anunțul lor. Cei doi au creat un fel de dispozitiv electrochimic : un curent electric a fost trecut între doi electrozi de platină și paladiu, suspendați într-o soluție de litiu cu apă grea (adică apa în care atomii de hidrogen sînt înlocuiți cu deuteriu — un izotop al hidrogenului). Paladiul este un metal care absoarbe hidrogenul. Cei doi cercetători susțin că fuziunea între doi atomi de deuteriu se produce în structura cristalină a paladiului și, ca rezultat, se degajă căldură de patru ori mai mare decît la simpla trecere a unui curent electric.

Interesul stîrnit de anunțul lui Fleischmann și Pons a fost atît de mare, încît peste 100 de centre de cercetare s-au grăbit să încerce reproducerea experimentului, pentru care au fost alocate milioane de dolari. La nici trei săptămîni, au și fost anunțate alte rezultate. Dar înainte de a ne opri asupra lor, sînt necesare cîteva precizări.

Nedumerirea oamenilor de știință s-a datorat, pe de o parte, simplității experimentului Fleischmann-Pons, iar, pe de altă parte, faptului că mecanismul reacției n-a fost înțeles exact, în metoda celor doi. Astfel, nu puțini oameni de știință au afirmat că n-ar fi fost vorba de o reacție nucleară, deoarece se pare că există fenomene ce însoțesc fuziunea nucleară care n-au fost observate. Pe de altă parte, nu s-a reușit explicarea cantității mari de căldură produse. De pildă, cercetătorii de la Universitatea Birmingham și de la Laboratorul Rutherford, de lîngă Oxford, susțin că reacția nu se produce între nuclee de deuteriu, ci între nuclee de deuteriu și litiu, care se află în soluție ; adică, de fapt, reacția în cazul unei bombe cu hidrogen, energia degajată fiind de cinci ori mai mare decît în cazul reacției deuteriu-deuteriu. Oricum, controversele sînt departe de a se încheia.

Săptămîna trecută, la 10 aprilie, s-a anunțat rezultatul altui experiment similar, realizat de echipa profesorului Charles Martin, de la Universitatea Texas. Martin a declarat, într-o conferință de presă, că a lucrat cu cercetătorii în termodinamică Bruce Gammon și Kenneth Marsh, iar aceștia susțin că pot detecta excesul de căldură datorită utilizării unui calorimetru extrem de sensibil. Metoda la care a recurs echipa din Texas este, întrucîtva, diferită de cea a lui Fleischmann-Pons, dar se confirmă că rezultatul se datorează fuziunii nucleare. S-a observat, însă, că energia degajată este cu 70 la sută mai mare decît la trecerea unui curent electric — și nu de 4—5 ori, ca în cazul primului experiment. „Am măsurat energia folosind un calorimetru care compară, în mod direct, energia produsă prin căldură electrică cu cea produsă de o reacție electrochimică", preciza Marsh. Dar cercetătorii americani și-au luat și măsurile de precauție, anunțînd : „Vor fi necesare alte cercetări pentru a fi siguri că excesul de căldură generat în experiment este rezultatul unei fuziuni nucleare și nu, pur și simplu, al unei reacții chimice inexplicabile". Evident, cercetările realizate în cele peste o sută de laboratoare vor elucida, se speră, nedumeririle de astăzi. Dar, dacă se va confirma anunțul din luna martie — anume că se poate realiza o fuziune nucleară controlată, la temperatura mediului —, faptul va constitui un enorm pas în progresul științei. Evident, va mai trece timp, însă, pînă să fie pusă la punct și tehnologia capabilă să capteze, la nivel comercial, energia extrem de ieftină și nepoluantă.

S. T.

tea fi „suferințele pacientului".

KIPS la domiciliu este, nici mai mult nici mai puțin, decît... o gospodină perfectă în căminul nostru ! Folosind *P.C.*-ul, ne putem astfel descurca mai bine în treburile (uneori complicate) ale casei.

În agricultură — cine ar fi crezut asta cu numai două decenii în urmă ? —, „Cross", „Varimais", „Fourrage Plus", „Ramses" sînt sisteme-expert create de compania *Corsit* și se adresează întreprinderilor și industriilor agroalimentare ; cu ajutorul lor se pot selecționa varietăți de semințe hibride, cu randament foarte ridicat, sau se pot depista cele mai adaptate varietăți de porumb sau, în zootehnie, servesc la optimizarea furajării.

Și așa mai departe, MOLGEN — pentru genetica moleculară, HASP/SIAP — de prelucrare direct în calculator a vocii umane sau a imaginilor, un altul de expertizare a puțurilor de foraj, între 3 000 și 4 000 m, asemenea sisteme-expert se află *zilnic* în funcțiune, pe milioane de computere care funcționează, astăzi în lume.

Un așa-numit „al doilea val" de programe a apărut prin aplicarea cercetărilor făcute, mai mulți ani, asupra *„IA"*, de specialiști care sperau că problema va fi repede rezolvabilă. Și n-a fost ; s-au schimbat, însă, datele problemei, unghiurile de vedere, s-a amînat rezolvarea *sine die* ; experiența acumulată a născut, însă, sisteme-expert foarte utile, de excelent randament, capabile chiar de decizie.

Între ele, *expertul electronist*, programul-expert de proiectare asistată de computer a computerelor însești (!), DEFT, realizat la I.M.B., care controlează discurile de memorii (economisește, anual, 12 milioane dolari !), *RIC*, un fel de „vaccin" pus la punct de specialiștii de la XEROX, care avertizează asupra eventualelor defecte iminente în mașina de copiat, *Mycin*, „construit" de medicul Ed. Shortlife, capabil să aleagă un antibiotic potrivit dintr-o paletă largă de antibiotice, sistemul de programe militare ALBM (care, să sperăm, vor muta războaiele pentru totdeauna în computere, transformîndu-le doar în jocuri inofensive...).

Instruirea, învățămîntul asistat de calculator fac salturi spectaculoase prin folosirea unor programe-expert la toate disciplinele, pentru toate vîrstele : grafice, fotografii, diagrame, scurte filme, simulări pe calculator, pagini de curs, publicație sau carte vor constitui un excelent material didactic, viu, atrăgător, la dispoziția oricărui elev sau student curios, pasionat. Un exemplu din sala de disecție a unei facultăți de medicină : un student în fața unui terminal, pe ecranul căruia rulează programul „Electric cadaver" — un corp omenesc simulat se desparte în părți componente, apar la comandă diverși mușchi, diverse oase ale scheletului, părțile se mișcă, se apropie, se recompun într-un întreg, ba, mai mult, se pot simula diverse accidente (o paralizie facială, de pildă) — cu alte cuvinte, un excelent instrument de studiu. Sau : operele lui Shakespeare, cu toate piesele filmate, cu comentarii ale criticilor cunoscuți, biografia detaliată a marelui dramaturg.

Cît despre sistemele-expert 2001, pe care le putem numi „sisteme IA" — pentru că, deocamdată, adică încă vreo cîteva decenii, inteligența artificială nu va însemna altceva decît o colecție de sisteme-expert —, acestea se vor exprima în limbajul utilizatorului, nu în limbajul „IA". Vor vorbi, deci, despre mașini, pe limba constructorului de mașini, despre geologie în limbajul geologului. Un sistem-expert va rămîne, pe mai departe, un „arbore de decizie" în care sînt aliniate reguli, sub formă declarativă, care, fără a li se fixa o ordine, trebuie să ducă la decizii în problemele cercetate. Atît.

Și totuși...

Convergența dintre puternicele calculatoare și sistemele-expert ale „celui de-al doilea val" deschide, se pare, o nouă fereastră către „IA".

Pe *Cray-2*-uri, 3-uri, *X-MP*-uri se execută deja modelări, pur și simplu, uluitoare. Se poate, de pildă, vizualiza felul în care medicamentele acționează în interiorul corpului omenesc (fenomen pe care, în realitate, *nu avem cum* să-l cunoaștem) sau modul în care acționează un mușchi (de asemenea, un proces încă necunoscut anatomiștilor și fiziologilor).

Putem imagina, printr-un program-expert, felul în care lucrează un motor, proiectat tot pe calculator ; același program, pe un supercomputer supune motorul la diverse probe, măsoară tensiunile apărute în diverse piese, sugerează înlocuirile unor materiale, ușurarea altora, o nouă tehnologie de montaj sau forma optimă a unei piese prea solicitate. Sau, în același fel, punem un avion supersonic să „alerge" într-un tunel aerodinamic, făcînd probe complete (și economisind, astfel, sume uriașe) — firește, totul doar pe ecranul terminalului și în mintea supercomputerului.

Fizicienii și-au reconstruit, prin simulare, Big Bang-ul, primele 3 minute ale Universului — și îl pot repeta după dorință, oprindu-se la diverse momente, interogînd computerul asupra felului în care par să se fi desfășurat anumite etape ale procesului, calculînd — tot prin simulare — parametri, marcînd diverse variante.

Iar meteorologii, prin aceleași procedee, au făcut, din domeniul lor de lucru, o știință respectabilă : cu ajutorul *Cray-2*-urilor și al unor sisteme-expert, probabilitatea de „demascare" timpurie a uraganelor a crescut enorm, la fel — calitatea prognozei vremii pe termene mai lungi (pentru care, se zice, *Cray-2* „mistuie", pur și simplu, sisteme de ecuații uriașe, care, rezolvate de minți umane, ar fi necesitat munca neîntreruptă a mai multor sute de matematicieni, vreme de cîțiva ani — și asta numai și numai pentru a afla timpul probabil de săptămîna viitoare!...).

Matematicienii plonjează în adîncul fracțiilor, biologii răsucesc elici de ADN, chimiștii încearcă să combine molecule uriașe — toate doar pe terminale, prin procese electrice și electronice logice, ce se petrec în măruntaiele supercalculatoarelor.

Procese atît de complexe, amorsate de programe extraordinar de complexe (imaginate de acești „scribi" ai calculatoarelor și utilizatorii — creatorii de *software*, programatorii), care fac legături între elemente de informație adăpostite în memorii uriașe, și ele, atît de complexe, încît ne vine să ne punem întrebarea, dacă nu cumva, totuși, mașina electronică, pe nume calculator, gîndește cu adevărat.

Și dacă nu cumva, cîndva, la vreo comandă, din circuite și programe din *hard și soft*, va apărea cine știe ce colaborator (sau inamic ?), frate electronic întru rațiune, care va vrea să știe : *de ce* ?...

Ghenadii Altov, într-o povestire (științifico-fantastică, bineînțeles) din ciclul „Legendele căpitanilor stelari", își imaginează cum un profesor bătrîn și aparent neindemînatic (dar *hard-ist* și *soft-ist* de geniu) construiește, din materiale refolosibile, prima mașină de pus întrebări !

Era un fel de cutie paralelipipedică, care, dacă ar fi fost să vorbească, s-ar fi adresat lumii umanilor în limbajul Morse.

...Începe experiența, este adus și un martor, mașina țăcăne ceva în Morse, profesorul traduce, se înnegurează la față și îi comunică martorului că experiența e ratată : mașina pusese o întrebare, dar întrebarea era prostească...

Prima întrebare pe care prima mașină (gînditoare) o adresa oamenilor era :

— Poate oare omul să gîndească ?...

Alexandru Mironov

(Sfîrșit)

SIERRA LEONE

Eforturi pe calea dezvoltării

Poporul din Sierra Leone — stat care, la 19 aprilie, a aniversat 18 ani de la proclamarea republicii și, la 27 aprilie, împlinește 28 de ani de la dobîndirea independenței naționale — a marcat aceste două evenimente deosebite în istoria țării prin semnificative împliniri în cadrul programului național de dezvoltare. Economia Sierrei Leone, care deși este cunoscută ca „țara diamantelor", are la bază agricultura — în care lucrează două treimi din populația activă și are peste jumătate din suprafață cultivată (fiind vorba de cel mai mare procent de terenuri cultivate de pe întreg continentul african). De aceea, între prioritățile programului național de dezvoltare pe care l-a adoptat guvernul de la Freetown, se află modernizarea și extinderea agriculturii și a industriei de prelucrare a materiilor prime agricole. Concomitent, se dezvoltă intensiv mineritul, industria materialelor de construcție și pescuitul. În ce privește exploatarea și comercializarea diamantelor, cifre oficiale date publicității la Freetown arată că exportul de diamante a depășit 270 000 de carate, guvernul luînd măsuri pentru creșterea productivității industriei extractive.

Între România și Sierra Leone s-au stabilit relații de colaborare în diferite domenii, întemeiate pe stimă și respect reciproc, în a căror dezvoltare un rol hotărîtor l-au avut convorbirile la nivel înalt, care au deschis perspective favorabile conlucrării rodnice dintre cele două țări și popoare, în avantajul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

POSTA REDACȚIEI

Relații

St. Lungu, București. Despre decizia normalizării relațiilor diplomatice dintre R.P. Chineză și Republica Indonezia — relații înghețate vreme de peste 22 de ani — s-a scris în revista noastră nr. 9, anul acesta. S-a căzut de acord, în acest sens, la 23 februarie a.c., la Tokio, în urma întîlnirii dintre președintele indonezian Suharto și ministrul chinez al afacerilor externe, Qian Qichen, care se aflau în capitala Japoniei, pentru a participa la funeraliile fostului împărat Hirohito. Întîlnirea a fost precedată și succedată de discuții între ministrul chinez al afacerilor externe și ministrul secretar de stat indonezian, Moerdiono. „Normalizarea relațiilor de stat este bazată pe cele cinci principii ale coexistenței pașnice și pe cele zece principii ale Conferinței de la Bandung" (din 1955 — n. red.) — a declarat ziariștilor Qian Qichen. La rîndul său, Moerdiono a precizat că cele cinci principii includ, între altele: respectul reciproc al integrității teritoriale, neagresiunea, neintervenția în treburile interne. De asemenea, cele zece principii, enunțate la Conferința de la Bandung, includ respectul față de independența de stat, respectarea intereselor altor state și principiul neagresiunii.

Ambele părți și-au exprimat satisfacția față de rezultatele discuțiilor purtate în capitala niponă.

În altă ordine de idei, reprezentantul indonezian a arătat că discuțiile s-au referit la diferite probleme, precum raporturile comerciale dintre cele două state sau aspecte ale situației din sud-estul Asiei și, în special, eforturile de soluționare pașnică a problemei kampuchiene. „Este de așteptat ca schimburile comerciale directe să crească repede după normalizarea legăturilor diplomatice" — a spus Moerdiono. Problemele cu caracter politic privind reluarea relațiilor diplomatice dintre China și Indonezia au fost soluționate — a declarat, recent, purtătorul de cuvînt al MAE chinez, Jin Guihua, citat de agenția „China Nouă". El a precizat că reprezentanții celor două țări la ONU au început consultări referitoare la aspectele tehnice ale reluării relațiilor diplomatice.

Ștefan Rădulescu, București. Vă mulțumim pentru aprecieri. După cum ați putut constata din nr. 13, am publicat un articol care răspunde întrebării dv despre „criza rachetelor din Cuba", din 1962. În ce privește cealaltă întrebare a dv — președintele american George Bush a fost, într-adevăr, cofondator al firmei „Zapata Petroleum", în 1953 (vă sugerăm consultarea rubricii „Profil" din nr. 5 în care veți găsi și alte informații). Vom reveni și cu celelalte răspunsuri.

I. Vlad, Tîrgoviște. 1. Se pare că anul 1989 va fi, într-adevăr, important pentru conducerile partidelor opoziției din Canada. Cercuri tot mai largi din rîndurile Partidului Liberal doresc o schimbare de lider și avansează numele lui Jean Chrétien în locul actualului lider John Turner. Decizia va fi luată în cîteva luni. Între timp, liderul Partidului Nou Democrat, Ed Broadbent, a anunțat că se retrage, după 14 ani, din această funcție. Cu toate că P.N.D. a cîștigat la alegerile de anul trecut un număr record de mandate în Camera Comunelor, el a sfîrșit pe locul al treilea, după conservatori și liberali. Ed Broandbent este considerat unul dintre cei mai populari oameni politici din Canada. Nu s-a anunțat nici cînd Broadbent se va retrage, nici cînd se va organiza convenția pentru alegerea succesorului.

2. Guvernatorul statului Massachusetts și fost candidat democrat la președinție, Michael Dukakis, nu va mai candida pentru acest post după expirarea mandatului. Despre alegerile prezidențiale din 1992 nu se poate spune încă nimic, dar probabil nu se va prezenta nici la acelea.

Ion Varga, Iași. Naveta „Atlantis", care va plasa pe orbită o sondă spațială pentru explorarea planetei Venus, va fi lansată de la Cape Canaveral la 28 aprilie — a anunțat noul administrator al NASA, Richard Truly.

Piramida de la Luvru

Miron Dragu, Orăștie. Recent, președintele Franței, François Mitterrand, a inaugurat oficial noul edificiu, care servește drept intrare principală la muzeul Luvru: piramida de sticlă, operă a arhitectului american de origine chineză, I.M. Pei. Lucrările de renovare și modernizare a vechiului muzeu au început în urmă cu șase ani, necesitînd investiții în valoare de 850 milioane dolari. La încheierea lor, în 1993, Luvrul va deveni cel mai mare și unul dintre cele mai moderne muzee ale lumii.

Marea piramidă conferă grație și luminozitate curții centrale a muzeului. Intenția creatorului său a fost, așa cum o mărturisește chiar Pei, să aducă un omagiu „istoriei Franței, celor 800 de ani de istorie gravați în piatra Luvrului". Pei a optat în favoarea unei piramide înalte, de sticlă, care să nu obtureze perspectiva vechiului palat și să permită pătrunderea luminii naturale. În același timp, el s-a ghidat după geometria strictă a arhitecturii peisagistice clasice franceze. Bazinele și fîntînile care înconjoară piramida fac, și ele, parte integrantă din această concepție. „Jocul apei și al cerului parizian, reflectat în sticlă, sînt elemente naturale ale arhitecturii peisagistice", explică Pei.

Curtea principală a Luvrului, încadrată de aripile în stil Napoleon III (fațadele principale ale muzeului datează din secolul al XIX-lea), servea, anterior, drept loc de parcare pentru autocare și autoturisme. Reamenajată și repusă astfel în valoare, ea conferă acces spre un nou spațiu expozițional subteran, situat sub piramidă. În timpul recentelor lucrări de excavații au fost scoase la lumina zilei comori arheologice, care fuseseră îngropate acolo timp de secole. Lucrătorii au descoperit un zid înalt, decorativ, neterminat, care fusese construit în timpul domniei lui Ludovic al XIV-lea. În vecinătatea zidului se află vestigiile fortărețel lui Phillipe Auguste, din secolul al XII-lea, precum și zidul pe care acesta l-a ridicat în același secol, pentru apărarea Parisului. Descoperirile arheologice din zonă includ un întreg cartier medieval, cu străzi și ateliere, resturi ale unor harpoane din epoca glaciară, urmele unei așezări de păstori din neolitic, unelte din epoca bronzului și numeroase morminte. Vechile ziduri, alături de mii de alte vestigii arheologice și hărți detaliate, vor fi expuse permanent privirii vizitatorilor.

Luvrul viitorului nu va fi numai un muzeu mai mare (dublu față de mărimea sa anterioară), ci și un muzeu mai bine organizat. La încheierea lucrărilor de modernizare, în 1993, 80 la sută din exponate vor beneficia de spații noi, și multe dintre comorile necunoscute publicului, printre care se numără o valoroasă colecție de artă veche islamică, vor fi scoase din depozite. Două curți acoperite vor fi rezervate sculpturii. O serie de 24 de tablouri semnate de Rubens, la comanda Mariei de Medici, vor fi expuse într-o nouă sală, pentru prima dată laolaltă.

Alături de tehnologia de vîrf, trebuie semnalată exigența de care s-a dat dovadă în selectarea materialelor de construcție. Pentru tavanul uriașului atrium situat sub piramidă, constructorii au folosit nisipuri speciale, din valea Nièvrei, ca să creeze un amestec de culoarea fildeșului, de o frumusețe inedită. Pentru pereți și podele, arhitecții au străbătut toate carierele din Franța, înainte de a alege piatra din Burgundia, de culoare bej. La construirea piramidei s-au folosit tehnologii adaptate după cele utilizate în industria aerospațială. **(Imaginea** reprezintă o schiță a piramidei, precum și o secțiune prin subsolul curții interioare a muzeului, cu localizarea noilor descoperiri arheologice). **(A.D.)**

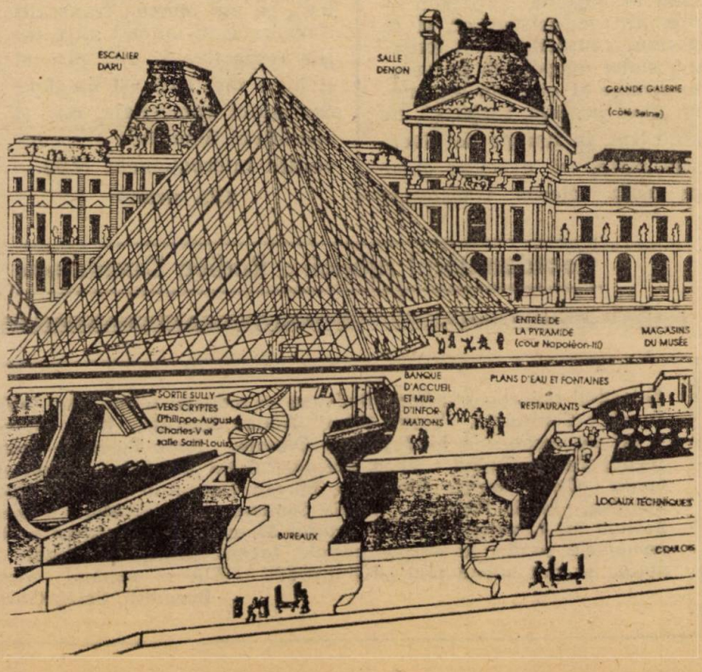

POSTA REDACȚIEI

Devize (II)

Mihai Mihăilă, București. Un grad extins de convertibilitate se realizează doar atunci cînd moneda națională poate fi folosită în plăți internaționale de anvergură, adică în decontarea și efectuarea unor tranzacții comerciale (export-import) și în diverse operațiuni financiare. Aceasta implică, de fapt, ca marii deținători interni de monedă națională (întreprinderi, instituții, bănci) să fie autorizați a o utiliza pe plan internațional în operațiunile pe care le desfășoară ; ieșirile din țară de monedă națională pot atinge dimensiuni importante într-o atare situație, iar consecințelor lor nu le poate face față decît o economie puternică, de înaltă competitivitate internațională (cu atît mai mult cu cît folosirea unei monede proprii în diferite plăți internaționale presupune nu doar o decizie „de jure", în acest sens, a țării respective, ci și o acceptare „de facto", de către celelalte țări, a monedei în cauză ca mijloc de plată).

Autorizînd utilizarea pe plan internațional a monedei proprii, o țară, pe de o parte, pretinde celorlalte acceptarea monedei respective ca mijloc de plată, dar, pe de altă parte, trebuie, în mod corespondent, să consimtă a primi plăți în această monedă din partea celorlalte țări. Aceasta antrenează și o extindere a convertibilității la nivelul rezidenților proprii. Pe piața internă, este, evident, folosită moneda națională. Dar fiecare participant intern la schimburile și tranzacțiile internaționale — putînd utiliza moneda națională în plăți internaționale, dar, în același timp, trebuind să accepte încasări internaționale în monedă națională — are, atît în activul cît și în pasivul conturilor sale externe, sume deopotrivă în valute străine și monedă națională, fiind necesar, astfel, să fie autorizat, în funcție de diversele nevoi, să execute, chiar pe piața internă, transferuri valutare : și nu numai din valute străine în monedă națională, ci și invers, din monedă națională în valute străine.

De notat că, în prezent, nici chiar numeroase țări dezvoltate nu autorizează o convertibilitate deosebit de largă pentru monedele proprii. Astfel, nu în toate dintre monedele țărilor respective se pot efectua plăți ale tranzacțiilor comerciale internaționale. Este necesar a adăuga și faptul că o monedă cu o convertibilitate de acest tip — denumită, de aceea, comercială — are, în general, o utilizare restrînsă în schimburile internaționale, folosind cel mult la decontarea unor tranzacții dintre țara respectivă și alte țări, dar nu și între țări terțe, întrucît puține state, deși dezvoltate, acceptă o implicare prea puternică a monedei lor pe plan internațional. O asemenea implicare înseamnă, pentru o țară, punerea în circulație pe piața mondială (la dispoziția nerezidenților) a unei mari cantități de monedă emisă de această țară, cantitate ce ar putea deveni, însă, o amenințare pentru economia națională respectivă, în cazul în care deținătorii străini, din diferite motive (conjuncturi nefavorabile, manifestări de neîncredere), ar solicita contravaloarea ei. De aceea, foarte puține țări — nu numai puternic dezvoltate, dar și cu o economie de mari dimensiuni, în stare să facă față unei astfel de situații (precum S.U.A. și, într-o măsură mult mai mică, R.F.G., Japonia, Marea Britanie, Franța) — acceptă o largă implicare internațională pentru monedele lor (cu alte cuvinte, o convertibilitate extinsă) ; ca atare, doar în monedele acestor țări (de fapt, în special în dolari, în proporție de peste două treimi), se pot efectua tranzacții comerciale nu numai între țările respective și alte țări, ci și între țări terțe, și nu doar operațiuni comerciale, dar și operațiuni financiare și de investiții internaționale. **(I.Ș.).**

(Va urma)

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

16 (1328) 20 aprilie 1989

Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român 1

Fierbinte omagiu, profundă recunoștință și înaltă prețuire ale întregii națiuni 2

România fără datorii externe – o realizare istorică a poporului, puternică afirmare a deplinei independențe economice și politice a patriei socialiste. dr. Ilie Șerbănescu 5

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Namibia. După reglementările privind încetarea focului. Dumitru Constantin 8

Addis Abeba. Sesiunea Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa. Consensuri în favoarea unei alternative proprii de dezvoltare 9

Roma. „Manevra economică" și „cazul Palermo". Rodica Dumitrescu 10

Tokio. Convorbiri japono-chineze. 11

Beirut. Escaladarea violenței – un grav obstacol în calea reconcilierii. Ștefan Cârjă 12

Ottawa. Programul guvernamental. Stelian Țurlea 14

Bonn. Remaniere ministerială. Vasile Crișu 15

Montevideo. Contextul unui referendum. Anca Voican 16

1 000 + 1 18–20

ÎN LUMEA IDEILOR

Iraționalitatea conceptului descurajării nucleare. dr. Leon Talpă 21

DIN LUMEA CAPITALULUI

„America pierde războiul" 22

CONTRAPUNCT

„Secrete în nisip". R. Nădășan 23

ACCENTE

Drumul moralei... Radu Budeanu 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Volksstimme, L'Express, Newsweek 25–27

PROFIL

Benazir Bhutto, primul ministru al Republicii Islamice Pakistan 26

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Inteligența artificială (2). Alexandru Mironov 28

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Adrian Ionescu, Raluca Ionescu, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici, Angelica Trancă. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export–import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 2

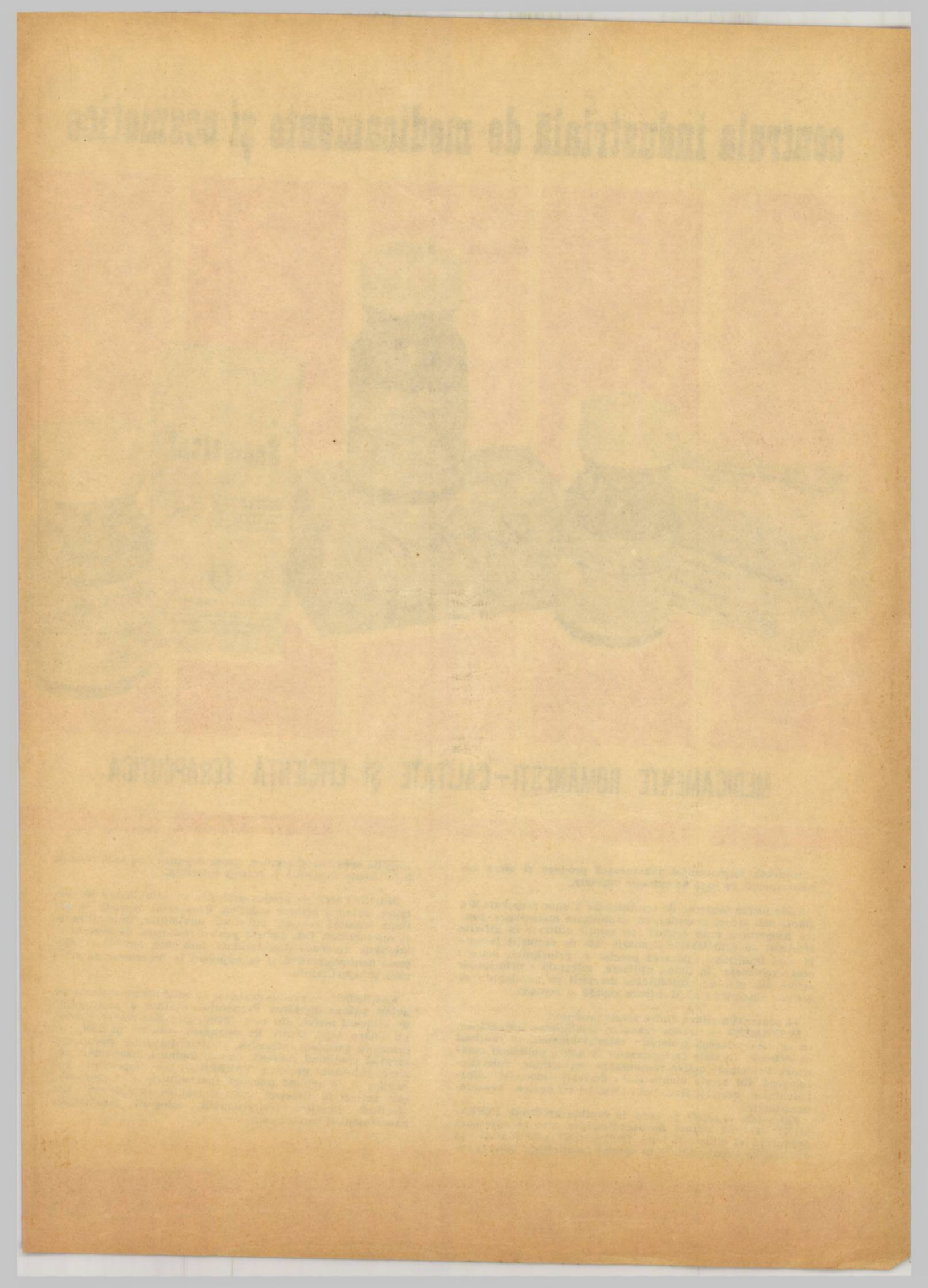

centrala industrială de medicamente și cosmetice

MEDICAMENTE ROMÂNEȘTI – CALITATE ȘI EFICIENȚĂ TERAPEUTICĂ

Industria farmaceutică românească produce și oferă noi medicamente pe bază de extracte vegetale.

Noile forme moderne de condiționare a unor preparate din plante sub aspect granular, cu solubilizare instantanee, pentru prepararea unor ceaiuri sau soluții utilizate în diferite afecțiuni au următoarele avantaje față de ceaiurile folosite în mod tradițional : dozarea precisă a principiilor active ; conservabilitate în timp ; utilizare integrală a principiilor active din plante ; posibilitatea asocierii cu substanțe cu acțiune sinergică ; administrare rapidă și comodă.

Vă prezentăm cîteva dintre aceste produse :

INSTAMIXT — produs granular, solubilizare instantanee, cu acțiune colagogă (coleretic, colecistokinetic), cu conținut de extracte vegetale corespunzător la 0,28% polifenoli cinarinici. Principiile active responsabile, cu acțiune coleretic-colagogă din aceste plante sînt : derivați mono și dicafeilchinici ; derivați flavonici ; alcaloizi cu nucleu benzofenantridinic.

Extractele vegetale pe care le conține produsul INSTAMIXT prezintă acțiuni farmacodinamice care se adresează producerii și eliberării bilei. INSTAMIXT este indicat în disfuncțiile hepato-biliare, în special insuficiența biliară, colecistite subacute și cronice, ciroze hepatice ; de asemenea în insuficiențe digestive și tranzit intestinal.

SEDINSTANT — produs granular cu solubilizare instantanee, avînd o acțiune sedativă. Preparatul exercită o acțiune sedativă centrală cu efecte anxiolitice, tranchilizante și spasmolitice. Este indicat pentru fenomene de hiperexcitabilitate nervoasă (irascibilitate, insomnie, anxietate), distonie neurovegetativă și ca adjuvant în hipertensiune arterială și hipertiroidie.

TARBEDOL — produs granular cu solubilizare instantanee avînd acțiune digestivă. Preparatul conține o multitudine de principii active, din care citäm : glicozide amare, principii amare, acizi, săruri de magneziu, calciu, potasiu, un principiu antibiotic, vitamine, alcaloizi terpenici, steroli, ulei esențial conținînd carvonă, colină, taninuri, flavonoide, enzime, substanțe proteice. TARBEDOL are proprietăți eupeptice și o acțiune colagogă spasmolitică și cicatrizantă ; este indicat în dispepsii acute și cronice asociate cu alte afecțiuni digestive (colecistopatii, colopatii funcționale, pancreatopatii cronice ș.a.).

Lei 5

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 17 27 aprilie 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

1 MAI

GLORIOASE ANIVERSĂRI

1889 1939 1989